

Grensoverschrijdende bijstandsverlening

Handboek deel 2
werkexemplaar

Versie: juli 2009

Inhoud

Lijst met afkortingen	5
1 Algemeen	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Leeswijzer	7
1.3 Uitgangspunten en afbakening	8
Deel A Theoretische deel van het handboek	
2 Juridisch kader grensoverschrijdende bijstand tussen Nederland, Duitsland en België	7
2.1 Internationale bijstandsverlening binnen de Europese Unie	7
2.2 Bilaterale en regionale overeenkomsten tussen Nederland en Duitsland	9
2.3 Multilaterale, bilaterale en regionale overeenkomsten tussen Nederland en België	12
3 Bestuurlijke structuur en grensregio's tussen Nederland, Duitsland en België	16
3.1 Bestuurlijke structuur tussen Nederland en Duitsland	16
3.2 Grensregio's tussen Nederland en Duitsland	18
3.3 Bestuurlijke structuur tussen Nederland en België	23
3.4 Grensregio's tussen Nederland en België	24
Deel B Operationele deel van het handboek	
4 Grensoverschrijdende bijstandsverlening tussen Nederland en Duitsland	28
4.1 Uitgangspunt grensoverschrijdende bijstandsverlening	28
4.2 Aanvraagprocedures bijstand van GHOR en brandweer	30
4.3 Aanvraagprocedures bijstand politie in het kader van rampen en zware ongevallen	35
4.4 Aanvraagprocedures justitiële bijstandsverlening	40
4.5 Bestuurlijke en operationele gezagsverhoudingen	42
5 Grensoverschrijdende bijstandsverlening tussen Nederland en België	45
5.1 Uitgangspunt grensoverschrijdende bijstandsverlening	45
5.2 Aanvraagprocedures bijstand van GHOR en brandweer	47
5.3 Aanvraagprocedures bijstand politie in het kader van rampen en zware ongevallen	52
5.4 Aanvraagprocedures justitiële bijstandsverlening	56
5.5 Bestuurlijke en operationele gezagsverhoudingen	59
Bijlagen	63
1 Bevestigingsformulier voor de aanvraag van bijstand GHOR en brandweer	64
2 Aanvraagformulier en verzamelstaten voor bijstand politie	65
3 Overzicht Nederlandse Korpsbeheerders en CdK's	69
4 Overzicht aanvullende regelingen bijstandsverlening tussen Nederland, België en Duitsland	70
5 Opschalingsindeling rampen in België en Nederland	73
6 Belangrijkste Nederlandse, Duitse en Belgische instanties en actoren, betrokken bij de rampenbestrijding	74
7 Overzicht bronnen	82

Afkortingenlijst

ACO	=	Ambtelijk Crisisoverleg
AL	=	Abschnittsleiter
ASB	=	Arbeiter-Samariter-Bund
BHP	=	Behandlungsplatz
BiZa	=	Het Federaal Ministerie van Binnenlandse Zaken in Duitsland en het Ministerie van Binnenlandse Zaken in België
BZ	=	Buitenlandse Zaken
BZK	=	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CdK	=	Commissaris van de Koningin
CECIS	=	Common Emergency Communication and Information System
CEPT	=	European Conference of Postal and Telecommunications Administrations
CGCCR	=	Crisiscentrum van de regering in België
COPI	=	Commando op de Plaats van het Incident
CVD	=	Commandant van dienst
DCC	=	Departementaal Coördinatiecentrum
DLRG	=	Deutsches Lebens Rettungs Gesellschaft
DRK	=	Deutsches Rotes Kreuz
EADRCC	=	Euro Atlantic Disaster Response Coordination Centre
EADRU	=	Euro-Atlantic Disaster Response Unit
EAPC	=	Euro-Atlantic Partnership Council
EC	=	Europese Commissie
EG	=	Europese Gemeenschappen
EL	=	Einsatzleiter
EU	=	Europese Unie
EU MIC	=	EU Monitoring en Information Centre
FSHG	=	Feuerschutz und die Hilfeleistung
GHOR	=	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMLZ	=	Gemeinsame Melde- und Lagezentrum des Bundes und der Länder
GRIP	=	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
HNS	=	Host Nation Support
IBT	=	Interdepartementaal Beleidsteam

ILS	=	Integrierte Leitstelle
KLPD	=	Korps Landelijke Politiediensten
KMAR	=	Koninklijke Marechaussee
KTW	=	Krankentransportwagen
LOCC	=	Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum
LNA	=	Leitender Notarzt
LSO	=	Liaison Officer
MBT	=	Ministerieel Beleidsteam
MHD	=	Maltezer Hilfsdienst
MUG	=	Mobiele Urgentie Groep
NAVO	=	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NCC	=	Nationaal Crisis Centrum
NCTb	=	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding
NGO	=	Non-gouvernementele organisatie
NEF	=	Notartzeinsatzfahrzeug
NRW	=	Nordrhein Westfalen
OCHA	=	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OM	=	Openbaar Ministerie
Orgl	=	Organisatorischer Leiter Rettungsdienst
OSC	=	On Site Commander
OvD	=	Officier van Dienst
OvJ	=	Officier van Justitie
PolG	=	Polizeigesetz
RBT	=	Regionaal Beleidsteam
PPDR	=	Public Protection Disaster Relief
PTZ	=	Patiëntentransportcombinatie
ROT	=	Regionaal Operationeel Team
RTW	=	Rettungswagen
SOP	=	Standing Operating Procedures
THW	=	Technisches Hilfswerk
UN OCHA	=	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
VN	=	Verenigde Naties
V en W	=	Verkeer en Waterstaat
Wet BIG	=	Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg
WHO	=	World Health Organisation
ZFü	=	Zugführer

Algemeen

1.1 Inleiding

Nederland en de ons omringende landen (Duitsland en België) kunnen worden getroffen door een grote ramp of crisis (verder te noemen ‘ramp’) zoals een overstroming of een zwaar ongeval. Het is niet ondenkbaar dat er bij een dergelijke grote ramp in één van de genoemde landen, op regionaal of nationaal niveau, een uitputting van mensen en middelen ontstaat en buitenlandse bijstand gewenst is.

Op regionaal en gemeentelijk niveau zijn er vaak al afspraken met buitenlandse grensregio's/gemeenten gemaakt voor grensoverschrijdende bijstand. Zowel voor inkomende als uitgaande bijstandsverlening. Dit omdat bijstand vanuit het buitenland in grensregio's in bepaalde gevallen effectiever is dan nationale bijstandsverlening. De benodigde bijstand vanuit buitenlandse grensregio's/gemeenten kan vaak sneller ter plaatse zijn dan bijstand vanuit andere nationale regio's en vice versa. Op dit moment ontbreekt het op nationaal niveau aan coördinatie en het zicht op de manier waarop invulling wordt gegeven aan deze regelingen.

In dit handboek, dat door het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) is uitgegeven, worden de belangrijkste afspraken, regelingen en procedures opgenomen die er al zijn opgesteld tussen Nederland en Duitsland en tussen Nederland en België. Het gaat hierbij om bestaande en geaccordeerde regelingen, overeenkomsten en verdragen vanaf het niveau van de regio en hoger. Dat betekent dat regelingen en afspraken die op lokaal niveau, bijvoorbeeld tussen gemeenten of tussen hulpverleningsdiensten, buiten beschouwing worden gelaten. Datzelfde geldt voor regelingen en afspraken die op het moment van het schrijven nog niet officieel zijn vastgesteld.

Uitgangspunt van dit handboek is te komen tot meer duidelijkheid, uniformiteit en stroomlijning in de wijze waarop er wordt omgegaan met deze **grensoverschrijdende bijstandsverlening**.

Het LOCC draagt op landelijk niveau zorg voor een afgestemde effectieve en efficiënte inzet van mensen en middelen van hulpdiensten (brandweer, defensie, GHOR en politie), gemeenten en andere organisaties in geval van crises, rampen, grootschalige incidenten en evenementen. Het betreft vooral situaties waarbij de omvang van een incident/ramp de provinciaal/regionale mogelijkheden te boven gaat voor wat betreft inzet van mensen en middelen en situaties waarin het incident in zijn effect een zodanige omvang kent dat deze de provinciale/regionale grenzen te boven gaat. Het LOCC is in Nederland belast met de coördinatie van zowel nationale als grensoverschrijdende bijstandsverlening alsmede met de inkomende buitenlandse bijstand.

Elke ramp is verschillend wat betreft aard, locatie en omvang. Bij het opstellen van dit deel van het Handboek Bijstand, deel 2 Grensoverschrijdende Bijstandsverlening, wordt ervan uitgegaan dat de ramp in Nederland, Duitsland of België vanwege haar aard, locatie of omvang bijstandsverlening vanuit de omringende landen nodig maakt.¹

1.2 Leeswijzer

Het handboek valt uiteen in een theoretisch gedeelte en een operationeel gedeelte.

In het theoretische gedeelte, de hoofdstukken 2 en 3, wordt achtergrondinformatie gepresenteerd met betrekking tot verdragen, overeenkomsten en wettelijke bepalingen die ten grondslag liggen aan grensoverschrijdende bijstandsverlening tussen Nederland, Duitsland en België.² Ook wordt er informatie verstrekt over de bestuurlijke indelingen en grensregio's tussen de drie landen

In het operationele deel van het handboek, de hoofdstukken 4 en 5, worden aan de hand van schematische overzichten de aanvraagprocedures voor grensoverschrijdende bijstandsverlening tussen Nederland en Duitsland (hoofdstuk 4) en Nederland en België (hoofdstuk 5) van de kolommen brandweer, politie (bijstand bij rampen en zware ongevallen en justitiële bijstand) en GHOR beschreven. Ook worden schematische overzichten gepresenteerd van de operationele aansturing van Nederlandse, Duitse en Belgische bijstandseenheden tijdens hun grensoverschrijdende werkzaamheden.

Tot slot zijn in de bijlagen van het handboek nog enkele voorbeelden opgenomen van aanvraagformulieren voor bijstand van politie, brandweer en GHOR. Ook worden enkele aanvullende wettelijke (politie) regelingen gepresenteerd en een overzicht van de Nederlandse korpsbeheerders en Commissarissen van de Koningin (CdK).

Ook wordt er aandacht besteed aan de belangrijkste instanties die betrokken zijn bij de rampenbestrijding in Nederland, Duitsland en België.

De overzichten die in de bijlagen zijn opgenomen betreffen voorbeelden en zijn nog niet uitputtelijk.

1.3 Uitgangspunten en afbakening

Onder 'bijstandsverlening' wordt in het kader van dit handboek het volgende verstaan:

"Het op basis van bestaande verdragen/overeenkomsten door een Nederlandse overheid/gezag ter beschikking stellen van capaciteiten (mensen en middelen) aan (het bevoegd gezag van) een buitenland en vice versa."

Internationale humanitaire bijstand kan worden geboden in de vorm van mensen, middelen of fondsen. Gelet op de reikwijdte van het handboek, dat zich richt op bijstand aan de buurlanden Duitsland en België, wordt bijstand in de vorm van financiering van hulpverzoeken van humanitaire organisaties niet in beschouwing genomen. Ook de inzet van non-gouvernementele organisaties (NGO's), die kunnen worden gefinancierd in het kader van humanitaire hulpverlening, vallen buiten het bereik van dit handboek. Ook het uitwisselen van kennis en informatie in het kader van bijvoorbeeld opsporingsonderzoeken, valt hiermee buiten de definitie 'bijstand' zoals dat in dit handboek wordt gehanteerd.

Grensoverschrijdende bijstand wordt gedefinieerd als bijstandsverlening vanuit het ene binnen de landgrens van het andere (buur)land

¹ De andere delen van het Handboek Bijstand zijn deel 1 bijstand nationaal, deel 3 inkomende buitenlandse bijstand en deel 4 bijstandsverlening aan de Koninkrijksdelen.

² In het handboek deel 2 is ervoor gekozen om geen apart hoofdstuk op te nemen over de grensoverschrijdende bijstandsverlening tussen Nederland en Luxemburg, omdat Luxemburg niet direct grenst aan Nederland. Nederland heeft echter wel verdragen afgesloten met Luxemburg in het kader van grensoverschrijdende bijstandsverlening. Voorbeelden daarvan zijn Verdrag tussen het Koninkrijk België, het Koninkrijk der Nederlanden en het Groothertogdom Luxemburg inzake grensoverschrijdend politieel optreden en het Verdrag van Senningen (1996).

Het uitgangspunt is dat de bijstandsverlening ongewapend wordt uitgevoerd. Er zijn echter scenario's denkbaar waar gewapende politie buitenlandse bijstand gewenst is in het kader van bijvoorbeeld ordehandhaving of opsporing. In deze uitzonderlijke situaties wordt uitgegaan van politie bijstand binnen de EU-kaders en de daarvoor gemaakte afspraken.

De kwaliteiten en kwalificaties van hulpverleners kunnen per land verschillen. Ook erkenning van opleidingen en certificaten kunnen per land verschillen. Er kan geen (uitputtend) overzicht gegeven worden van verschillen in kwalificaties, erkenning van opleidingen, etc. Bij buitenlandse bijstandsverlening moet er echter rekening mee gehouden worden dat er sprake kan zijn van beperking van de operationele inzet van buitenlandse hulpverleners. De organisatie die buitenlandse bijstand ontvangt dient zich hier terdege van bewust te zijn.

Theoretische deel van het handboek

Juridische kader grensoverschrijdende bijstand tussen Nederland, Duitsland en België

Inleiding

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste regelingen en afspraken met betrekking tot internationale bijstandsverlening binnen de Europese Unie beschreven. Vervolgens zullen de belangrijkste afspraken en regelingen met betrekking tot grensoverschrijdende bijstandsverlening, die zijn vastgelegd in verdragen tussen Nederland en Duitsland en Nederland en België worden besproken. Ook de daaruit afgeleide (EU) regionale afspraken tussen de drie landen komen aan bod.

Naast afspraken op internationaal, multilateraal, bilateraal en regionaal niveau, zijn er door veel grensgemeenten lokale afspraken gemaakt over de grens.³ Bij het opstellen van dit handboek is echter besloten om de regelingen vanaf het niveau van de regio en hoger te behandelen in het handboek.

2.1 Internationale bijstandsverlening binnen de Europese Unie

De huidige juridische basis voor bijstandsverlening in de vorm van civiele beschermingsmiddelen is binnen de EU gelegen in het Civiel Beschermingsmechanisme (herziening november 2007: (2007/779/EC)), en het bijbehorende Financieel Instrument (maart 2007: (2007/162/EC)).⁴

In het mechanisme staat ondermeer beschreven wat de rollen zijn van de Europese Commissie (EC) en het Voorzitterschap (de lidstaat) bij een Europese crisis. Ook wordt de rol beschreven van het Europese crisis coördinatie centrum in de Europese Unie (EU), het zogenaamde EU Monitoring en Information Centre (EU MIC). Verder nog de mogelijkheid om (Europese) oefeningen te houden, workshops en seminars te organiseren en de mogelijkheid tot oprichting van modules (zelfstandige crisisbeheersing teams). Het EU MIC is tijdens een crisis de schakel tussen het hulpvragende en hulpaanbiedende land.

³ Deze richten zich onder andere op dagelijkse bijstand bij branden en ongevallen, bevatten afspraken over oefenen, verzekeringen, alarmering en kosten (in vrijwel alle gevallen het gesloten beurzen principe). Ook ambulancediensten hebben afspraken gemaakt met de buurkreisen over dagelijkse ambulancezorg. In een aantal gevallen zijn ook regelingen getroffen voor de inzet van een traumahelicopter in het buurland.

⁴ Het eerste civiele beschermingsmechanisme dateert van oktober 2001. Het nu geldende mechanisme vervangt het mechanisme van oktober 2001. De belangrijkste redenen om het mechanisme te herzien waren voortschrijdend inzicht, opgedane ervaring met het oorspronkelijke mechanisme en de gebeurtenissen op 9/11.

Voor de modules is een apart uitvoeringsbesluit tot stand gekomen (2008/73/EG). In dit besluit worden ondermeer de eisen geformuleerd waaraan een civiel beschermingsmodule moet voldoen. Wanneer er binnen de EU een bijstandsverzoek wordt gedaan, is het de bedoeling dat vanaf heden deze eisen zoveel mogelijk in de vorm van specifieke modules worden geformuleerd, die makkelijker en sneller inzetbaar zijn, dan ad hoc samengestelde bijstandsteams. Het kader voor humanitaire hulpverlening is vastgelegd in de Europese Consensus voor humanitaire hulp, die in december 2007 is vastgesteld.

2.1.1 Verdrag van de Europese Unie

Een belangrijke regeling in het kader van de EU is vastgelegd in de geconsolideerde versies van het verdrag van de Europese Unie

- Artikel 29 Verdrag van de Europese Unie:

“één van de doelstellingen van de Unie is om de burgers binnen de Europese Unie veiligheid te verschaffen ten aanzien van vrijheid, beveiliging en justitie.”

Het artikel ziet toe op gezamenlijke actie van de lidstaten op het gebied van politie en justitie.

2.1.2 Beslissingen Europese Commissie

Twee andere belangrijke regelingen in het kader van de EU zijn vastgelegd in twee beslissingen van de Europese Commissie:

Beslissing van de Europese Commissie op 6 december 2006 (15437/06) ten aanzien van de verbeterde samenwerking van speciale interventieteams van de verschillende lidstaten in crisissituaties.

- Deze bepalingen zijn van toepassing op door mensen veroorzaakte crisissituaties, die een fysieke bedreiging vormen voor burgers of instituties binnen een van de lidstaten. Denk aan kapingen en het gijzelen van personen (artikel 2 lid 2).

Beslissing van de Europese Unie op 8 november 2007; het opzetten van een community civil protection mechanisme.

- De bepalingen zijn van toepassing op situaties waarin er sprake is van grote rampen of een directe dreiging daarvan.
- Een bijstandsaanvraag wordt door de lidstaat gericht aan het EU MIC of direct aan een andere lidstaat (artikel 7 lid 1).
- Het EU MIC zal de aanvraag doorsturen naar de contactpunten van de verschillende lidstaten. Daarnaast is het MIC belast met het faciliteren van de bijstand en het vergaren van informatie over het incident (artikel 7 lid 2).
- De EU-lidstaten bepalen of zij al dan niet bij zullen dragen aan een hulpverzoek (artikel 7 lid 3)
- De getroffen lidstaat is verantwoordelijk voor het instrueren van de internationale bijstandsteams (artikel 7 lid 4).

2.1.3 Kaderovereenkomst Madrid

Op 21 mei 1980 werd in Madrid door de Raad van Europa de “Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten” ondertekend⁵. Dit vormde de eerste stap naar publiekrechtelijke grensoverschrijdende samenwerkingsstructuren.

De overeenkomst houdt in dat de lidstaten de verplichting hebben om grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en autoriteiten te vergemakkelijken en te bevorderen, één en ander binnen de aard en de bevoegdheden die deze overheden krachtens hun eigen wettelijke regelingen bezitten. De overeenkomst verstrekt een juridisch kader voor de voltooiing van binationale en multinationale overeenkomsten om voor openbare wet grensoverschrijdende samenwerking onder niet-centrale overheden

⁵ De landen die deze overeenkomst hebben ondertekend zijn Nederland, België, Denemarken, Duitsland, Spanje, Griekenland, Frankrijk, Luxemburg, Ierland, Italië, Portugal, Oostenrijk, Finland, Zweden, Groot-Brittannië en Noord-Ierland.

toe te staan. Echter, de verordeningen die door dergelijke instanties worden geleverd zijn alleen bindend voor publieke overheden binnen de grensoverschrijdende regio.

De lidstaten die het verdrag geratificeerd hebben verklaren hiermee zich in te zullen zetten teneinde de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten te bevorderen en te vergemakkelijken.

2.1.4 Verdrag van Prüm

Op 27 mei 2005 is in Prüm een verdrag ondertekend in het kader van de intensivering van de grensoverschrijdende samenwerking, in het bijzonder ter bestrijding van het terrorisme, de grensoverschrijdende criminaliteit en de illegale migratie.⁶

Daartoe voorziet het verdrag in een aantal regelingen ter verbetering van de informatie-uitwisseling tussen de Verdragsluitende Partijen in die zin dat deze vereenvoudigd en versneld kan plaatsvinden.

Ook schept het verdrag de mogelijkheid onder bepaalde voorwaarden in het kader van grootschalige evenementen met een grensoverschrijdende uitwerking, ter handhaving van de openbare orde en veiligheid of ter voorkoming van strafbare feiten, informatie, waaronder persoonsgegevens, te verstrekken. Ten slotte voorziet het verdrag in een aantal algemene regelingen over gezamenlijk optreden, bijstand op verzoek en onvoorziën grensoverschrijdend optreden in een spoedeisende situatie. Deze regelingen zijn ontleend aan het Benelux-verdrag inzake grensoverschrijdend politieel optreden en het Verdrag van Enschede.

Enkele belangrijke artikelen zijn:

- Artikel 25:
Dit artikel voorziet in een regeling op grond waarvan een ambtenaar in een spoedeisende situatie zonder voorafgaande toestemming grensoverschrijdend mag optreden. Ambtenaren kunnen, wanneer er zich noodsituaties voordoen aan de andere zijde van de grens, snel reageren en een begin maken met een grensoverschrijdend politieoptreden.
- Artikel 26:
Dit artikel verplicht de Verdragsluitende Partijen elkaar, met inachtneming van de nationale wet- en regelgeving en tussen Verdragsluitende Partijen geldende verdragen, wederzijds bijstand te verlenen in geval van een grootschalig evenement, ramp of zwaar ongeval, met een grensoverschrijdende uitwerking.

2.2 Bilaterale en regionale overeenkomsten tussen Nederland en Duitsland

2.2.1 Overeenkomst tussen Nederland en de Duitsland inzake wederzijdse bijstandsverlening bij het bestrijden van rampen, zware ongevallen daaronder begrepen, Bonn: 1988

Met het ondertekenen van dit verdrag zijn Nederland en Duitsland met elkaar overeengekomen dat zij elkaar zullen helpen bij het bestrijden van rampen en zware ongevallen. Er worden onderling maatregelen getroffen om wederzijdse bijstand te vergemakkelijken.

Een verzoek tot bijstand kan door de bevoegde organen van beide lidstaten worden ingediend indien naar hun oordeel de plaats, de omvang en de aard van de ramp respectievelijk het zware ongeval, gelet op het beschikbare personeel en materieel, bijstand noodzakelijk maken (artikel 3 lid 2).

De bijstand wordt verleend door het zenden van bijstandseenheden die zijn opgeleid en uitgerust voor het bestrijden van rampen of het verlenen van hulp bij zware ongevallen, of door het zenden van luchtvaartuigen en, indien vereist, op elke andere passende wijze (artikel 4).

⁶ De landen die deze overeenkomst hebben ondertekend zijn Nederland, Duitsland, België, Luxemburg, Frankrijk, Groot-Brittannië, Oostenrijk en Spanje.

Bij het aanvragen van bijstand wordt onderscheid gemaakt tussen de situatie dat een verzoek uit een getroffen provincie/deelstaat afkomstig is en gericht is aan de aangrenzende buitenlandse provincie over de grens en de situatie dat een verzoek afkomstig is uit een getroffen provincie/deelstaat die niet gericht is aan een aangrenzende buitenlandse provincie.

- **Aangrenzend:** De bijstandsverzoeken worden direct uitgevaardigd tussen de betrokken Minister van Binnenlandse Zaken (BiZa) van de deelstaat in Duitsland en de CdK uit de betrokken provincie in Nederland. Van elk verzoek wordt terstond mededeling gedaan aan de Minister van BZK (artikel 3 lid 1 sub a).
- **Niet aangrenzend:** De bijstandsverzoeken worden uitgevaardigd tussen de Duitse Minister BiZa en de Nederlandse Minister van BZK (artikel 3 lid 1 sub b).

In bijlage 4 zijn nog enkele aanvullende regelingen op het gebied van kostenvergoeding en aansprakelijkheid opgenomen, die tussen Nederland en Duitsland overeen zijn gekomen.

2.2.2 Overeenkomst tussen Nederland en Duitsland inzake grensoverschrijdend politie-optreden en de samenwerking in strafrechtelijke aangelegenheden, Enschede 2006.

Nederland en Duitsland hebben met elkaar een verdrag getekend om internationale criminaliteit en de daaruit voortkomende grensoverschrijdende gevaren door samenwerking effectiever het hoofd te bieden. Beide landen vinden het wenselijk om in dat kader de uitwisseling van informatie tussen beide landen te intensiveren en de samenwerking bij de inzet van middelen ter handhaving van de openbare orde en veiligheid alsmede in het kader van de voorkoming en opsporing van strafbare feiten te versterken.

De bevoegde autoriteiten van de Verdragsluitende Staten verlenen elkaar met inachtneming van het desbetreffende nationale recht over en weer bijstand bij grootschalige evenementen en soortgelijke grote gebeurtenissen, rampen alsmede zware ongevallen door (artikel 22):

- Elkaar te informeren over gebeurtenissen met grensoverschrijdende gevolgen.
- De op hun grondgebied noodzakelijk maatregelen te treffen tegen gebeurtenissen met grensoverschrijdende gevolgen.
- Op verzoek bijstand te leveren.

De afspraken die tussen Nederland en Duitsland zijn gemaakt over wederzijds bijstandsverlening (Bonn 1988) zijn hierbij van toepassing.

2.2.3 Euregioonaal rampenplan voor de Euregio Maas-Rijn-Noord

Aan de Nederlandse zijde beslaat de Euregio het gebied van het regionaal samenwerkingsverband Regio Noord en Midden-Limburg. Het Duitse deel van de Euregio omvat de steden Krefeld en Mönchengladbach en de Kreise Kleve (het Zuidelijk deel), Neuss en Viersen.

De bevoegde organen kunnen een verzoek om bijstand indienen wanneer naar hun oordeel de plaats, de omvang en de aard van het ongeval, gelet op het beschikbare personeel en materieel, grensoverschrijdende bijstand noodzakelijk maken binnen het territorium van de Euregio Rijn-Maas-Noord.

De bijstand wordt verleend door het zenden naar de plaats van de brand of het ongeval, dan wel naar elke andere daartoe door de bevoegde organen aangeduide plaats, van beschikbare bijstandseenheden, uitrusting, hulpmiddelen en/of gebruiksgoederen.

Bevoegd voor het indienen van een bijstandsverzoek zijn:

- Het algemeen bestuur van de regio Noord en Midden-Limburg.
- De Stadtrat van de kreisfreie Städte Krefeld en Mönchengladbach.
- De Kreistag van de Kreise Kleve, Neuss en Viersen.

De volgende organen zijn bevoegd voor het indienen van een verzoek wanneer zij gedelegeerde bevoegdheden hebben gekregen:

- De verantwoordelijk bestuurder (coördinerend burgemeester) van het Regionaal Coördinatiecentrum of directeur van de sector Veiligheid van de regio Noord- en Midden-Limburg.
- De Oberbürgermeister van de kreisfreie Städte Krefeld en Mönchengladbach.
- De Landrat van de Kreise Kleve, Neuss en Viersen.

Deze organen dienen van elk verzoek om bijstand zo spoedig mogelijk kennis gegeven aan de Commissaris der Koningin in de provincie Limburg, respectievelijk de Bezirksregierung Düsseldorf.

De verzoeken om bijstand dienen zo mogelijk te geschieden door tussenkomst van het Regionale Coördinatiecentrum Noord- en Midden-Limburg in Venlo dan wel de Leitstelle Kleve of Viersen.

2.2.4 Afspraken met betrekking tot grensoverschrijdende geneeskundige, brandweer-, technische en specialistische hulpverlening in de Euregio Maas-Rijn

In deze samenwerkingsovereenkomst zijn onder andere de volgende procedureafspraken gemaakt:

- Er wordt een zo goed mogelijke wederzijdse hulp geboden bij de bestrijding van branden en ongevallen.
- De burgemeester of zijn plaatsvervanger is bevoegd voor het indienen van een bijstandsverzoek.
- De bevoegde instanties kunnen een aanvraag tot bijstand indienen op basis van nationale voorschriften wanneer plaats, omvang en soort brand of ongeval, met in acht name van het beschikbare personeel en materieel, dit vereist.
- De bevoegde instanties zijn verantwoordelijk voor de aanvraag van de hulpverlening.
- De bijstand geschiedt door het sturen van beschikbaar personeel, gebruiksgoederen en materieel met tussenkomst van de meldkamers.
- De commandant van de bijstandseenheid staat onder het gezag van de autoriteit ter plekke.

2.2.5 Grensoverschrijdend samenwerkingsplan bij rampen en zware ongelukken tussen de regio's Noord- en Oost Gelderland, Twente, Grafschaft Bentheim ("Landkreis") en het district Borken ("Kreis")

Dit plan is van toepassing op grensoverschrijdende bijstand van personeel en materieel voor brandbestrijding, technische en geneeskundige hulpverlening bij rampen en zware ongevallen op het grondgebied van de vier partners.

Er kan in geval van rampen en zware ongelukken bijstand worden aangevraagd. Daarvan is volgens het samenwerkingsplan sprake 'wanneer door vuur, explosie, natuurgeweld of andere incidenten leven of gezondheid van talrijke mensen in gevaar zijn, dan wel aanzienlijke materiële schade wordt aangericht en de personele en materiële middelen niet in voldoende mate of op korte termijn ter beschikking staan'.

De partners stellen elkaar –indien mogelijk- personele en materiële middelen beschikbaar voor:

- Het bestrijden van brand;
- Technische hulpverlening;
- Geneeskundige hulpverlening.

De verantwoordelijke operationeel leidinggevend in het veld of Regionaal Operationeel Team (ROT) nemen het initiatief om een verzoek in te dienen voor grensoverschrijdende bijstand bij (dreigende) rampen. In samenspraak met de Regionaal Commandant van Dienst (CVD) wordt het verzoek om bijstand direct aan de meldkamer van het buurland gericht.

Toezeggen van bijstand aan het buitenland geschiedt direct door de meldkamer, volgens de eigen procedures (dus eventueel in overleg met CVD of HS-GHOR).

2.2.6 Grensoverschrijdend bijstandsplan van de Technisches Hilfswerk, Landesverband Nordrhein-Westfalen, voor inzet in Nederland bij de dagelijkse hulpverlening in de brandweerregio's Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland Midden, Gelderland Zuid, Limburg-Noord en Zuid-Limburg.

Het in dit document vastgelegde bijstandsplan heeft tot doel de samenwerking tussen het Bundesanstalt Technisches Hilfswerk, Landesverband Nordrhein-Westfalen en de Nederlandse brandweerregio's die aan de deelstaat Nordrhein-Westfalen grenzen, te verbeteren.

De inzet van eenheden van de Bundesanstalt Technisches Hilfswerk (THW) bij rampen en zware ongevallen in Nederland geschiedt op basis van de „Overeenkomst tussen de Bondsrepubliek Duitsland en het Koninkrijk der Nederlanden over wederzijdse hulpverlening bij rampen en zware ongevallen, 1988”

Het Landesverband Nordrhein-Westfalen van het THW biedt de Nederlandse Brandweer in de vorm van dit grensoverschrijdende bijstandsplan technische hulp bij de “dagelijkse hulpverlening” aan.

In dit bijstandsplan worden de volgende onderwerpen benoemd:

- aanvragen van THW-bijstand;
- advies over inzetmogelijkheden van de THW;
- eenheden/materieel van de THW ;
- aanrijden van THW-eenheden naar de incidentlocatie;
- communicatie;
- operationele leiding;
- logistiek / verzorging;
- kostenregeling;
- schaderegeling.

Dit ‘grensoverschrijdend bijstandsplan van de THW voor “dagelijkse hulpverlening” wordt jaarlijks in samenwerking met de verantwoordelijken geactualiseerd en geconcretiseerd.

Voor de brandweerregio's Groningen, Drenthe, IJsselland en Twente is een zelfde document opgesteld: *Grensoverschrijdend bijstandsplan van de Technisches Hilfswerk, Länderverband Bremen/Niedersachsen, voor inzet in Nederland bij de dagelijkse hulpverlening in de brandweerregio's Groningen, Drenthe, IJsselland en Twente.*

2.3 Multilaterale, bilaterale en regionale overeenkomsten tussen Nederland en België

2.3.1 Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake wederzijdse bijstandsverlening bij het bestrijden van rampen en ongevallen, Den Haag: 1984

Met de ondertekening van dit verdrag zijn Nederland en België met elkaar overeengekomen om samen te werken bij het bestrijden van rampen en ongevallen. In het verdrag zijn afspraken vastgelegd over het wederzijds verlenen van bijstand.

Een verzoek tot bijstand kan door de bevoegde organen van beide lidstaten worden ingediend indien naar hun oordeel de plaats, de omvang en de aard van de ramp respectievelijk het zware ongeval, gelet op het beschikbare personeel en materieel, bijstand noodzakelijk maken (artikel 3 lid 2).

De bijstand wordt verleend door het zenden van bijstandseenheden die zijn opgeleid en uitgerust voor het bestrijden van rampen of het verlenen van hulp bij zware ongevallen, of door het zenden van luchtvaartuigen en, indien vereist, op elke andere passende wijze (artikel 4).

Bij de indiening van een verzoek wordt onderscheid gemaakt tussen een verzoek dat afkomstig is uit aangrenzende provincies en provincies die niet aangrenzend zijn (artikel 3).

- **Aangrenzend:** voor België de betrokken Provinciegouverneur en voor Nederland de CdK. Van elk verzoek wordt terstond mededeling gedaan aan de Minister van BZK in Nederland of de Minister van BiZa in België.
- **Niet aangrenzend:** voor België de Minister van BiZa en voor Nederland de Minister van BZK.

In bijlage 4 zijn nog enkele aanvullende regelingen op het gebied van kostenvergoeding en aansprakelijkheid opgenomen, die tussen Nederland en België overeen zijn gekomen

2.3.2 Memorandum van overeenstemming tussen Nederland, België en Luxemburg over samenwerking op gebied van crisissen met mogelijk grensoverschrijdende effecten, Senningen: 1996

Aard van het verdrag

Het verdrag heeft tot doel de samenwerking te intensiveren en effectueren tussen België, Nederland en Luxemburg, op het terrein van de beheersing van crisissen in relatie tot een voorval of ongeval dat zich op het grondgebied van een der Partijen. Deze samenwerking kan bestaan uit de volgende werkzaamheden (artikel 1):

- het onderkennen van de risico's;
- de planning van de maatregelen ter bescherming van de bevolking in geval van crisis;
- de crisisbeheersing;
- de wederzijdse bijstand op ad-hoc basis;
- informatie-uitwisseling;
- de communicatie naar en voorlichting van de bevolking in geval van crisis;
- het houden van gemeenschappelijke oefeningen.

Informatie-uitwisseling

De uitvoering van bovenstaande werkzaamheden wordt door de crisiscentra in de drie landen gecoördineerd. Dat is voor Nederland *Het Nationaal Crisiscentrum* en voor België *Het Crisiscentrum voor de regering van het Koninkrijk België* (artikel 2).

Wanneer zich een voorval of ongeval voordoet waarvoor dit verdrag in het leven is geroepen, kan elke Partij een liaison aanwijzen en hem naar het grondgebied van de overige Partijen sturen om er de acties te volgen, nadat de betrokken Partijen daarover overeenstemming hebben bereikt. Die liaison mag de ingewonnen informatie doorzenden naar de betrokken diensten van zijn eigen staat (artikel 7).

De Partijen wisselen informatie uit. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een transmissiesysteem waarmee eventuele alarmeringen, kennisgevingen, verzoeken om wederzijdse bijstand of andere inlichtingen over een crisissituatie die grensoverschrijdende gevolgen kan hebben, vierentwintig uur per dag en zeven dagen per week kunnen verstuurd worden (artikel 4).

2.3.3 Verdrag tussen het Koninkrijk België, het Koninkrijk der Nederlanden en het Groothertogdom Luxemburg inzake grensoverschrijdend politieel optreden

Aard van het verdrag

Nederland, België en Luxemburg hebben een verdrag ondertekend waarmee de mogelijkheden worden verruimd tot politieke samenwerking in het kader van de handhaving van de openbare orde en veiligheid, de bescherming van personen en goederen en in het kader van de voorkoming en opsporing van strafbare feiten (artikel 2). Om dit doel te bereiken beogen de drie landen dat er een intensivering van de informatie-uitwisseling en een intensivering van de samenwerking bij de inzet van de middelen en materieel in het kader van het handhaven van de openbare orde en veiligheid en de voorkoming en opsporing van strafbare feiten.

Bijstandsverzoek

Onder bijstand in het kader van optreden ter handhaving van de openbare orde wordt ook verstaan de gezamenlijke organisatie of coördinatie van evenementen en georganiseerde transporten. Dit optreden kan slechts plaatsvinden op verzoek (artikel 4 lid 1).

Een grensoverschrijdend politieoptreden in het kader van de handhaving van de openbare orde en veiligheid is alleen mogelijk op verzoek. Het verzoek wordt door de bevoegde autoriteit van de verzoekende Verdragsluitende Partij gericht aan de bevoegde autoriteit van de aangezochte Verdragsluitende Partij (artikel 4 lid 1). Voor Nederland is dat het NCC van het ministerie van BZK.

Het verzoek bevat een omschrijving van de aard van het gewenste grensoverschrijdend politieoptreden en de operationele noodzaak ervan. Tevens wordt aangegeven of het verzoek betrekking heeft op een eenmalige grensoverschrijding of op een bepaalde categorie grensoverschrijdingen die binnen een bepaalde periode plaatsvindt (artikel 4 lid 2).

Op verzoek kunnen de landen middelen en materieel leveren ter handhaving van de openbare orde en veiligheid. Bij het leveren van de middelen en het materieel hoort een verzamelstaat (artikel 9 lid 1). Het verzoek wordt in Nederland uitgevoerd door het NCC van het ministerie van BZK.

2.3.4 Bilaterale overeenkomst tussen de Provincies Luik (België) en Limburg (Nederland)

Aard van de overeenkomst

Tussen de provincie Limburg aan Nederlandse zijde en de provincie Luik aan Belgisch zijde, bestaat een bilaterale bijstandsovereenkomst voor het bestrijden van rampen en ongevallen.

De overeenkomsten zijn gesloten tussen de CdK in Nederland en de provinciegouverneur in België..

De overeenkomst is een verdere specificatie van de overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake wederzijdse bijstandsverlening bij het bestrijden van rampen en ongevallen (Den Haag, 2004).

Informatieplicht

Bij een ramp of grootschalig ongeval, die een weerslag heeft of kan hebben op het grondgebied van de andere provincie, moeten de betrokken burgemeesters en gouverneurs of CdK van de landen elkaar informatie verstrekken en hun minister van Binnenlandse Zaken inlichten (artikel 2 lid 1).

Bijstandsverzoek

Over het verzoek tot bijstand is afgesproken dat het verzoek aan bepaalde voorwaarden moet voldoen.

Een omschrijving van de toestand, het tijdstip van de gewenste bijstand, de plaats waar de leider van de bijstandseenheid zich moet melden, bijzonderheden ten aanzien van de uitrusting, de duur van de bijstand en overige relevante gegevens dienen medegedeeld te worden (artikel 4).

De indiening van een bijstandsverzoek loopt als volgt:

- De burgemeester of zijn plaatsvervanger bevoegd is voor het indienen van een bijstandsverzoek.
- De CdK en de Gouverneur dienen zo snel mogelijk in kennis gesteld te worden.
- De bijstand geschiedt door het sturen van beschikbaar personeel, gebruiksgoederen en materieel met tussenkomst van de meldkamers.

2.3.5 Bilaterale bijstandsovereenkomst tussen de provincies Noord-Brabant en Limburg (België), Den Bosch: 1992

Aard van de overeenkomst

Deze overeenkomst is gesloten tussen de CdK van Noord Brabant en de gouverneur van de provincie Limburg in België.

Als er sprake is van een ramp op het grondgebied van een van beide partijen die weerslag kan hebben op het grondgebied van de andere partij, licht de verantwoordelijke burgemeester van het incidentgebied zijn collega-burgemeesters aan de overzijde van de grens in (artikel 2).

Bijstandsverzoek

Beide provincies kunnen elkaar bijstand verlenen. Over het verzoek tot bijstand is afgesproken dat het verzoek aan bepaalde voorwaarden moet voldoen. Een omschrijving van de toestand, het tijdstip van de gewenste bijstand, de plaats waar de leider van de bijstandseenheid zich moet melden, bijzonderheden ten aanzien van de uitrusting, de duur van de bijstand en overige relevante gegevens dienen medegedeeld te worden (artikel 4).

De commandant van de eenheid die op het grondgebied van de andere werkzaamheden verricht, staat onder het gezag van de commandant die op de plek waar het incident wordt bestreden, het gezag uitvoert (artikel 6).

Naast deze bilaterale bijstandsovereenkomst, zijn er tussen de volgende provincies inhoudelijk identieke bijstandsovereenkomsten afgesloten:

- Bilaterale bijstandsovereenkomst tussen de provincies Noord-Brabant en Antwerpen, Den Bosch: 1992.
- Bilaterale bijstandsovereenkomst tussen de provincies Limburg (Ned) en Limburg (Bel), Den Bosch: 1992.

2.3.6 Rampenprotocol en handboek rampenprotocol Euregio Scheldemond

Aard van de overeenkomst

Dit rampenprotocol betreft een samenwerkingsverband tussen de Belgische provincies Oost- en West Vlaanderen en de Nederlandse provincie Zeeland.

Het Rampenprotocol heeft tot doel om de grootschalige hulpverlening bij ongevallen en rampen in de Euregio Scheldemond beter af te stemmen met de verantwoordelijke overheden aan beide zijden van de grens. Dit via een handboek met concrete afspraken over grensoverschrijdende samenwerking en bijstand, zodat een koppeling plaatsvindt tussen de veiligheidsnetwerken in de provincies Zeeland, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen (artikel 2).

Bijstandsverzoek

De partners erkennen dat bijstand in het buurland in principe slechts mogelijk is voor de inzet van brandweer en geneeskundige inzet, zoals formeel mogelijk gemaakt door de in de aanhef genoemde Overeenkomsten (artikel 6).

Procedure voor alarmering

1. Van België naar Nederland

- De Leider Operaties meldt het incident terstond aan de dienstdoende alarmcentrale in België ('100-centrale').
- De 100-centrale neemt contact op met de Gemeenschappelijke Meldkamer Zeeland te Middelburg.
- De Gemeenschappelijke Meldkamer Zeeland in Middelburg alarmeert onmiddellijk de betrokken burgemeester(s) van de buurgemeenten en de betrokken operationele hulpverleningsdiensten.
- Enkel in geval van dringende spoed zal rechtstreekse verwittiging door de politie plaatsvinden aan de politiediensten en aan de burgemeester in het buurland.

2. Van Nederland naar België

- De Operationeel Leider meldt het incident terstond aan de Gemeenschappelijke Meldkamer Zeeland te Middelburg.
- De Gemeenschappelijke Meldkamer Zeeland te Middelburg stelt zich ter zake terstond in verbinding met de betreffende 100-centrale.
- De 100-centrale alarmeert onmiddellijk de betrokken burgemeester(s) van de buurgemeenten en de betrokken operationele hulpverleningsdiensten.

Bestuurlijke structuur en grensregio's tussen Nederland, Duitsland en België

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de bestuurlijke structuren in Nederland, Duitsland en België. Vervolgens zullen aan de hand van landkaarten de Nederlandse grensregio's met Duitsland, de Duitse grensregio's met Nederland, de Nederlandse grensregio's met België en de Belgische grensregio's met Nederland worden weergegeven.

3.1 Bestuurlijke structuur tussen Nederland en Duitsland

Het is voor Nederlandse en Duitse bestuurders en hulpverleners van belang om te weten met welke instanties en personen er contact moet worden gezocht wanneer er sprake is van grensoverschrijdende bijstandsverlening. De bestuurlijke structuur in Duitsland verschilt met die van Nederland. Duitsland is een federale staat, waarbij de macht in principe bij de zestien deelstaten ofwel "Bundesländer" ligt. Enkele deelstaten bestaan weer uit bestuurlijke districten, de zogenaamde "Regierungsbezirke." Deze Regierungsbezirke bestaan in de praktijk meestal weer uit samenwerkingsverbanden tussen verschillende gemeente, dit zijn de zogenaamde "Kreisen" (in Nordrhein Westfalen) of "Landkreisen" (in Niedersachsen). Naast deze "Kreise" of "Landkreise" bestaan er ook nog "Kreisfreie Städte". Dit zijn de grote steden die vrijgesteld zijn van deelname aan een "Kreis" of "Landkreis". Dit zijn doorgaans steden met een inwonertal van hoger dan 100.000.

In afbeelding 1 staat een overzicht van de bestuurlijke structuren van zowel Nederland als Duitsland. Hoewel er overeenkomsten zijn tussen de verschillende bestuursniveaus van beide landen zijn ze zekere niet één op één met elkaar te vergelijken. Qua omvang komen ze overeen maar als het gaat om organisatie en taken kunnen er grote verschillen zijn.

Afbeelding 1: De bestuurlijke structuur van Nederland en Duitsland

Eindverantwoordelijken	Bestuurlijke indeling Nederland	Bestuurlijke indeling Duitsland	Eindverantwoordelijken
Minister van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties	Koninkrijk der Nederlanden	Bund (federale regering)	Bundesminister des Innern (Minister van Binnenlandse Zaken van de federatie)
Minister van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties	Nederland	Bundesland (deelstaat)	Innenminister (Minister van Binnenlandse Zaken van de deelstaat)
Commissaris der Koningin	Provincie	Regierungsbezirk of Bezirksregierung (in sommige deelstaten)	Regierungspräsident
Voorzitter van de Veiligheidsregio	Veiligheidsregio	(Land)kreis of Kreisfreie Stadt	Landrat of Oberbürgermeister
Burgemeester	Gemeente	(Kreisangehörige) Stadt of Gemeinde	Bürgermeister

3.2 Grensregio's tussen Nederland en Duitsland

3.2.1 Nederlandse grensregio's met Duitsland

Voor de grensoverschrijdende bijstandsverlening is het van belang te weten welke Nederlandse veiligheidsregio's behoren tot de grensregio's met Duitsland. In het onderstaande kaartje zijn de Nederlandse veiligheidsregio's weergegeven.

Afbeelding 2: de 25 Nederlandse veiligheidsregio's

Bron: nl.wikipedia.org/wiki/Veiligheidsregio

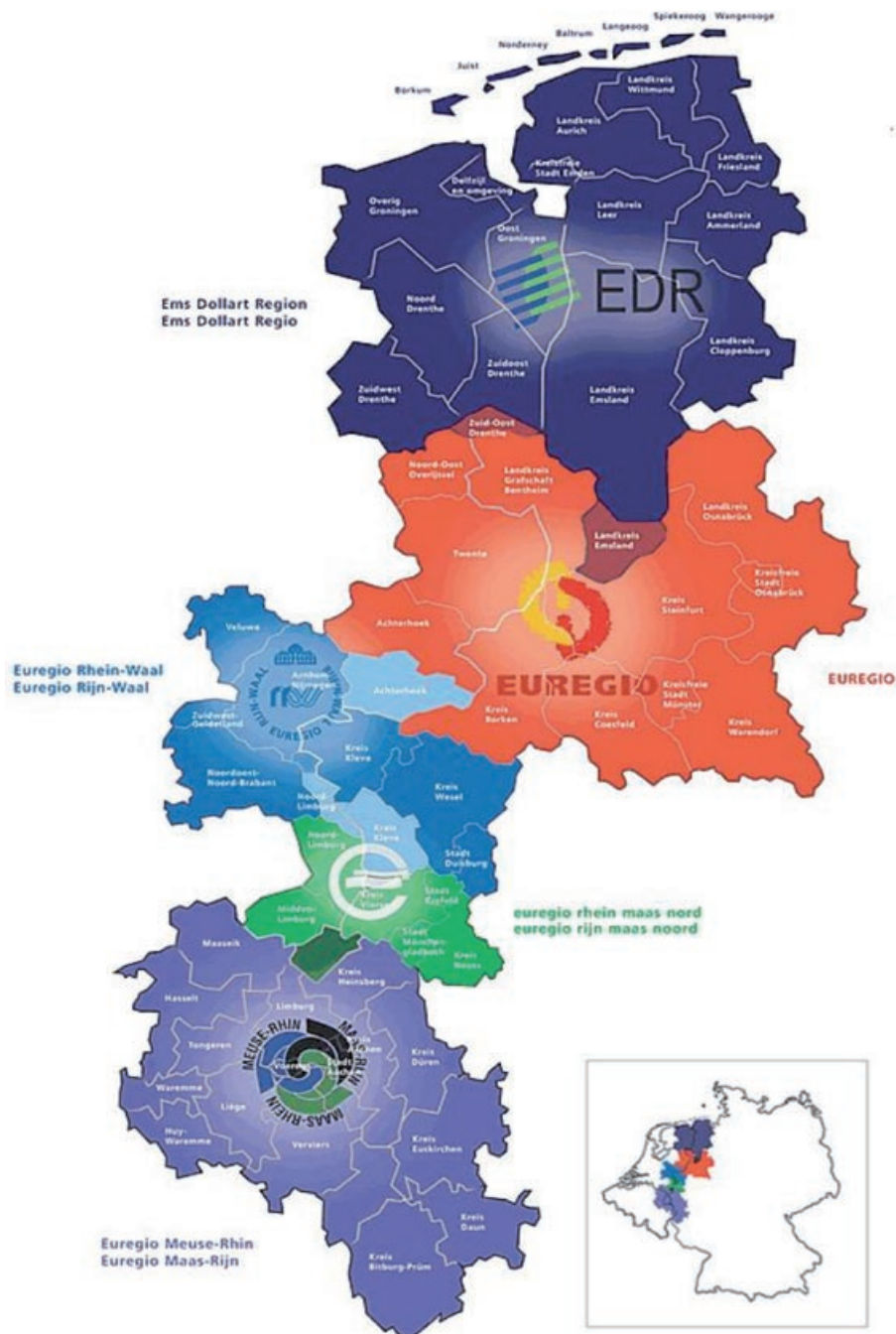
Toelichting

De Nederlandse veiligheidsregio's die een grensregio vormen met Duitsland zijn:

- Groningen;
- Drenthe;
- IJsselland;
- Twente;
- Noord- en Oost-Gelderland;
- Gelderland Midden;
- Gelderland-Zuid;
- Noord- en Midden-Limburg;
- Zuid-Limburg.

3.2.2 Duitse grensregio's met Nederland

Een Euregio is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van gebieden die liggen in de Europese Unie. Door heel Europa bevinden zich dergelijke Euregio's. Er zijn vijf Euregio's waarbinnen Nederlandse en Duitse regio's met elkaar samenwerken. Dat zijn de Eems Dollard regio, de Euregio, de euregio Rijn-Waal, de euregio Rijn-Maas-Noord en de euregio Rijn-Maas.

Afbeelding 3: de vijf Euregio's tussen Nederland en Duitsland

Bron: www.euregio.org

3.2.2.1 Eems Dollard Regio

Aangrenzende Duitse regio's uit de Eems Dollard Regio zijn:

- Landkreis Aurich (grenst aan veiligheidsregio Groningen);
- Landkreis Emsland (grenst aan veiligheidsregio's Groningen en Drenthe);
- Kreisfreie Stadt Emden (grenst aan veiligheidsregio Groningen);
- Landkreis Leer (grenst aan veiligheidsregio Groningen).

Niet direct aangrenzende Duitse regio's uit de Eems Dollard Regio zijn:

- Landkreis Wittmund
- Landkreis Ammerland
- Landkreis Friesland;
- Landkreis Cloppenburg.

3.2.2.2 Euregio

Duitse grensregio's uit de Euregio zijn:

- Kreis Borken (grenst aan veiligheidsregio's Twente en Noord- en Oost Gelderland);
- Landkreis Grafschaft Bentheim (grenst aan veiligheidsregio's Twente, IJsselland en Drenthe);

Duitse grensregio's uit de Euregio, die niet direct aan Nederland grenzen, zijn:

- Kreis Coesfeld
- Kreis Steinfurt
- Stadt Münster;
- Kreis Warendorf;
- Landkreis Osnabrück;
- Stadt Osnabrück;
- Landkreis Emsland.

3.2.2.3 Euregio Rijn-Waal

Duitse grensregio's uit de Euregio Rijn-Waal die direct aan Nederland grenzen zijn:

- Kreis Kleve (grenst aan veiligheidsregio's Noord- en Midden Limburg, Gelderland Zuid, Gelderland Midden en Noord- en Oost Gelderland).

Duitse grensregio's uit de Euregio Rijn-Waal die niet direct aan Nederland grenzen zijn:

- Kreis Wesel;
- Stadt Duisburg;

3.2.2.4 Euregio Rijn-Maas-Noord

Duitse grensregio's uit de Euregio Rijn-Maas-Noord, die direct aan Nederland grenzen, zijn:

- Kreis Viersen (grenst aan de veiligheidsregio Noord- en Midden Limburg).

Duitse grensregio's uit de Euregio Rijn-Maas-Noord, die niet direct aan Nederland grenzen, zijn:

- Stadt Krefeld;
- Stadt Mönchengladbach;
- Kreis Neuss

3.2.2.5 Euregio Rijn-Maas

Duitse grensregio's uit de Euregio Rijn-Maas, die direct aan Nederland grenzen, zijn:

- Kreis Heinsberg (grenst aan de veiligheidsregio Limburg Zuid);
- Kreis Aachen (grenst aan de veiligheidsregio Limburg Zuid).

Duitse grensregio's uit de Euregio Rijn-Maas, die niet direct aan Nederland grenzen, zijn:

- Kreis Düren;
- Kreis Euskirchen;
- Kreis Daun;
- Kreis Bitürg Prüm

3.3 Bestuurlijke structuur tussen Nederland en België

Ook de bestuurlijke structuur in België verschilt met die van Nederland. België is een federale staat, waarbij de macht verdeeld is tussen drie gelijke bestuursniveaus; de nationale federale regering, de drie deelregeringen van de Gewesten (Vlaams, Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en drie Gemeenschapsregeringen (Vlaamse Gemeenschap, de Franstalige Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap).

Daaronder komen de provincies en gemeenten als bestuurslagen. Voor wat betreft bijstandsverlening in het kader van rampen en zware ongevallen ligt de bevoegdheid daarvan op nationaal niveau bij de nationale federale regering, meer in het bijzonder de Minister BiZa. De bevoegdheden van de deelregering van de Gewesten en de bevoegdheden van de Gemeenschapsregeringen hebben geen betrekking op bijstandsverlening in het kader van rampen en zware ongevallen. Vandaar dat deze bevoegdheden in onderstaand schema niet zijn meegenomen.

Afbeelding q: De bestuurlijke structuur van Nederland en Duitsland

Eindverantwoordelijken	Bestuurlijke indeling Nederland	Bestuurlijke indeling België	Eindverantwoordelijken
Minister van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties	Koninkrijk der Nederlanden	Koninkrijk België	Minister van Binnenlandse Zaken
Minister van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties	Nederland	België	Minister van Binnenlandse Zaken
Commissaris der Koningin	Provincie	Provincie	Gouverneur
Voorzitter van de Veiligheidsregio	Veiligheidsregio		
Burgemeester	Gemeente	Gemeente	Burgemeester

3.4 Grensregio's tussen Nederland en België

3.4.1 Nederlandse grensregio's met België

Voor de grensoverschrijdende bijstandsverlening is het van belang te weten welke Nederlandse veiligheidsregio's behoren tot de grensregio's met België. In het onderstaande kaartje zijn de Nederlandse veiligheidsregio's weergegeven.

Afbeelding 5: Overzicht Nederlandse veiligheidsregio's

Bron: nl.wikipedia.org/wiki/Veiligheidsregio

Toelichting

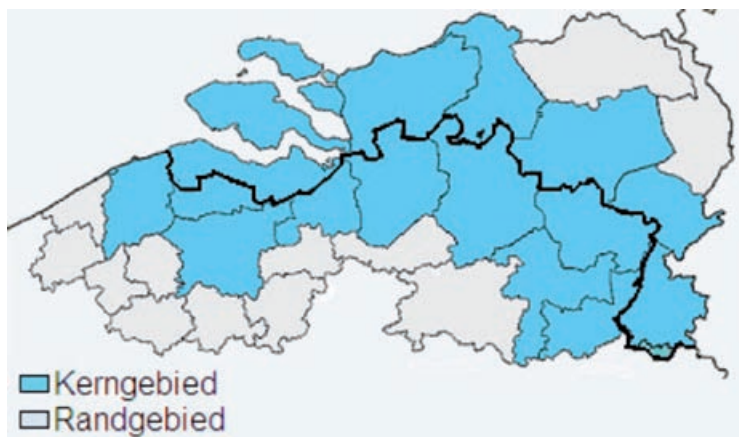
De Nederlandse veiligheidsregio's die een grensregio vormen met België zijn:

- Zeeland;
- Midden- en West Brabant;
- Zuid-oost Brabant;
- Noord- en Midden-Limburg;
- Zuid-Limburg.

3.4.2 Belgische grensregio's met Nederland

Ook aan de Belgisch-Nederlandse grens liggen enkele Euregio's. Er zijn drie Euregio's waarbinnen Nederlandse en Belgische regio's met elkaar samenwerken, namelijk de Euregio Benelux Middengebied, Euregio Scheldemond en de Euregio Maas Rijn. De Euregio's Benelux Middengebied en Scheldemond werken samen in de Grensregio Vlaanderen – Nederland.

Afbeelding 6a: Grensregio Vlaanderen Nederland

Afbeelding 6b: Euregio Maas-Rijn

Bron: www.wikipedia.nl

De Belgische regio's van de grensregio Vlaanderen – Nederland zijn:

- Provincie West-Vlaanderen (behalve de arrondissementen Veurne en Ieper). Deze provincie grenst aan de Nederlandse veiligheidsregio's Zeeland en Midden- en West Brabant.
- Provincie Oost-Vlaanderen. Deze provincie grenst aan de Nederlandse veiligheidsregio's Zuidoost Brabant, Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg.
- Provincie Limburg. Deze provincie grenst aan de Nederlandse veiligheidsregio's Brabant Zuidoost, Noord- en Midden Limburg en Limburg Zuid.
- Provincie Antwerpen. Deze provincie grenst aan de veiligheidsregio's Midden- en West Brabant en Brabant Zuidoost.
- Provincie Vlaams-Brabant (enkel arrondissement Leuven). Grenst niet direct aan een Nederlandse grensregio.

De Belgische grensregio's van de Euregio Maas Rijn zijn:

- Provincie Limburg. Deze provincie grenst aan de Nederlandse veiligheidsregio's Brabant Zuidoost, Noord- en Midden Limburg en Limburg Zuid.
- Provincie Luik. Deze provincie grenst aan de Nederlandse veiligheidsregio Limburg Zuid.
- Duitstalige gemeenschap. Deze regio grenst niet direct aan Nederland.

Operationele deel van het handboek

Grensoverschrijdende bijstandsverlening tussen Nederland en Duitsland

Inleiding

In dit hoofdstuk volgt allereerst een algemeen schema dat richtinggevend is voor de wijze waarop grensoverschrijdende bijstand tussen Nederland en Duitsland kan worden aangevraagd. Vervolgens worden per kolom, brandweer, GHOR, politie (bijstand bij rampen en zware ongelukken en justitiële bijstand), de afzonderlijke aanvraagprocedures beschreven. Tot slot komen de gezagsverhoudingen op zowel bestuurlijk als operationeel niveau aan bod.

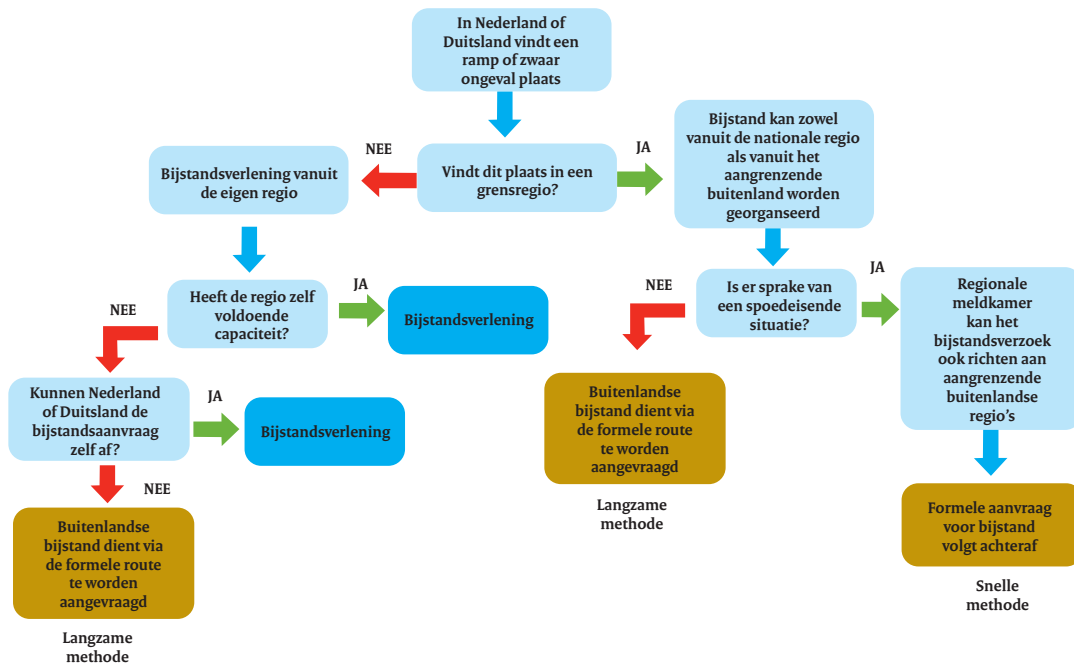
4.1 Uitgangspunt grensoverschrijdende bijstandsverlening

In lijn met de regelingen zoals deze zijn vastgesteld in deel 1 Handboek bijstand nationaal, is het uitgangspunt bij verzoeken om bijstandsverlening, dat eerst binnen de regio bekeken wordt of aan de capaciteitsbehoefte kan worden voldaan. Als dat niet het geval is, zal de CdK nagaan of binnen de provincie op verantwoorde wijze in de behoefte kan worden voorzien. Als dat ook niet mogelijk is, kan de CdK de minister van BZK om bijstand verzoeken. Als er sprake is van een incident in de grensregio met Duitsland, kan ook direct een bijstandsaanvraag worden opgesteld voor Duitse bijstand.

In de bilaterale overeenkomst tot bijstandsverlening tussen Nederland en Duitsland is vastgelegd dat grensoverschrijdende bijstand bij rampen en zware ongevallen op twee manieren kan worden aangevraagd.⁷ Dat is ten eerste een 'snelle manier' die opgaat voor de situaties dat er zich ergens in een grensregio een ramp of zwaar ongeval voordoet en waarbij er sprake is van een spoedeisende situatie. De formelere weg, 'langzame manier' van bijstand aanvragen is van toepassing wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in een niet-grensregio of wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in een grensregio, zonder dat er sprake is van spoedeisendheid.

⁷ Er zullen zich geregeld situaties voordoen waarbij er door Nederlandse eenheden wordt opgetreden in Duitsland. In deze situaties is er geen sprake van een ramp of zwaar ongeval, maar is het optreden gebaseerd op basis van lokale burenhulpafspraken. Dit handboek gaat uit van de definitie 'bijstandsverlening' zoals opgesteld in paragraaf 1.3.

Figuur 1: Basisschema aanvraag grensoverschrijdende bijstandsverlening

Inzet specifieke bijstandsvormen

In de aanvraagprocedures voor buitenlandse bijstandseenheden wordt onderscheid gemaakt tussen drie verschillende procedures:

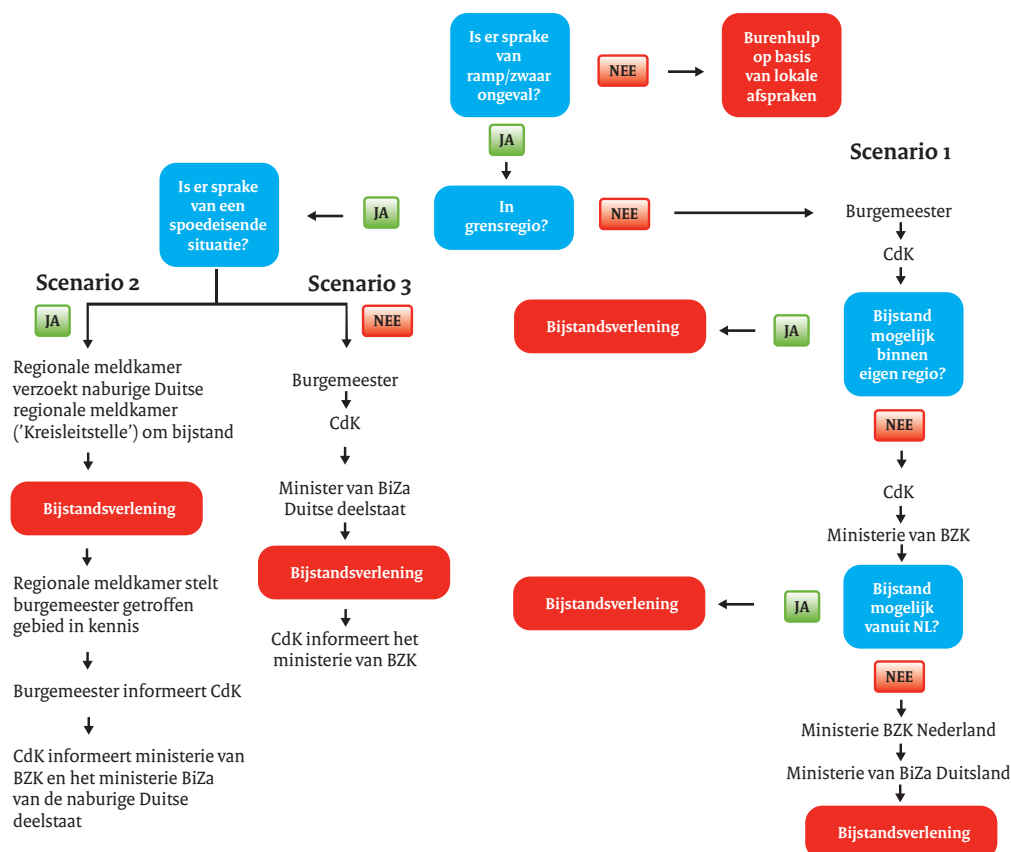
1. Aanvraag bijstand van GHOR en/of brandweer.
2. Aanvraag bijstand van politie in het kader van rampen en zware ongevallen.
3. Aanvraag bijstand van politie in het kader van justitiële bijstandsverlening.

Het is echter goed denkbaar dat er in Nederland, België of Duitsland bijstand gewenst is van een specifieke capaciteit zoals de Technische Hilfswerke (THW) uit Duitsland. De aanvraagprocedure van deze specifieke capaciteiten zal verlopen volgens de procedure die gevolgd dient te worden bij de aanvraag voor bijstand van GHOR en/of brandweer (zie paragraaf 4.2).

4.2. Aanvraagprocedures bijstand van GHOR en brandweer

4.2.1 Nederland vraagt bijstand aan in Duitsland

Figuur 2: Aanvraagprocedure bijstand brandweer en GHOR vanuit Nederland richting Duitsland

Toelichting op schema

Als er een incident plaatsvindt in de (grens)regio is het allereerst van belang om te weten of er sprake is van een ramp of zwaar ongeval. Is dat niet het geval, dan is er geen sprake van grensoverschrijdende bijstandsverlening waarvoor dit handboek in het leven is geroepen (zie paragraaf 1.3).

Is er wel sprake van een ramp of zwaar ongeval, is het voor de bijstandsverlening van belang om te weten of het incident wel of niet heeft plaatsgevonden in één van de grensregio's met Duitsland (zie paragraaf 3.2.1). Er worden drie verschillende scenario's beschreven. Het eerste scenario is van toepassing wanneer een ramp of zwaar ongeval niet plaatsvindt in een grensregio.

Het tweede scenario schetst de procedure die plaatsvindt wanneer een ramp of zwaar ongeval wel plaatsvindt in een grensregio en waarbij er wel sprake is van spoedeisende situatie.

Het derde scenario schetst de procedure die plaatsvindt wanneer een ramp of zwaar ongeval wel plaatsvindt in een grensregio maar waarbij er geen sprake is van spoedeisende situatie.

In bijlage 2 is een voorbeeld opgenomen van een bevestigingsformulier voor de aanvraag van buitenlandse bijstand van GHOR en brandweer.

4.2.1.1 Scenario 1: ramp of zwaar ongeval vindt niet plaats in een grensregio

Wanneer een ramp of zwaar ongeval niet plaats heeft gevonden in een grensregio, zal het bijstandsverzoek in beginsel verlopen zoals beschreven in deel 1 van het Handboek Nationaal. De burgemeester van het getroffen gebied zal door de vragende regio worden ingelicht over het verzoek. Vervolgens wordt het

bijstandsverzoek naar de CdK doorgeleid. De CdK bekijkt in hoeverre er binnen de provincie bijstand kan worden verleend. Als de gevraagde bijstand niet geleverd kan worden vanuit de Nederlandse provincie, zal de CdK het verzoek doorleiden naar het Ministerie van BZK. Het LOCC bekijkt vervolgens of er elders in Nederland kan worden voldaan aan het verzoek. Als vervolgens blijkt dat er in Nederland sprake blijkt van een situatie waarbij de Nederlandse bijstandsmiddelen kwalitatief en kwantitatief tekort schieten, kan er bijstand worden aangevraagd vanuit Duitsland. De Minister van BZK in Nederland zal op basis van de bilaterale overeenkomst tussen Nederland en Duitsland (Bonn 1988, herziening 1997), een officieel bijstandsverzoek indienen bij de Minister van BiZa in Duitsland.

Belangrijk

Deze procedure is echter alleen van toepassing voor situaties waarbij er beperkte bijstand wordt aangevraagd. Als er echter sprake is van een grootschalige rampsituatie, waarbij er op nationaal niveau een uitputting is van mensen en/of middelen en waarbij er grootschalige buitenlandse bijstand uit verschillende landen gewenst is, zal de aanvraagprocedure verlopen via het EU Monitoring en Information Centre (EU MIC). De aanvraagprocedure zal dan verlopen volgens het schema van paragraaf 1.5.1 van het handboek deel 3, inkomende buitenlandse bijstand.

*4.2.1.2 Scenario 2: ramp of zwaar ongeval vindt **wel** plaats in een grensregio en er is **wel** sprake van een spoedeisende situatie.*

Als er sprake is van een spoedeisende situatie als gevolg van een ramp of zwaar ongeval in een grensstreek, zal de regionale Nederlandse meldkamer direct contact opnemen met de Duitse meldkamer, de zogenaamde 'Kreisleitstelle'. De Duitse Kreisleitstelle kan in een dergelijk geval direct bijstand toezeggen. Achteraf zal via de formele weg dit bijstandsverzoek worden bevestigd via de lijn burgemeester – CdK – ministerie van BZK in Nederland en de ministerie van BiZa van de naburige deelstaat.

*4.2.1.3 Scenario 3: ramp of zwaar ongeval vindt **wel** plaats in een grensregio, maar er is **geen** sprake van een spoedeisende situatie.*

Het derde scenario is van toepassing wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de grensstreek, maar waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie. In dat geval zal direct een formelere weg gevolgd te worden.

Dat betekent dat de burgemeester via de CdK een bijstandsverzoek indient bij de Duitse Minister van BiZa van de naburige Duitse deelstaat. De Duitse Minister van BiZa zal vervolgens beslissen of er wel/geen bijstand zal worden verleend. Achteraf zal de CdK het ministerie van BZK informeren over de aangevraagde bijstand in Duitsland.

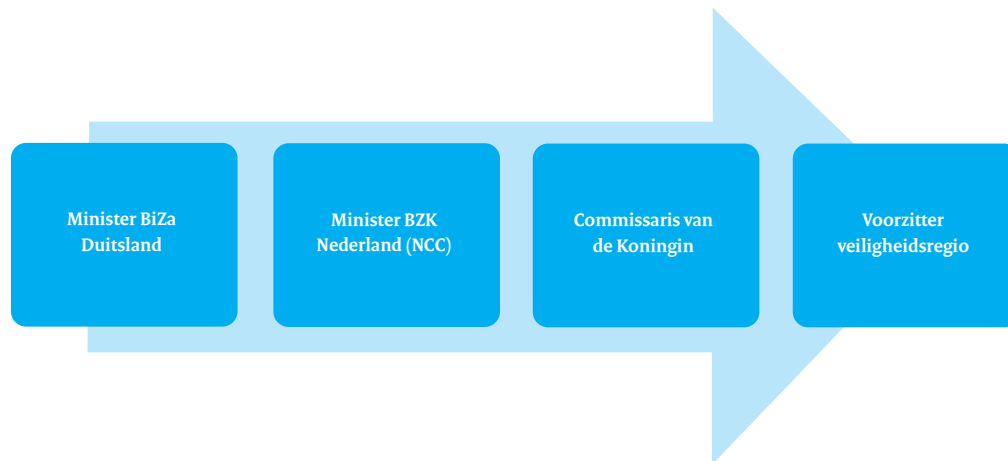
4.2.2 Duitsland vraagt bijstand aan in Nederland

*4.2.2.1 Ramp of zwaar ongeval vindt **niet** plaats in een grensregio*

Conform de bilaterale overeenkomst tussen Duitsland en Nederland (Bonn 1988, herziening 1997), kan een Duitse gemeente/regio bijstand aanvragen in Nederland. De locatie waar de ramp of zwaar ongeval zich in Duitsland heeft afgespeeld is in de eerste plaats bepalend voor de manier waarop de bijstandsaanvraag dient te verlopen.

Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in Duitsland, dat zich niet afspeelt in een grensregio, zal de formele bijstandsaanvraag als volgt verlopen.

Figuur 3: Aanvraagprocedure bijstand GHOR en brandweer vanuit Duitsland richting Nederland

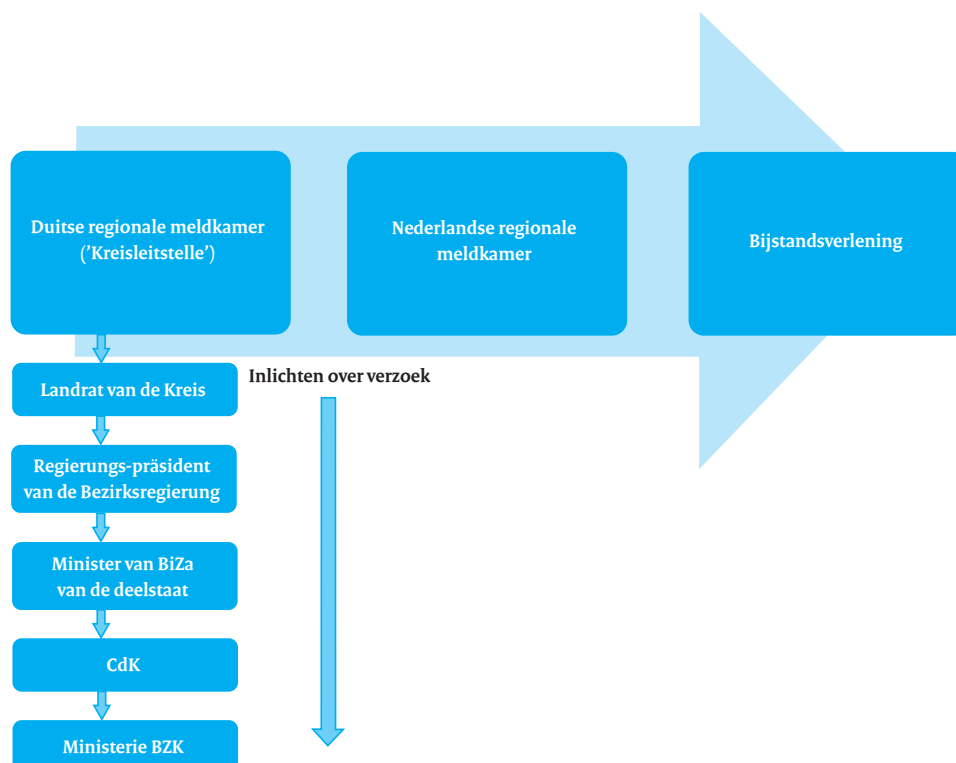
Toelichting op schema

Op het moment dat bijstandsmiddelen en/of –eenheden in Duitsland kwantitatief of kwalitatief te kort schieten, zal het Duitse Ministerie van BiZa een officiële bijstandsaanvraag indienen bij het Nederlandse Ministerie van BZK. Deze aanvraag zal binnenkomen via het NCC. Na goedkeuring van het verzoek door BZK, zal het LOCC het verzoek in Nederland uitzetten. Dit verloopt vervolgens via de lijn CdK naar de voorzitter van de veiligheidsregio die de betreffende mensen en/of middelen ter beschikking stelt.

4.2.2.2 Ramp of zwaar ongeval vindt wel plaats in een grensregio en er is wel sprake van een spoedeisende situatie

De situatie kan zich ook voordoen dat er een ramp of zwaar ongeval plaatsvindt in een aangrenzende Duitse regio, zie paragraaf 3.2.2, en waarbij er sprake is van een spoedeisende situatie. De aanvraagprocedure die gevolgd wordt ziet er als volgt uit.

Figuur 4: Aanvraagprocedure spoedeisende bijstand GHOR en brandweer vanuit Duitse grensregio richting Nederland

Toelichting op schema

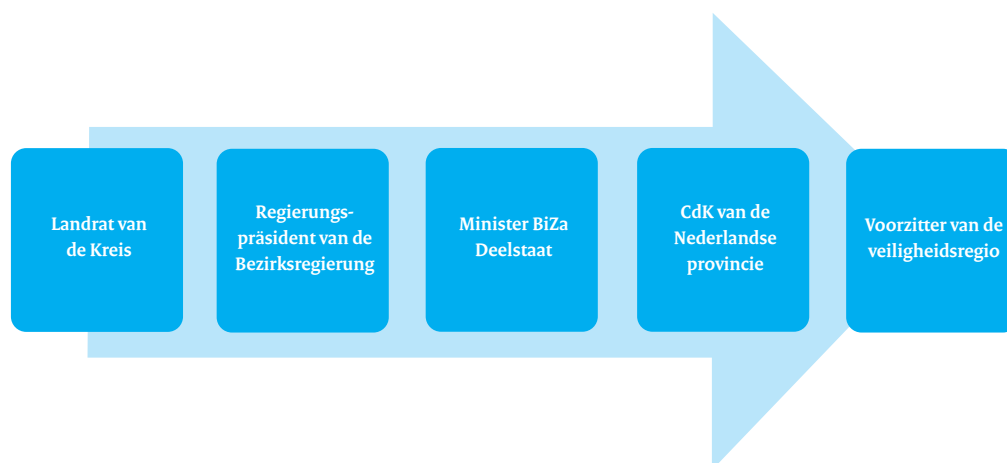
Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in een Duitse grensstreek met Nederland, en waarbij er een spoedeisende situatie is ontstaan, kan de Duitse regionale meldkamer ('Kreisleitstelle') direct bijstand aanvragen bij de naburige Nederlandse regionale meldkamer. De Nederlandse regionale meldkamer kan in dat geval direct beslissen over de bijstandsverlening. Vervolgens zal het verzoek achteraf formeel worden bevestigd via de lijn Landrat van de Kreise - Regierungs-präsident van de Bezirksregierung - Minister van BiZa in de Duitse deelstaat - CdK van de Nederlandse provincie en - Ministerie van BZK.

4.2.2.3 Ramp of zwaar ongeval vindt wel plaats in een grensregio maar er is geen sprake van een spoedeisende situatie

Deze procedure die wordt gevolgd wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de Duitse grensregio waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie, verloopt anders dan de procedure die gevolgd wordt wanneer er wel sprake is van een spoedeisende situatie.

Deze aanvraagprocedure ziet er als volgt uit.

Figuur 5: Aanvraagprocedure bijstand GHOR en brandweer bij niet spoedeisende situatie vanuit Duitse grensregio richting Nederland

Toelichting op schema

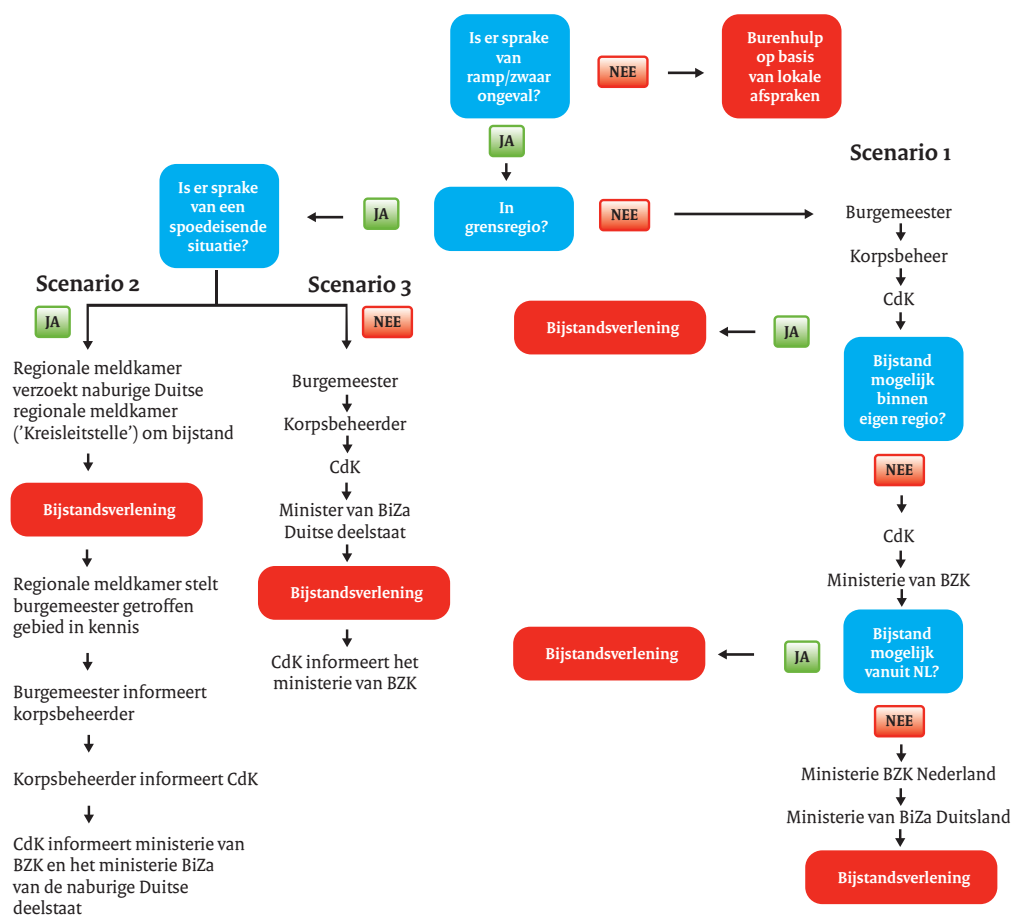
Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de Duitse grensstreek met Nederland, maar waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie, zal het bijstandsverzoek direct formeel verlopen. Dat betekent dat de Landrat van de Kreis een bijstandsverzoek indient bij de Regierungspräsident van de Bezirksregierung. Deze leidt het verzoek door naar de Minister van BiZa van de Duitse deelstaat. De Minister van BiZa van de Duitse deelstaat dient het bijstandsverzoek in bij de CdK van de aangrenzende Nederlandse provincie. De CdK beslist vervolgens of er wel of geen bijstandsverlening zal plaatsvinden. Wanneer er wel bijstand zal worden verleend, wordt het verzoek doorgeleid naar de voorzitter van de veiligheidsregio aan wie het verzoek is gericht.

4.3 Aanvraagprocedures bijstand politie in het kader van rampen en zware ongevallen

De aanvraagprocedure voor het verlenen van politiebijstand, verloopt iets anders dan de bijstandsverlening van brandweer en GHOR.

4.3.1 Nederland vraagt bijstand aan in Duitsland

Figuur 6: Aanvraagprocedure bijstand politie in het kader van rampen en zware ongevallen vanuit Nederland richting Duitsland

Toelichting op schema

Als er een incident plaatsvindt in de (grens)regio is het allereerst van belang om te weten of er sprake is van een ramp of zwaar ongeval. Is dat niet het geval, dan is er geen sprake van grensoverschrijdende bijstandsverlening waarvoor dit handboek in het leven is geroepen (zie paragraaf 1.3).

Is er wel sprake van een ramp of zwaar ongeval, is het voor de bijstandsverlening van belang om te weten of het incident wel of niet heeft plaatsgevonden in één van de grensregio's met Duitsland (zie paragraaf 3.2.1). Er worden drie verschillende scenario's beschreven. Het eerste scenario is van toepassing wanneer een ramp of zwaar ongeval **niet** plaatsvindt in een grensregio.

Het tweede scenario schetst de procedure die plaatsvindt wanneer een ramp of zwaar ongeval **wel** plaatsvindt in een grensregio en waarbij er **wel** sprake is van spoedeisende situatie.

Het derde scenario schetst de procedure die plaatsvindt wanneer een ramp of zwaar ongeval **wel** plaatsvindt in een grensregio en waarbij er **geen** sprake is van spoedeisende situatie.

In bijlage 2 is een voorbeeld opgenomen van een aanvraagformulier en verzamelstaten voor grensoverschrijdende bijstandsverlening.

4.3.1.1 Scenario 1: ramp of zwaar ongeval vindt **niet** plaats in een grensregio

Wanneer een ramp of zwaar ongeval **niet** plaats heeft gevonden in een grensregio, zal het nationale bijstandsverzoek verlopen zoals beschreven in deel 1 van het Handboek Nationaal. De burgemeester van het getroffen gebied zal een bijstandsverzoek doorleiden naar de korpsbeheerder van het regiokorps waarbinnen het incident heeft plaatsgevonden.⁸ Vervolgens wordt het bijstandsverzoek naar de CdK doorgeleid. De CdK bekijkt in hoeverre er binnen de provincie bijstand kan worden verleend. Als de gevraagde bijstand niet geleverd kan worden vanuit de Nederlandse provincie, zal de CdK het verzoek doorleiden naar het Ministerie van BZK. Het LOCC bekijkt vervolgens of er elders in Nederland kan worden voldaan aan het verzoek. Als er in Nederland sprake blijkt van een situatie waarbij de Nederlandse bijstandsmiddelen kwalitatief en kwantitatief tekort schieten, kan er een officieel bijstandsverzoek worden opgesteld richting Duitsland. In dat geval zal de Minister van BZK in Nederland, op basis van de bilaterale overeenkomst tussen Nederland en Duitsland (Bonn 1988, herziening 1997) en het Verdrag van Enschede uit 2006 (artikel 22 lid 4), een officieel bijstandsverzoek indienen bij de Minister van BiZa in Duitsland.

Belangrijk

Deze procedure is echter alleen van toepassing voor situaties waarbij er beperkte bijstand wordt aangevraagd. Als er echter sprake is van een grootschalige rampsituatie, waarbij er op nationaal niveau een uitputting is van mensen en/of middelen en waarbij er grootschalige buitenlandse bijstand uit verschillende landen gewenst is, zal de aanvraagprocedure verlopen via het EU Monitoring en Information Centre (EU MIC). De aanvraagprocedure zal dan verlopen volgens het schema van paragraaf 1.5.1 van het handboek deel 3, inkomende buitenlandse bijstand.

4.3.1.2 Scenario 2: ramp of zwaar ongeval vindt **wel** plaats in een grensregio en er is **wel** sprake van een spoedeisende situatie.

Als er sprake is van een spoedeisende situatie als gevolg van een ramp of zwaar ongeval in een grensstreek, zal de regionale Nederlandse meldkamer direct contact opnemen met de Duitse meldkamer, de zogenaamde 'Kreisleitstelle'. De Duitse Kreisleitstelle kan in een dergelijk geval direct bijstand toezeggen. Achteraf zal via de formele weg dit bijstandsverzoek worden bevestigd via de lijn burgemeester – korpsbeheerder - CdK – ministerie van BZK in Nederland en de ministerie van BiZa van de naburige deelstaat.

4.3.1.3 Scenario 3: ramp of zwaar ongeval vindt **wel** plaats in een grensregio, maar er is **geen** sprake van een spoedeisende situatie.

Het derde scenario is van toepassing wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de grensstreek, maar waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie. In dat geval zal direct een formelere weg gevolgd te worden. Dat betekent dat de burgemeester via de korpsbeheerder en de CdK een bijstandsverzoek indient bij de Duitse Minister van BiZa van de naburige Duitse deelstaat. De Duitse Minister van BiZa zal vervolgens beslissen of er wel/geen bijstand zal worden verleend. Achteraf zal de CdK het ministerie van BZK informeren over de aangevraagde bijstand in Duitsland.

4.3.2 Duitsland vraagt bijstand aan in Nederland

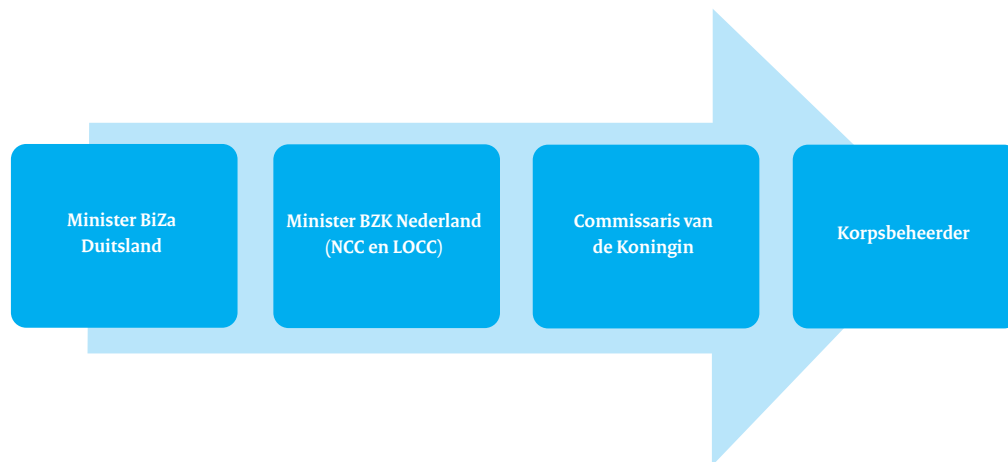
4.3.2.1 Ramp of zwaar ongeval vindt **niet** plaats in een grensregio

Conform de bilaterale overeenkomst tussen Duitsland en Nederland (Bonn 1988, herziening 1997) en het Verdrag van Enschede (2006) kan een Duitse gemeente/regio politiebijstand aanvragen in Nederland. De locatie waar de ramp of zwaar ongeval zich in Duitsland heeft afgespeeld is allereerst bepalend voor de manier waarop de bijstandsaanvraag dient te verlopen.

Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in Duitsland, dat zich niet afspeelt in een grensregio, dan zal de formele bijstandsaanvraag als volgt verlopen.

⁸ Voor de volledige lijst van Nederlandse korpsbeheerder en Commissarissen van de Koningin, zie bijlage 3

Figuur 7: Formele aanvraagprocedure politiebijstand vanuit Duitsland richting Nederland

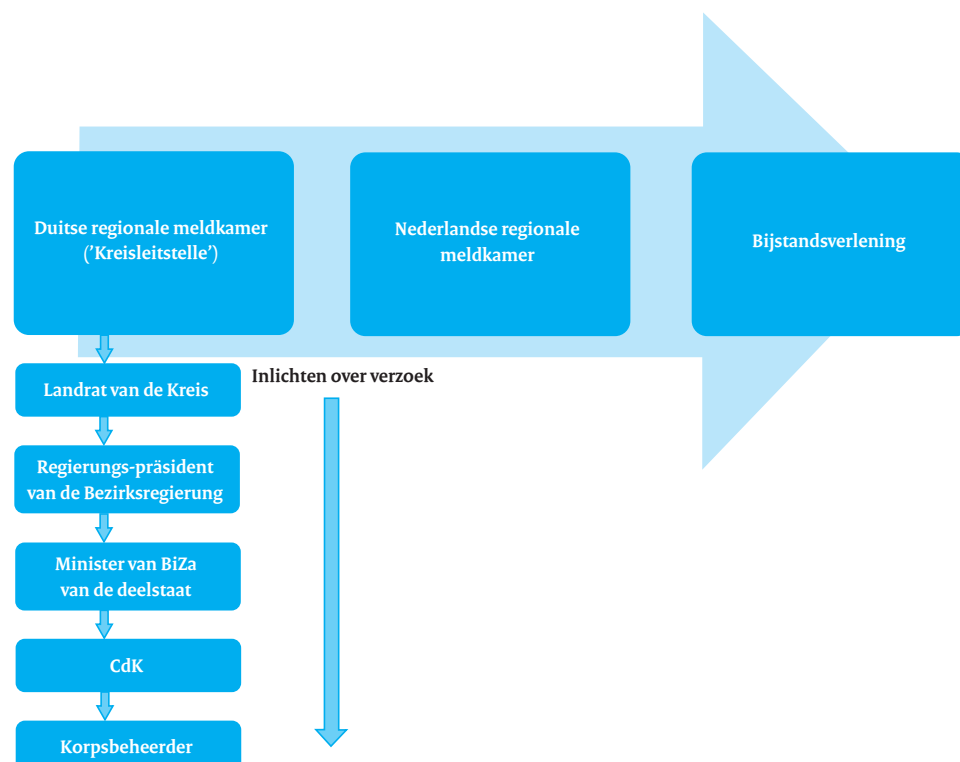
Toelichting op schema

Op het moment dat bijstandsmiddelen en/of –eenheden in Duitsland kwantitatief of kwalitatief te kort schieten, kan het Duitse Ministerie van BiZa een officiële bijstandsaanvraag indienen bij het Nederlandse Ministerie van BZK. Deze aanvraag zal binnenkomen via het NCC. Na goedkeuring van het verzoek zal het LOCC het verzoek in Nederland uitzetten. Dit verloopt vervolgens via de lijn CdK naar de korpsbeheerder die de betreffende mensen en/of middelen ter beschikking stelt.

4.3.2.2 Ramp of zwaar ongeval vindt wel plaats in een grensregio en er is wel sprake van een spoedeisende situatie

De situatie kan zich ook voordoen dat er een ramp of zwaar ongeval plaatsvindt in een aangrenzende Duitse regio, zie paragraaf 3.2.2, en waarbij er sprake is van een spoedeisende situatie. De aanvraagprocedure die gevolgd wordt ziet er als volgt uit.

Figuur 8: Aanvraagprocedure spoedeisende bijstand politie vanuit Duitse grensregio richting Nederland

Toelichting op schema

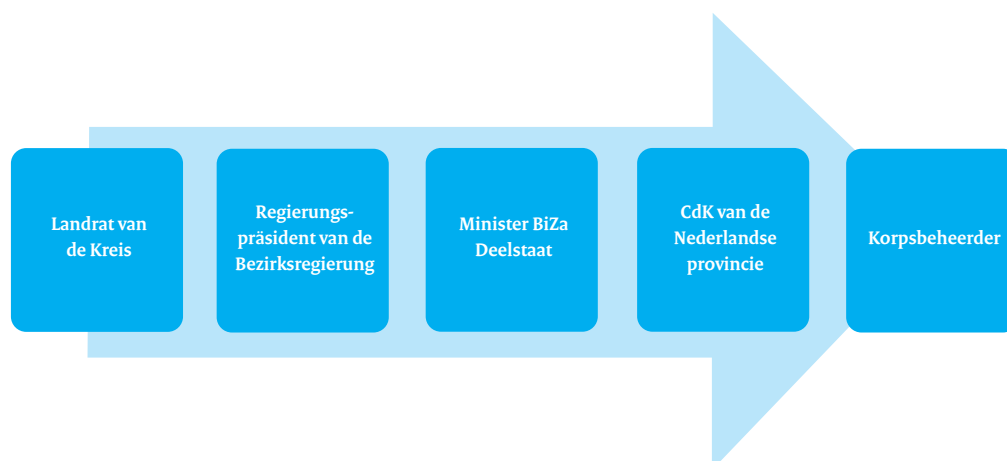
Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in een Duitse grensstreek met Nederland, en waarbij er een spoedeisende situatie is ontstaan, kan de Duitse regionale meldkamer ('Kreisleitstelle') direct bijstand aanvragen bij de naburige Nederlandse regionale meldkamer. De Nederlandse regionale meldkamer kan in dat geval direct beslissen over de bijstandsverlening. Vervolgens zal het verzoek achteraf formeel worden bevestigd via de lijn Landrat van de Kreise - Regierungs-präsident van de Bezirksregierung - Minister van BiZa in de Duitse deelstaat - CdK van de Nederlandse provincie - korpsbeheerder.

4.3.2.3 Ramp of zwaar ongeval vindt wel plaats in een grensregio maar er is geen sprake van een spoedeisende situatie

De procedure die wordt gevolgd wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de Duitse grensregio maar waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie, verloopt anders dan de procedure die gevolgd wordt wanneer er wel sprake is van een spoedeisende situatie.

Deze aanvraagprocedure ziet er als volgt uit.

Figuur 9: Aanvraagprocedure bijstand politie bij niet spoedeisende situatie vanuit Duitse grensregio richting Nederland

Toelichting op schema

Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de Duitse grensstreek met Nederland, maar waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie, zal het bijstandsverzoek direct formeel verlopen. Dat betekent dat de Landrat van de Kreis een bijstandsverzoek indient bij de Regierungspräsident van de Bezirksregierung. Deze leidt het verzoek door naar de Minister van BiZa van de Duitse deelstaat. De Minister van BiZa van de Duitse deelstaat dient het bijstandsverzoek in bij de CdK van de aangrenzende Nederlandse provincie. De CdK leidt het verzoek door naar de korpsbeheerder aan wie het verzoek is gericht.

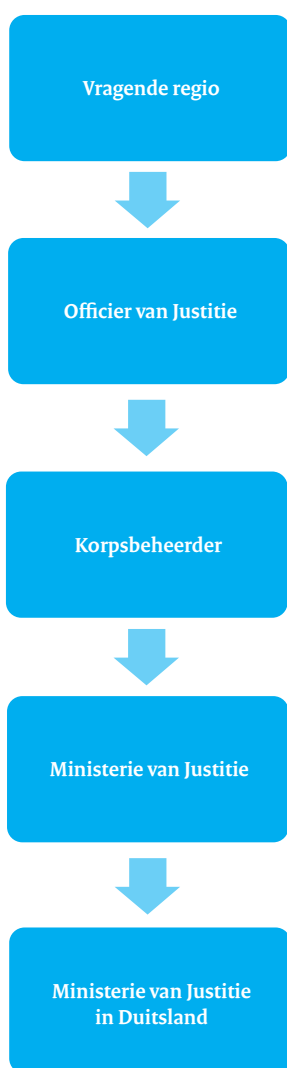
4.4 Aanvraagprocedures justitiële bijstandsverlening

4.4.1 Nederland vraagt justitiële bijstand aan in Duitsland

Naast de bijstandsverlening van politie in het kader van grote rampen en ongelukken (zie artikel 22 Verdrag van Enschede), kunnen Nederlandse justitiële autoriteiten ook justitiële bijstand aanvragen in Duitsland in het kader van het optreden in strafrechtelijke aangelegenheden.

De procedure hiervoor ziet er als volgt uit:

Figuur 10: Aanvraagprocedure justitiële bijstand vanuit Nederland richting Duitsland

Toelichting op schema

De vragende regio zal een justitieel bijstandsverzoek indienen bij de Officier van Justitie (OvJ). De OvJ zal dit verzoek via de korpsbeheerder doorsturen naar het ministerie van Justitie. Het Nederlandse ministerie van Justitie zal vervolgens een officiële bijstandsaanvraag indienen bij het ministerie van Justitie in Duitsland.

4.4.2 Duitsland vraagt justitiële bijstand aan in Nederland

Wanneer Duitse autoriteiten justitiële bijstand nodig hebben vanuit Nederland, verloopt de aanvraagprocedure als volgt.

Figuur 11: Aanvraagprocedure justitiële bijstand vanuit Duitsland richting Nederland

Toelichting op schema

De Duitse Minister van Justitie zal een officieel bijstandsverzoek indienen bij de Nederlandse Minister van Justitie. Het verzoek zal door de Nederlandse Minister van Justitie worden doorgeleid naar de korpsbeheerder van het politiekorps waar bijstand wordt aangevraagd.

4.5 Bestuurlijke en operationele gezagsverhoudingen

Op het moment dat Nederlandse bijstandseenheden, waaronder politie, GHOR en brandweer, optreden in Duitsland in geval van rampen en zware ongevallen, staan zij onder het gezag van de Duitse autoriteit die op de plek van de ramp of het grote ongeluk verantwoordelijk is voor de rampgevolgbestrijding (zie art. 5 verdrag Nederland en Duitsland). Het opperbevel tijdens de rampenbestrijding in Duitsland ligt bij de Landrat of Oberbürgermeister. Aan Nederlandse zijde is dat het Regionaal Operationeel Team (ROT).

De operationele leider op de plek van de rampenbestrijding is in Duitsland de “Bereitschaftsführer” of “Einsatzleiter.” Duitse bijstandseenheden staan tijdens hun werkzaamheden in Nederland onder het gezag van de Copi, Commandant op plaats incident.

De liaison (verbindingspersoon) ondersteunt de operationeel leidinggevende op de plaats van het incident door bijvoorbeeld bevelen over te brengen aan de bijstandseenheden en de noodzakelijke communicatie tussen de twee plaatsen (commando rampterrein en inzetvak van de bijstandverleners) te verzorgen en te waarborgen. De functie van liaison wordt indien mogelijk vervuld door een staflid van de plaatselijke operationele leiding. Wanneer hiervoor niemand beschikbaar is, dient een extra officier te worden gealarmeerd.

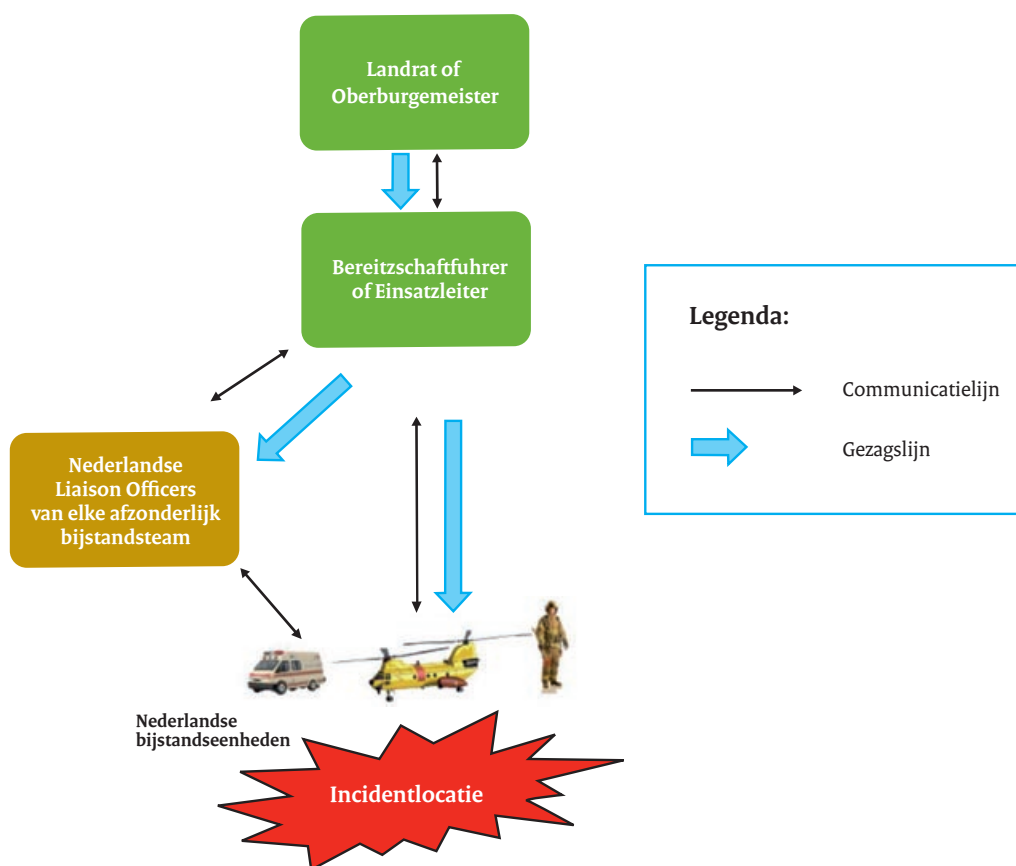
De liaison moet als deel van de plaatselijke operationele leiding:

- Steeds beschikken over een actueel overzicht van de gang van zaken met betrekking tot de inzet.
- De belangrijkste structuren van de bijstandverlenende eenheden kennen
- Over talenkennis beschikken, of gebruik maken van een tolk of woordenlijst.

In de volgende twee figuren is de operationele inzet en aansturing schematisch weergegeven. In de eerste situatie (figuur 12) is er sprake van een situatie waarbij Nederlandse bijstandseenheden optreden bij een incident in Duitsland. In de tweede situatie (figuur 13) is er sprake van een situatie waarbij Duitse bijstandseenheden optreden bij een incident in Nederland.⁹

4.5.1 Nederlandse bijstandseenheden worden onder Duits gezag ingezet

Figuur 12: Nederlandse eenheden verlenen bijstand in Duitsland

Toelichting op schema

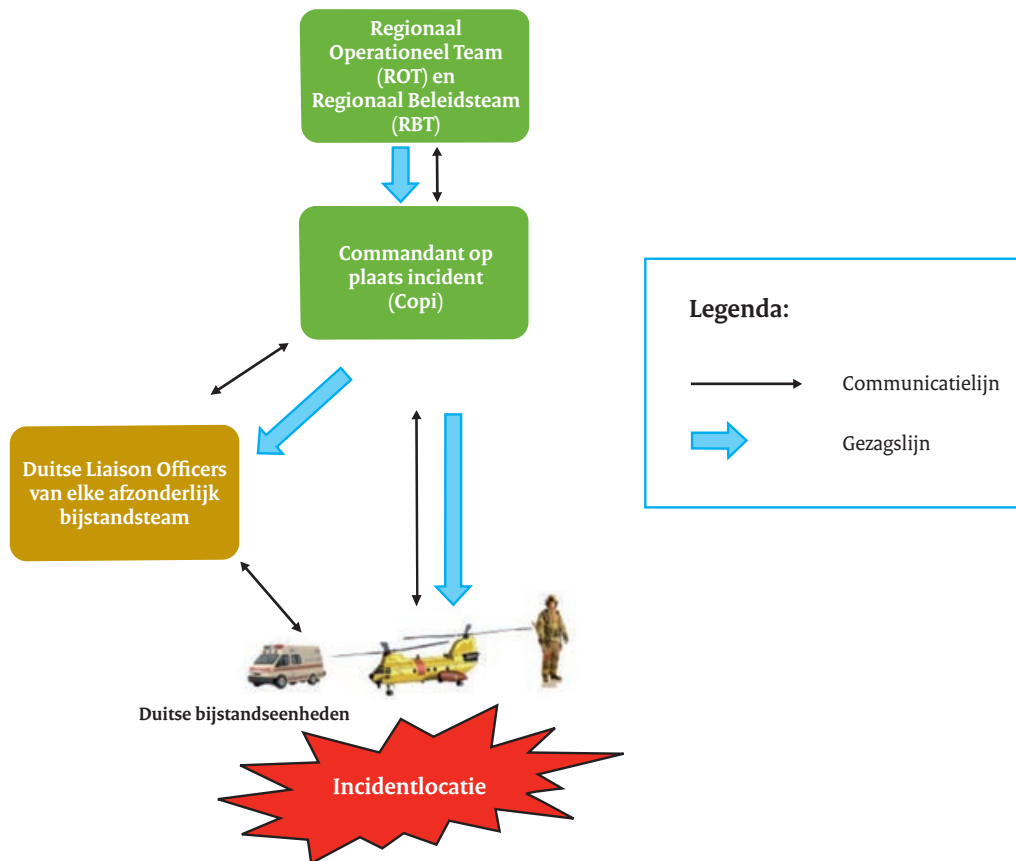
De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de rampenbestrijding in Duitsland ligt bij de Landrat, als er sprake is van een ramp of incident dat plaatsvindt in een (Land)Kreis. Wanneer er sprake is van een incident/ramp die plaatsvindt in een Kreisfreie Stadt, is de Oberbürgermeister de bestuurlijke verantwoordelijke voor de rampenbestrijding.

De Landrat of Oberbürgermeister voert het bestuurlijke gezag over de operationele leider op de incident- of ramplocatie. De operationele leider is in Duitsland de Bereitschaftsführer of Einsatzleiter. Nederlandse bijstandseenheden worden op de Duitse ramplocatie direct aangestuurd door de Bereitschaftsführer/Einsatzleiter of indirect via Nederlandse Liaisonofficiërs (LSO's). De Nederlandse LSO's staan op de ramplocatie onder het gezag van de Duitse operationele leidinggevende.

⁹ Als er sprake is van een grote rampsituatie waarbij er bijstandseenheden worden ingezet die afkomstig zijn vanuit verschillende landen, kan ervoor gekozen worden dat de operationele aansturing en coördinatie zal plaatsvinden vanuit een speciaal daarvoor ingericht OSOCC. Zie handboek deel 3: "Inkomende Buitenlandse Bijstand".

4.5.2 Duitse bijstandseenheden worden onder Nederlandse gezag ingezet.

Figuur 13: Duitse eenheden verlenen bijstand in Nederland

Toelichting op schema

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de rampenbestrijding in Nederland ligt bij het ROT/RBT. Zij voert het bestuurlijke gezag over de rampenbestrijding binnen de (veiligheids)regio. De operationele leider op de incident- of ramplocatie is in Nederland de COPI. Duitse bijstandseenheden worden op de Nederlandse ramplocatie direct aangestuurd door het COPI, of indirect via Duitse LSO's. De Duitse LSO's staan op de ramplocatie onder het gezag van de COPI.

Grensoverschrijdende bijstandsverlening tussen Nederland en België

Inleiding

In dit hoofdstuk volgt allereerst een algemeen schema dat richtinggevend is voor de wijze waarop grensoverschrijdende bijstand tussen Nederland en België kan worden aangevraagd. Vervolgens worden per kolom, brandweer, GHOR, politie (bijstand bij rampen en zware ongelukken en justitiële bijstand), de afzonderlijke aanvraagprocedures beschreven. Tot slot komen de gezagsverhoudingen op zowel bestuurlijk als operationeel niveau aan bod.

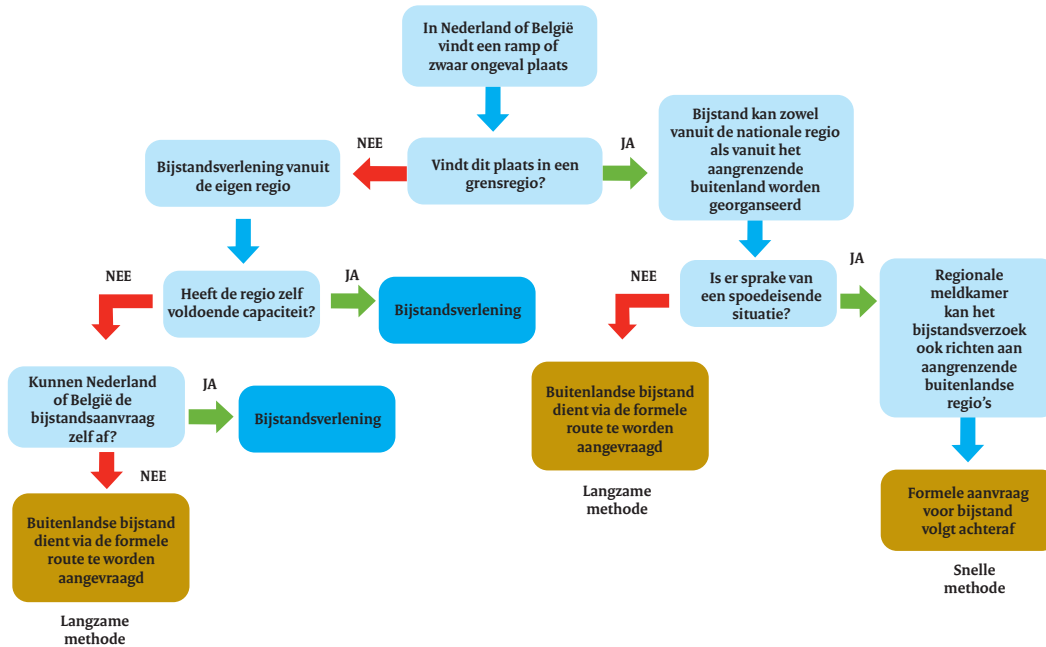
5.1 Uitgangspunt grensoverschrijdende bijstandsverlening

In lijn met de regelingen zoals deze zijn vastgesteld in deel 1 Handboek bijstand nationaal, is het uitgangspunt bij verzoeken om bijstandsverlening, dat eerst binnen de regio bekeken wordt of aan de capaciteitsbehoefte kan worden voldaan. Als dat niet het geval is, zal de CdK nagaan of binnen de provincie op verantwoorde wijze in de behoefte kan worden voorzien. Als dat ook niet mogelijk is, kan de CdK de minister van BZK om bijstand verzoeken. Als er sprake is van een incident in de grensregio met België, kan ook direct een bijstandsaanvraag worden opgesteld voor Belgische bijstand.

In de bilaterale overeenkomst tot bijstandsverlening tussen Nederland en België is vastgelegd dat grensoverschrijdende bijstand bij rampen en zware ongevallen op twee manieren kan worden aangevraagd.¹⁰ Dat is ten eerste een 'snelle manier' die opgaat voor de situaties dat er zich ergens in een grensregio een ramp of zwaar ongeval voordoet en waarbij er sprake is van een spoedeisende situatie. De formelere weg, 'langzame manier' van bijstand aanvragen is van toepassing wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in een **niet**-grensregio of wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in een grensregio, **zonder** dat er sprake is van spoedeisende situatie.

¹⁰ Er zullen zich geregeld situaties voordoen waarbij er door Nederlandse eenheden wordt opgetreden in België. In deze situaties is er geen sprake van een ramp of zwaar ongeval, maar is het optreden gebaseerd op basis van lokale burenhulpafspraken. Dit handboek gaat uit van de definitie 'bijstandsverlening' zoals opgesteld in paragraaf 1.3.

Figuur 14: Basisschema aanvraag grensoverschrijdende bijstandsverlening

Inzet specifieke bijstandsvormen

In de aanvraagprocedures voor buitenlandse bijstandseenheden wordt onderscheid gemaakt tussen drie verschillende procedures:

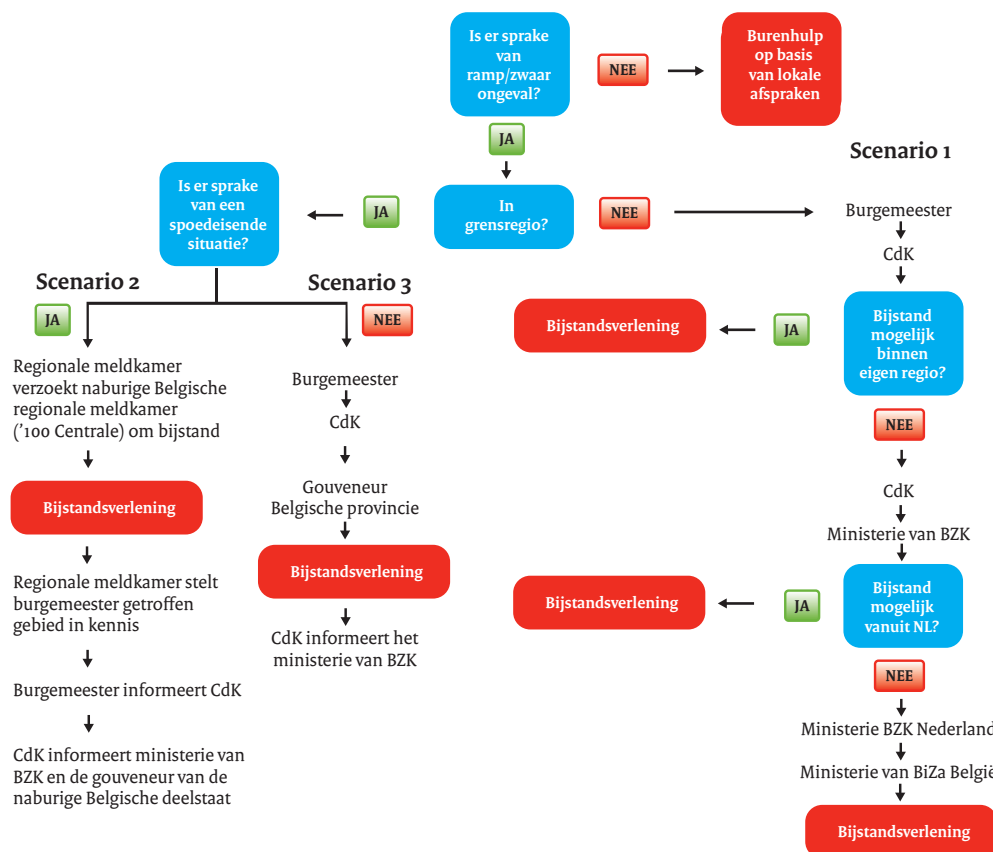
1. Aanvraag bijstand van GHOR en/of brandweer.
2. Aanvraag bijstand van politie in het kader van rampen en zware ongevallen.
3. Aanvraag bijstand van politie in het kader van justitiële bijstandsverlening.

Het is echter goed denkbaar dat er in Nederland, België of Duitsland bijstand gewenst is van een specifieke capaciteit zoals de Civiele Bescherming in België. De aanvraagprocedure van deze specifieke capaciteiten zal verlopen volgens de procedure die gevolgd dient te worden bij de aanvraag voor bijstand van GHOR en/of brandweer (zie paragraaf 5.2).

5.2 Aanvraagprocedures bijstand van GHOR en brandweer

5.2.1 Nederland vraagt bijstand aan in België

Figuur 15: Aanvraagprocedure bijstand brandweer en GHOR vanuit Nederland richting België

Toelichting op schema

Als er zich een incident voordoet in de (grens)regio is het allereerst van belang om te weten of er sprake is van een ramp of zwaar ongeval. Is dat niet het geval, dan is er geen sprake van grensoverschrijdende bijstandsverlening waarvoor dit handboek in het leven is geroepen (zie paragraaf 1.3).

Is er wel sprake van een ramp of zwaar ongeval, is het voor de bijstandsverlening van belang om te weten of het incident wel of niet heeft plaatsgevonden in één van de grensregio's met België (zie paragraaf 3.4.1). Er worden drie verschillende scenario's beschreven. Het eerste scenario is van toepassing wanneer een ramp of zwaar ongeval **niet** plaatsvindt in een grensregio.

Het tweede scenario schetst de procedure die plaatsvindt wanneer een ramp of zwaar ongeval **wel** plaatsvindt in een grensregio en waarbij er **wel** sprake is van spoedeisende situatie.

Het derde scenario schetst de procedure die plaatsvindt wanneer een ramp of zwaar ongeval **wel** plaatsvindt in een grensregio maar waarbij er **geen** sprake is van spoedeisende situatie.

5.2.1.1 Scenario 1: ramp of zwaar ongeval vindt **niet** plaats in een grensregio

Wanneer een ramp of zwaar ongeval **niet** plaats heeft gevonden in een grensregio, zal het nationale bijstandsverzoek verlopen zoals beschreven in deel 1 van het Handboek Nationaal. De burgemeester van het getroffen gebied zal een verzoek tot bijstand indienen bij de CdK. De CdK bekijkt in hoeverre er binnen de provincie bijstand kan worden verleend. Als de gevraagde bijstand niet geleverd kan worden vanuit de Nederlandse provincie, zal de CdK het verzoek doorleiden naar het Ministerie van BZK. Het LOCC bekijkt vervolgens of er elders in Nederland kan worden voldaan aan het verzoek. Als er echter op dat moment

wordt geconstateerd dat er in Nederland een situatie is waarbij de Nederlandse bijstandsmiddelen kwalitatief en kwantitatief tekort schieten, kan een officieel bijstandsverzoek worden ingediend in België. In dat geval zal de Minister van BZK in Nederland, op basis van de bilaterale overeenkomst tussen Nederland en België (Den Haag 1984), het officiële bijstandsverzoek indienen bij de Minister van Binnenlandse Zaken (BiZa) in België.

Belangrijk

Deze procedure is echter alleen van toepassing voor situaties waarbij er beperkte bijstand wordt aangevraagd. Als er echter sprake is van een grootschalige rampsituatie, waarbij er op nationaal niveau een uitputting is van mensen en/of middelen en waarbij er grootschalige buitenlandse bijstand uit verschillende landen gewenst is, zal de aanvraagprocedure verlopen via het EU Monitoring en Information Centre (EU MIC). De aanvraagprocedure zal dan verlopen volgens het schema van paragraaf 1.5.1 van het handboek deel 3, inkomende buitenlandse bijstand.

*5.2.1.2 Scenario 2: ramp of zwaar ongeval vindt **wel** plaats in een grensregio en er is **wel** sprake van een spoedeisende situatie.*

Als er sprake is van spoedeisende situatie als gevolg van een ramp of zwaar ongeval in een grensstreek, zal de regionale Nederlandse meldkamer direct contact opnemen met de Belgische meldkamer, de zogenaamde '100 Centrale'. De Belgische 100 Centrale kan in een dergelijk geval direct bijstand toezeggen. Achteraf zal via de formele weg dit bijstandsverzoek worden bevestigd via de lijn burgemeester – CdK – ministerie van BZK in Nederland en de Gouverneur van de Belgische provincie.

*5.2.1.3 Scenario 3: ramp of zwaar ongeval vindt **wel** plaats in een grensregio, maar er is **geen** sprake van een spoedeisende situatie.*

Het derde scenario is van toepassing wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de grensstreek, maar waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie. In dat geval zal direct een formelere weg gevolgd te worden.

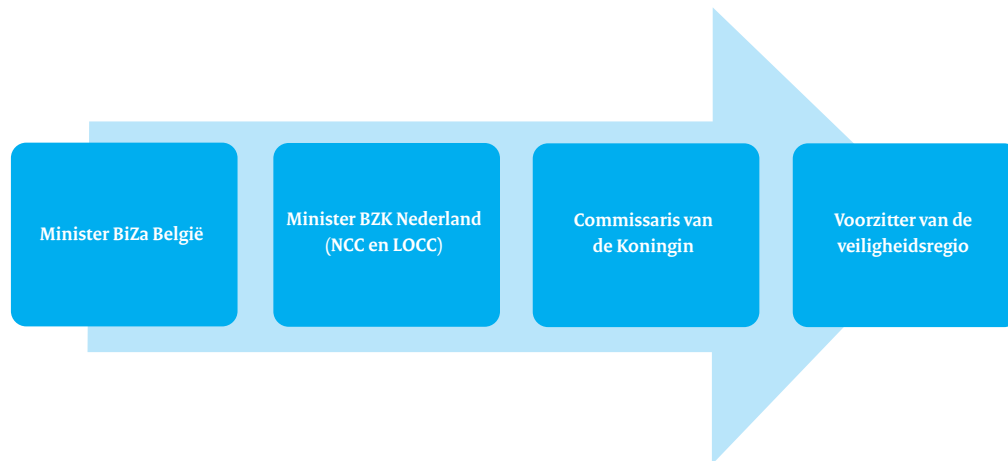
Dat betekent dat de burgemeester via de CdK een bijstandsverzoek indient bij de Belgische Gouverneur van de aangrenzende provincie. De Belgische Gouverneur zal vervolgens beslissen of er wel/geen bijstand zal worden verleend. Achteraf zal de CdK het ministerie van BZK informeren over de aangevraagde bijstand in België.

5.2.2 België vraagt bijstand aan in Nederland

*5.2.2.1 Ramp of zwaar ongeval vindt **niet** plaats in een grensregio*

Conform de bilaterale overeenkomst tussen België en Nederland (Den Haag, 1984), kan een Belgische gemeente/regio bijstand aanvragen in Nederland. De locatie waar ramp of zwaar ongeval zich in België heeft afgespeeld is allereerst bepalend voor de manier waarop de bijstandsaanvraag dient te verlopen. Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in België, dat zich niet afspeelt in een grensregio, dan zal de formele bijstandsaanvraag als volgt verlopen.

Figuur 16: Formele aanvraagprocedure bijstand GHOR en brandweer vanuit België richting Nederland

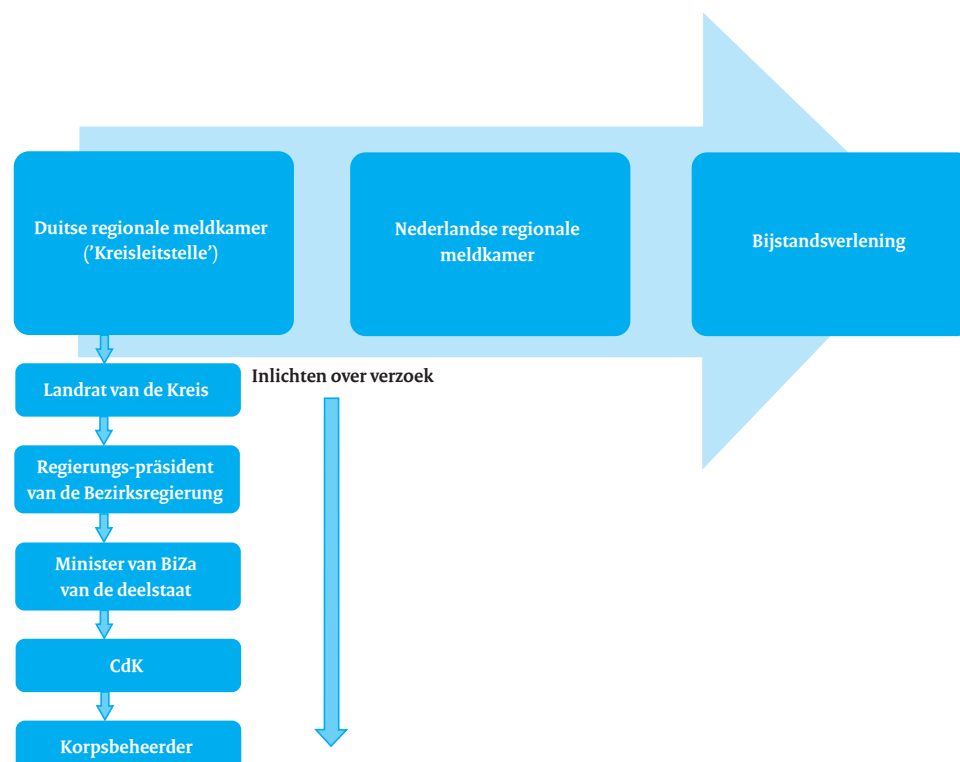
Toelichting op schema

Op het moment dat bijstandsmiddelen en/of –eenheden in België kwantitatief of kwalitatief te kort schieten, zal het Belgische Ministerie van BiZa een officiële bijstandsaanvraag indienen bij het Nederlandse Ministerie van BZK. Deze aanvraag zal binnenkomen via het NCC. Na goedkeuring van het verzoek zal het LOCC het verzoek in Nederland uitzetten. Dit verloopt vervolgens via de lijn CdK naar de voorzitter van de veiligheidsregio, die de betreffende mensen en/of middelen ter beschikking stelt.

5.2.2.2 Ramp of zwaar ongeval vindt wel plaats in een grensregio en er is wel sprake van een spoedeisende situatie

De situatie kan zich ook voordoen dat er een ramp of zwaar ongeval plaatsvindt in een aangrenzende Belgische regio, zie paragraaf 3.4.2., en waarbij er sprake is van een spoedeisende situatie. De aanvraagprocedure die gevolgd wordt ziet er als volgt uit.

Figuur 17: Aanvraagprocedure spoedeisende bijstand GHOR en brandweer vanuit Belgische grensregio richting Nederland

Toelichting op schema

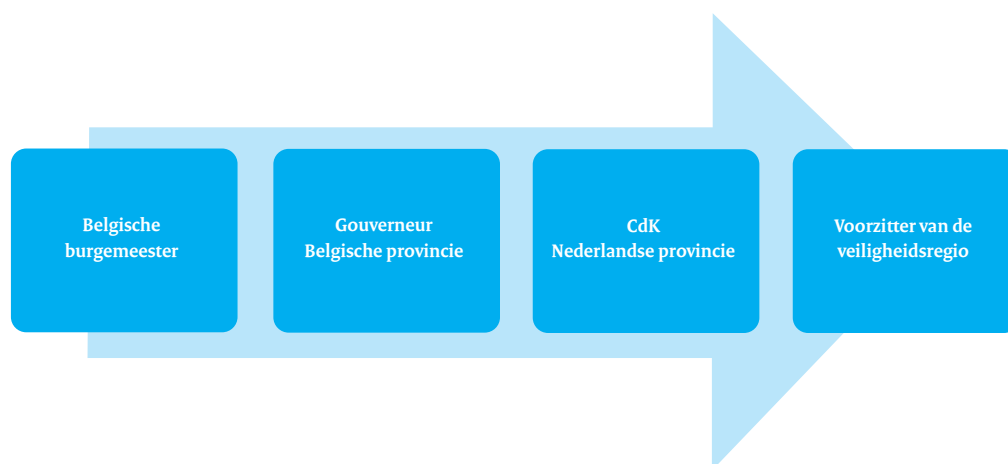
Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in een Belgische grensstreek met Nederland, en waarbij er een spoedeisende situatie is ontstaan, kan de Belgische regionale meldkamer ('100 Centrale') direct bijstand aanvragen bij de naburige Nederlandse regionale meldkamer. De Nederlandse regionale meldkamer kan in dat geval direct beslissen over de bijstandsverlening. Vervolgens zal het verzoek achteraf formeel worden bevestigd via de lijn Belgische burgemeester – Gouverneur van de Belgische provincie - CdK van de Nederlandse provincie - Minister van BZK.

5.2.2.3 Ramp of zwaar ongeval vindt wel plaats in een grensregio maar er is geen sprake van een spoedeisende situatie

Deze procedure die wordt gevolgd wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de Belgische grensregio waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie, verloopt anders dan de procedure die gevolgd wordt wanneer er wel sprake is van een spoedeisende situatie.

Deze aanvraagprocedure ziet er als volgt uit.

Figuur 18: Aanvraagprocedure bijstand GHOR en brandweer bij niet spoedeisende situatie vanuit Belgische grensregio richting Nederland

Toelichting op schema

Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de Belgische grensstreek met Nederland, maar waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie, zal het bijstandsverzoek direct formeel verlopen. Dat betekent dat de burgemeester van de Belgische gemeente een bijstandsverzoek indient bij de Gouverneur van de Belgische provincie.

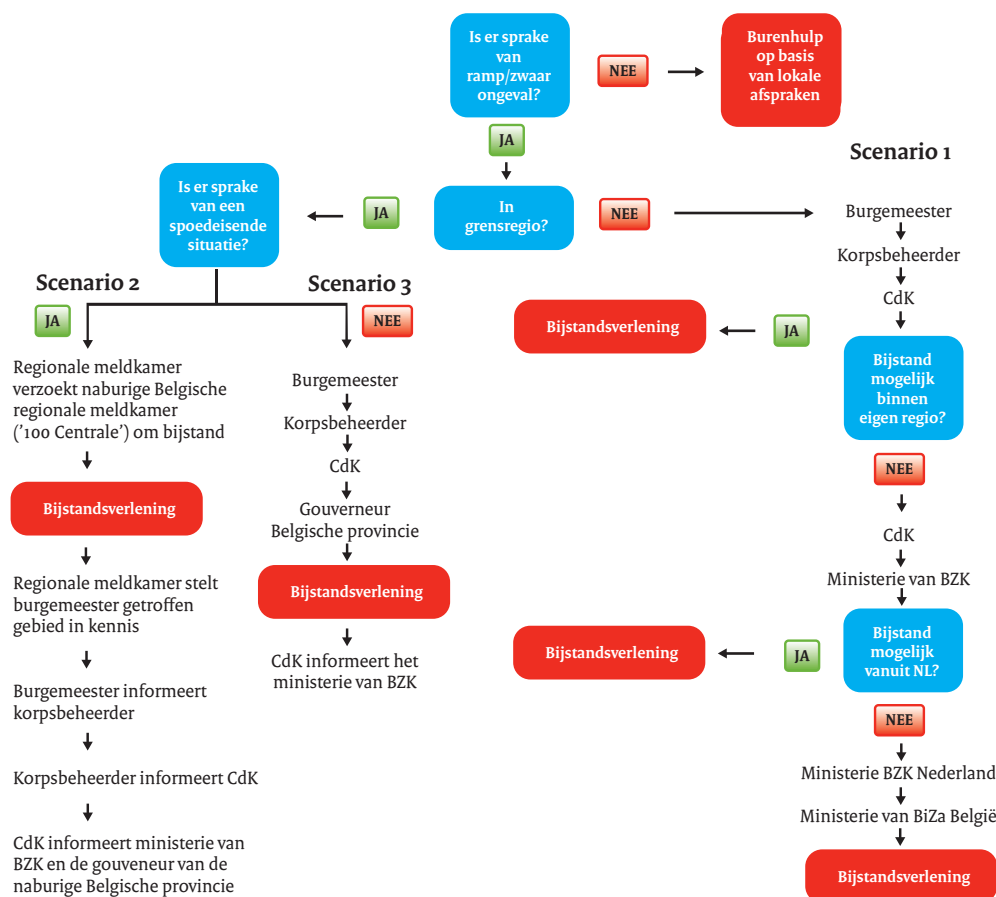
De Gouverneur van de Belgische provincie dient het bijstandsverzoek in bij de CdK van de aangrenzende Nederlandse provincie. De CdK beslist vervolgens of er wel of geen bijstandsverlening zal plaatsvinden. Wanneer er wel bijstand zal worden verleend, wordt het verzoek doorgeleid naar de voorzitter van de veiligheidsregio aan wie het verzoek is gericht.

5.3 Aanvraagprocedures bijstand politie in het kader van rampen en zware ongevallen

De aanvraagprocedure voor het verlenen van politiebijstand, verloopt iets anders dan de bijstandsverlening van brandweer en GHOR. In bijlage 3 zijn aanvraagformulieren en verzamelstaten opgenomen voor grensoverschrijdende politiebijstand

5.3.1 Nederland vraagt bijstand aan in België

Figuur 19: Aanvraagprocedure bijstand politie in het kader van rampen en zware ongevallen vanuit Nederland richting België

Toelichting op schema

Als er zich een incident voordoet in de (grens)regio is het allereerst van belang om te weten of er sprake is van een ramp of zwaar ongeval. Is dat niet het geval, dan is er geen sprake van grensoverschrijdende bijstandsverlening waarvoor dit handboek in het leven is geroepen (zie paragraaf 1.3).

Is er wel sprake van een ramp of zwaar ongeval, is het voor de bijstandsverlening van belang om te weten of het incident wel of niet heeft plaatsgevonden in één van de grensregio's met België (zie paragraaf 3.2.1).

Er worden drie verschillende scenario's beschreven. Het eerste scenario is van toepassing wanneer een ramp of zwaar ongeval **niet** plaatsvindt in een grensregio.

Het tweede scenario schetst de procedure die plaatsvindt wanneer een ramp of zwaar ongeval **wel** plaatsvindt in een grensregio en waarbij er **wel** sprake is van spoedeisende situatie.

Het derde scenario schetst de procedure die plaatsvindt wanneer een ramp of zwaar ongeval **wel** plaatsvindt in een grensregio maar waarbij er **geen** sprake is van spoedeisende situatie.

5.3.1.1 Scenario 1: ramp of zwaar ongeval vindt niet plaats in een grensregio

Wanneer een ramp of zwaar ongeval niet plaats heeft gevonden in een grensregio, zal het nationale bijstandsverzoek verlopen zoals beschreven in deel 1 van het Handboek Nationaal. De burgemeester van het getroffen gebied zal een bijstandsverzoek doorleiden naar de korpsbeheerder van het regiokorps waarbinnen het incident heeft plaatsgevonden.¹¹ Vervolgens wordt het bijstandsverzoek naar de CdK doorgeleid. De CdK bekijkt in hoeverre er binnen de provincie bijstand kan worden verleend. Als de gevraagde bijstand niet geleverd kan worden vanuit de Nederlandse provincie, zal de CdK het verzoek doorleiden naar het Ministerie van BZK. Het LOCC bekijkt vervolgens of er elders in Nederland kan worden voldaan aan het verzoek. Als er in Nederland sprake blijkt van een situatie waarbij de Nederlandse bijstandsmiddelen kwalitatief en kwantitatief tekort schieten, kan er een officieel bijstandsverzoek worden opgesteld richting België. In dat geval zal de Minister van BZK in Nederland, op basis van de bilaterale overeenkomst tussen Nederland en België (Den Haag 1984) en het Verdrag van Senningen uit 2004 (artikel 4), een officieel bijstandsverzoek indienen bij de Minister van BiZa in België. Dit verzoek komt in België binnen bij de Directie van het Nationale Invalspunt van de Federale politie.¹²

Belangrijk

Deze procedure is echter alleen van toepassing voor situaties waarbij er beperkte bijstand wordt aangevraagd. Als er echter sprake is van een grootschalige rampsituatie, waarbij er op nationaal niveau een uitputting is van mensen en/of middelen en waarbij er grootschalige buitenlandse bijstand uit verschillende landen gewenst is, zal de aanvraagprocedure verlopen via het EU Monitoring en Information Centre (EU MIC). De aanvraagprocedure zal dan verlopen volgens het schema van paragraaf 1.5.1 van het handboek deel 3, inkomende buitenlandse bijstand.

5.3.1.2 Scenario 2: ramp of zwaar ongeval vindt wel plaats in een grensregio en er is wel sprake van een spoedeisende situatie.

Als er sprake is van een spoedeisende situatie als gevolg van een ramp of zwaar ongeval in een grensstreek, zal de regionale Nederlandse meldkamer direct contact opnemen met de Belgische meldkamer, de zogenaamde '100 Centrale'. De Belgische 100 Centrale kan in een dergelijk geval direct bijstand toezeggen. Achteraf zal via de formele weg dit bijstandsverzoek worden bevestigd via de lijn burgemeester – korpsbeheerder - CdK – ministerie van BZK in Nederland en de Gouverneur van de Belgische provincie.

5.3.1.3 Scenario 3: ramp of zwaar ongeval vindt wel plaats in een grensregio, maar er is geen sprake van een spoedeisende situatie.

Het derde scenario is van toepassing wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de grensstreek, maar waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie. In dat geval zal direct een formelere weg gevolgd te worden. Dat betekent dat de burgemeester via de korpsbeheerder en de CdK een bijstandsverzoek indient bij de Gouverneur van de naburige Belgische provincie. De Gouverneur zal vervolgens beslissen of er wel/geen bijstand zal worden verleend. Achteraf zal de CdK het ministerie van BZK informeren over de aangevraagde bijstand in België.

5.3.2 België vraagt bijstand aan in Nederland

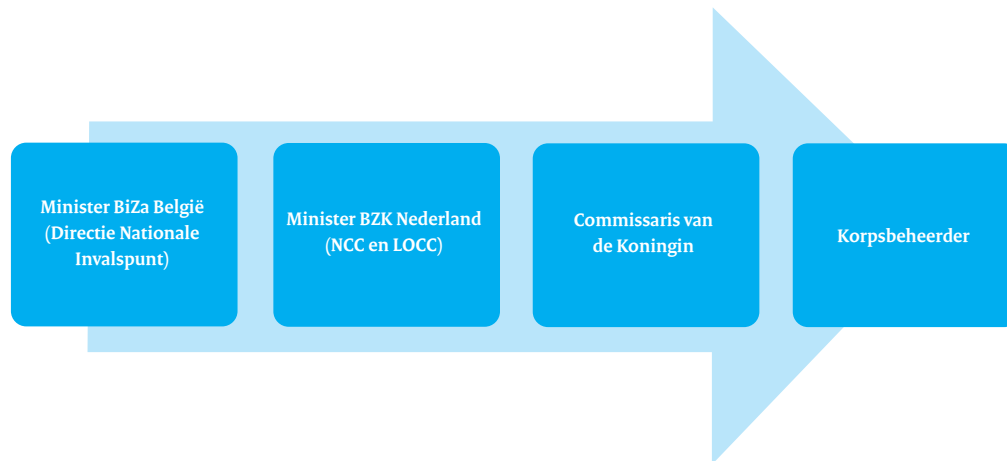
5.3.2.1 Ramp of zwaar ongeval vindt niet plaats in een grensregio

Conform de bilaterale overeenkomst tussen België en Nederland (Den Haag, 1984) en het Verdrag van Senningen (2004)) kan een Belgische gemeente/regio politiebijstand aanvragen in Nederland. De locatie waar de ramp of zwaar ongeval zich in België heeft afgespeeld is in allereerst bepalend voor de manier waarop de bijstandsaanvraag dient te verlopen. Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in België, dat zich niet afspeelt in een grensregio, dan zal de formele bijstandsaanvraag als volgt verlopen.

¹¹ Voor de volledige lijst van Nederlandse korpsbeheerders en Commissarissen van de Koningin, zie bijlage 3

¹² Zie conceptdraaiboek van het Verdrag van Senningen

Figuur 20: Formele aanvraagprocedure politiebijstand vanuit België richting Nederland

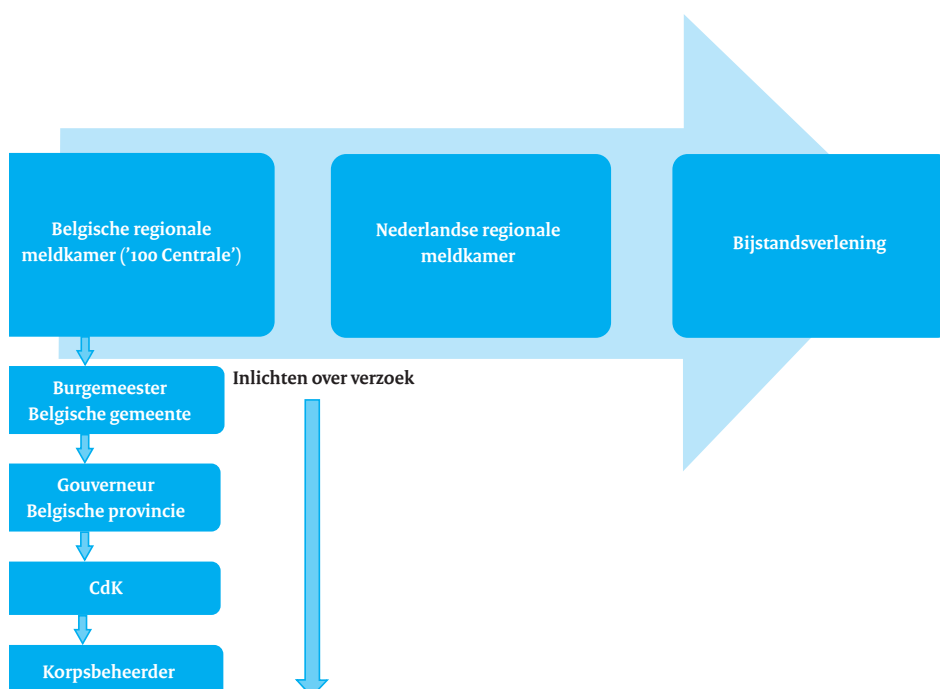
Toelichting op schema

Op het moment dat bijstandsmiddelen en/of –eenheden in België kwantitatief of kwalitatief te kort schieten, zal het Belgische Ministerie van BiZa een officiële bijstandsaanvraag indienen bij het Nederlandse Ministerie van BZK. Deze aanvraag zal binnenkomen via het NCC. Na goedkeuring van het verzoek zal het LOCC het verzoek in Nederland uitzetten. Dit verloopt vervolgens via de lijn CdK – - korpsbeheerder, die de betreffende mensen en/of middelen ter beschikking stelt.

5.3.2.2 Ramp of zwaar ongeval vindt wel plaats in een grensregio en er is wel sprake van een spoedeisende situatie

De situatie kan zich ook voordoen dat er een ramp of zwaar ongeval plaatsvindt in een aangrenzende Belgische regio, zie paragraaf 3.2.2, en waarbij er sprake is van een spoedeisende situatie. De aanvraagprocedure die gevolgd wordt ziet er als volgt uit.

Figuur 21 : Aanvraagprocedure spoedeisende bijstand politie vanuit Belgische grensregio richting Nederland

Toelichting op schema

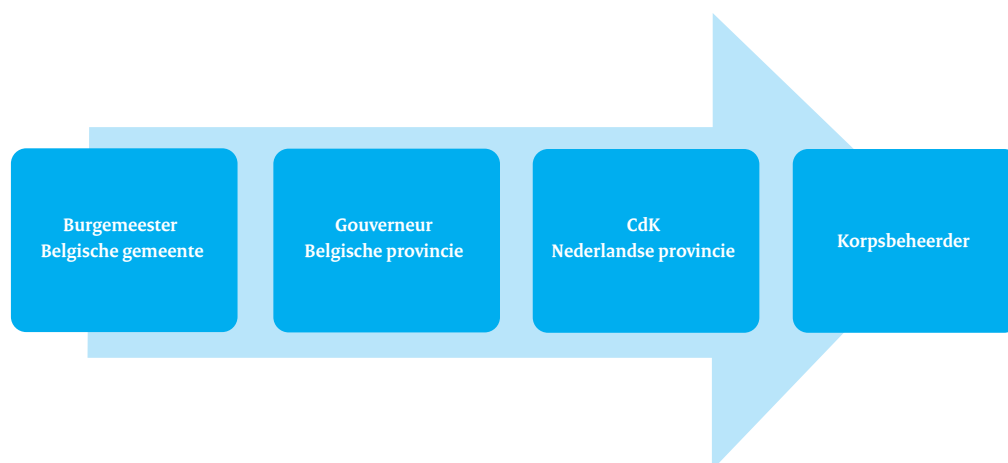
Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in een Belgische grensstreek met Nederland, en waarbij er een spoedeisende situatie is ontstaan, kan de Belgische regionale meldkamer ('100 Centrale') direct bijstand aanvragen bij de naburige Nederlandse regionale meldkamer. De Nederlandse regionale meldkamer kan in dat geval direct beslissen over de bijstandsverlening. Vervolgens zal het verzoek achteraf formeel worden bevestigd via de lijn burgemeester Belgische gemeente – Gouverneur Belgische provincie – CdK Nederlandse provincie – korpsbeheerder.

5.3.2.3 Ramp of zwaar ongeval vindt wel plaats in een grensregio maar er is geen sprake van een spoedeisende situatie

Deze procedure die wordt gevolgd wanneer er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de Duitse grensregio waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie, verloopt anders dan de procedure die gevolgd wordt wanneer er wel sprake is van een spoedeisende situatie.

Deze aanvraagprocedure ziet er als volgt uit.

Figuur 2.2: Aanvraagprocedure bijstand politie bij een niet spoedeisende situatie vanuit Belgische grensregio richting Nederland

Toelichting op schema

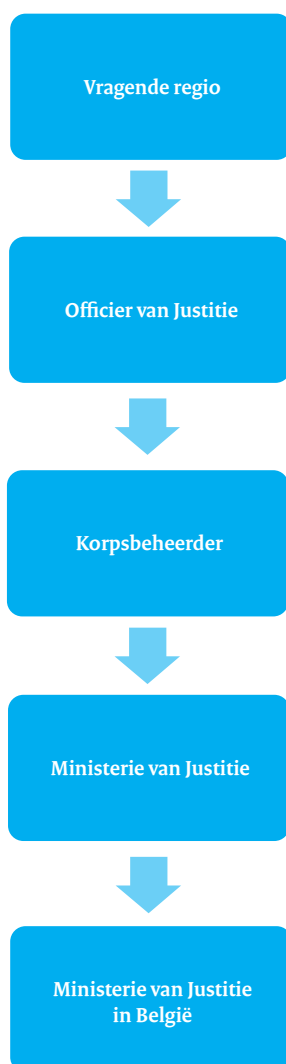
Als er sprake is van een ramp of zwaar ongeval in de Belgische grensstreek met Nederland, maar waarbij er geen sprake is van een spoedeisende situatie, zal het bijstandsverzoek direct formeel verlopen. Dat betekent dat de burgemeester van de Belgische gemeente een bijstandsverzoek indient bij de Gouverneur van de Belgische provincie. Deze dient het bijstandsverzoek in bij de CdK van de aangrenzende Nederlandse provincie. De CdK leidt het verzoek door naar de korpsbeheerder aan wie het verzoek is gericht.

5.4 Aanvraagprocedures justitiële bijstandsverlening tussen Nederland en België

5.4.1 Nederland vraagt justitiële bijstand aan in België

Naast de bijstandsverlening van politie in het kader van grote rampen en ongelukken kunnen Nederlandse justitiële autoriteiten ook justitiële bijstand aanvragen in België in het kader van het optreden in strafrechtelijke aangelegenheden. Dat gebeurt op basis van het Verdrag van Senningen (2004). De procedure hiervoor ziet er als volgt uit:

Figuur 23: Aanvraagprocedure justitiële bijstand vanuit Nederland richting België

Toelichting op schema

De vragende regio zal een justitieel bijstandsverzoek indienen bij de Officier van Justitie (OvJ). De OvJ zal dit verzoek via de korpsbeheerder doorsturen naar het ministerie van Justitie. Het Nederlandse ministerie van Justitie zal vervolgens een officiële bijstandsaanvraag indienen bij het ministerie van Justitie in België.

5.4.2 België vraagt justitiële bijstand aan in Nederland

Wanneer Belgische autoriteiten justitiële bijstand nodig hebben vanuit Nederland, verloopt de aanvraagprocedure als volgt.

Figuur 24: Aanvraagprocedure justitiële bijstand vanuit België richting Nederland

Toelichting op schema

De Belgische Minister van Justitie zal een officieel bijstandsverzoek indienen bij de Nederlandse Minister van Justitie. Het verzoek zal door de Nederlandse Minister van Justitie worden doorgeleid naar de korpsbeheerder van het politiekorps waar bijstand wordt aangevraagd.

5.5 Bestuurlijke en operationele gezagsverhoudingen

In België is het federaal Ministerie van BiZa hoofdvantwoordelijk voor de rampenbestrijding en de organisatie van brandweer en politie. Het federaal Ministerie van Volksgezondheid is hoofdvantwoordelijk voor de organisatie van de geneeskundige keten in de hulpverlening. Bij BiZa is het crisiscentrum van de regering (CGCCR) 24 uur paraat.

Op het moment dat Nederlandse bijstandseenheden, politie, GHOR en brandweer, optreden in België in het kader van bijstand bij rampen en zware ongevallen, staan zij onder het gezag van de Belgische autoriteit die op de plek van de ramp of het grote ongeluk verantwoordelijk is voor de rampgevolgbestrijding (zie art. 4 verdrag Nederland en België). Het opperbevel tijdens de rampenbestrijding in België ligt bij de burgemeester. Als er in België sprake is van calamiteiten met effecten in meer dan één gemeente en bij calamiteiten van een zekere omvang (aantallen slachtoffers, ernstige risico's en bij Sevesobedrijven), neemt de Gouverneur de bestuurlijke leiding op zich neemt. De burgemeesters nemen dan zitting in de staf van de Gouverneur. Aan Nederlandse zijde voert het Regionaal Operationeel Team (ROT) het opperbevel over de rampenbestrijding. De operationele leider op de plek van de rampenbestrijding is in België de commandant van de brandweer. Belgische bijstandseenheden staan tijdens hun werkzaamheden in Nederland onder het gezag van de COPI, Commandant op plaats incident.

De liaison (verbindingspersoon) ondersteunt de operationeel leidinggevende op de plaats van het incident door bijvoorbeeld bevelen over te brengen aan de bijstandseenheden en de noodzakelijke communicatie tussen de twee plaatsen (commando rampterrein en inzetvak van de bijstandverleners) te verzorgen en te waarborgen. De functie van liaison wordt indien mogelijk vervuld door een staflid van de plaatselijke operationele leiding. Wanneer hiervoor niemand beschikbaar is, dient een extra officier te worden gealarmeerd.

De liaison moet als deel van de plaatselijke operationele leiding:

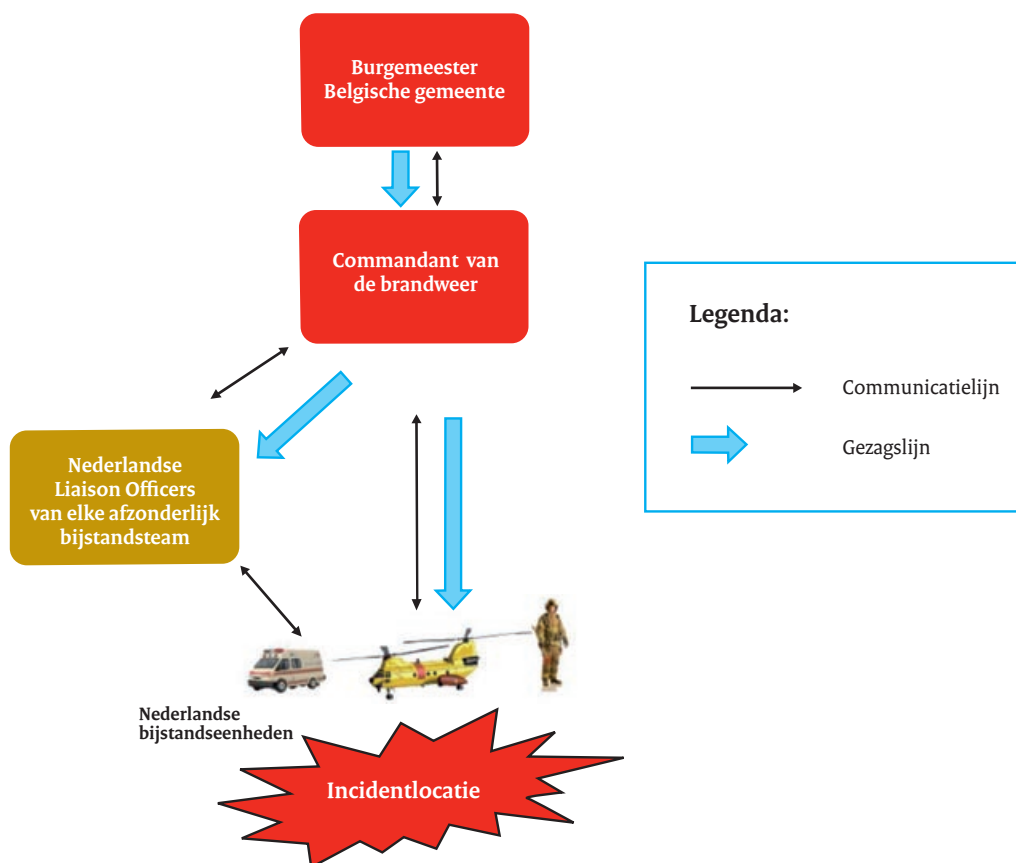
- Steeds beschikken over een actueel overzicht van de gang van zaken met betrekking tot de inzet.
- De belangrijkste structuren van de bijstandverlenende eenheden kennen
- Over talenkennis beschikken, of gebruik maken van een tolk of woordenlijst.

In de volgende drie figuren is de operationele inzet en aansturing schematisch weergegeven voor de rampenbestrijding in België en vervolgens voor de rampenbestrijding in Nederland.

In bijlage 6 staat informatie over de opschalingsindeling bij rampen in België en Nederland.¹³

5.5.1 Er is sprake van een ramp/incident dat plaatsvindt binnen één Belgische gemeente

Figuur 25a: Operationele aansturing Nederlandse eenheden bij de rampenbestrijding die plaatsvindt binnen één Belgische gemeente

Toelichting op schema

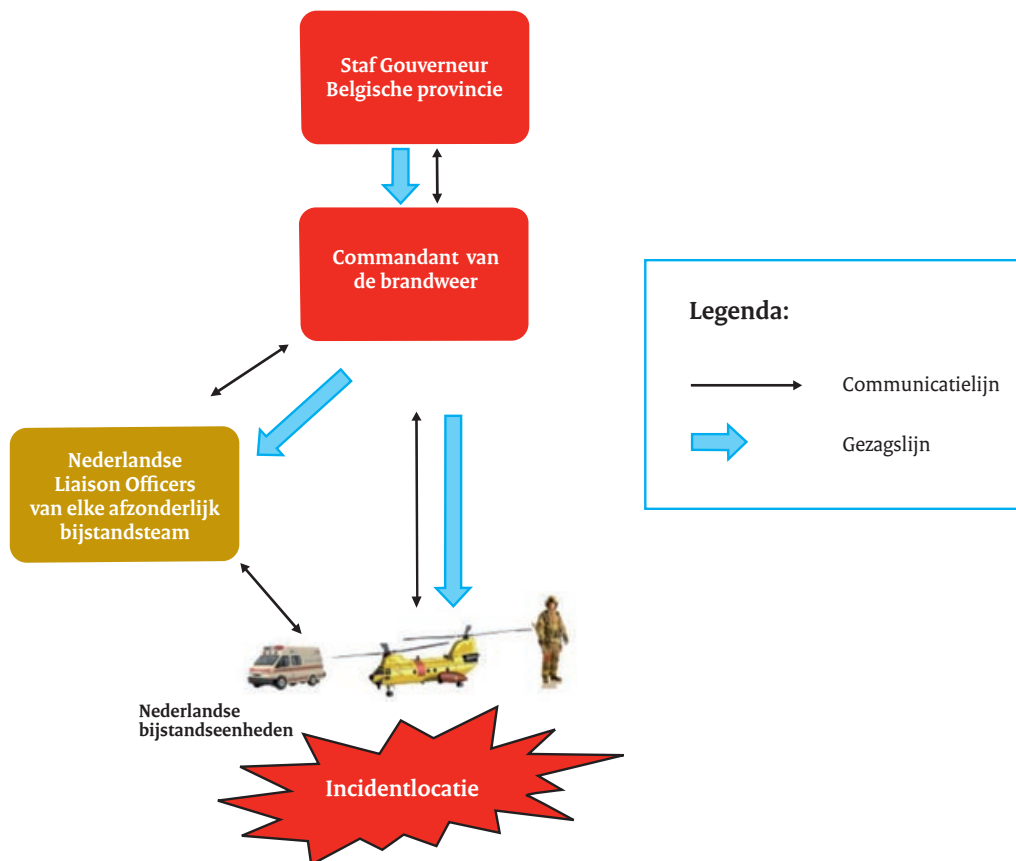
De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de rampenbestrijding in België ligt bij de burgemeester van de gemeente waarbinnen het incident plaatsvindt. Deze situatie is alleen van toepassing op incidenten of rampen met een beperkte omvang, die slechts binnen één gemeente plaatsvinden.

De burgemeester voert het bestuurlijke gezag over de operationele leider op de incident- of ramplocatie. De operationele leider is in België de Commandant van de brandweer. Nederlandse bijstandseenheden worden op de Belgische ramplocatie direct aangestuurd door de Commandant van de brandweer of indirect via de Nederlandse LSO's. De Nederlandse LSO's staan op de ramplocatie onder het gezag van de Commandant van de Belgische brandweer.

¹³ Als er sprake is van een grote rampsituatie waarbij er bijstandseenheden worden ingezet die afkomstig zijn vanuit verschillende landen, kan ervoor gekozen worden dat de operationele aansturing en coördinatie zal plaatsvinden vanuit een speciaal daarvoor ingericht OSOCC. Zie handboek deel 3: "Inkomende Buitenlandse Bijstand".

5.5.2 Er is sprake van een ramp die zich afspeelt in meerdere Belgische gemeenten.

Figuur 25b: Operationele aansturing Nederlandse eenheden bij de rampenbestrijding die plaatsvindt binnen meerdere Belgische gemeente

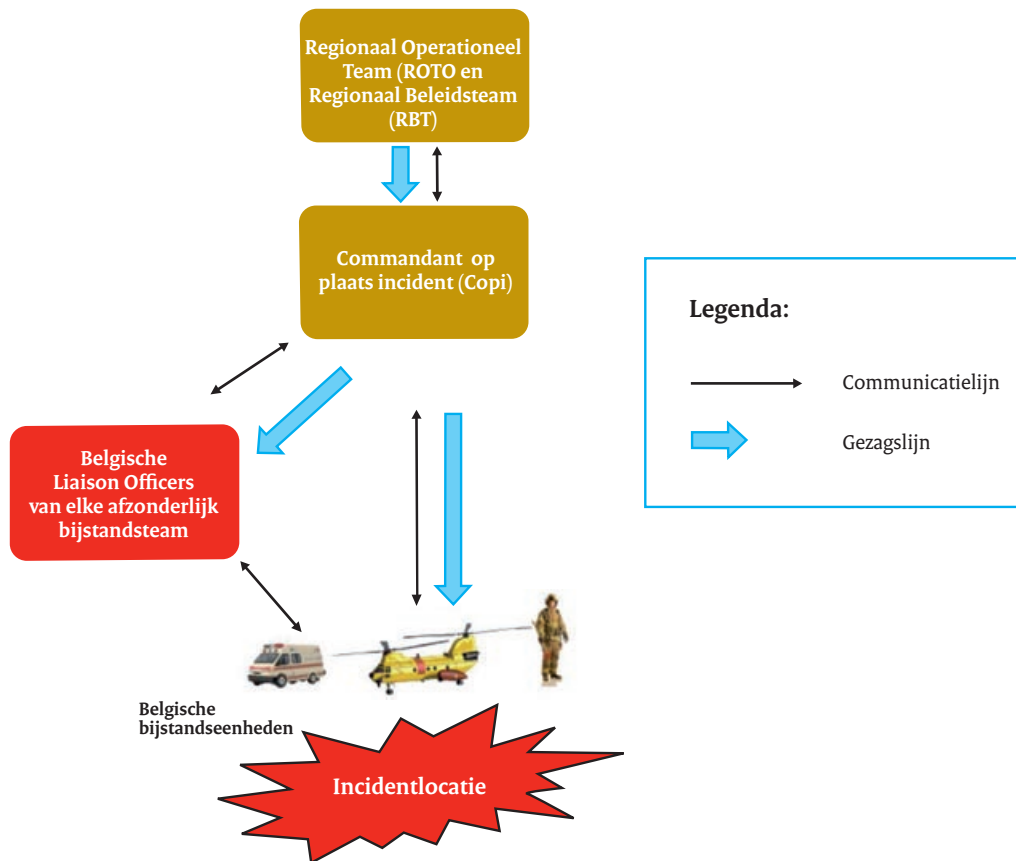
Toelichting op schema

Als er sprake is van een grote ramp in België of als er sprake is van een ramp die zich afspeelt binnen meerdere gemeente, ligt de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de rampenbestrijding in België bij de Staf van de Gouverneur van de Belgische provincie waarbinnen het incident plaatsvindt.

De Staf van de Gouverneur voert het bestuurlijke gezag uit over de operationele leider op de incident- of ramplocatie. De operationele leider is in België de Commandant van de brandweer. Nederlandse bijstandseenheden worden op de Belgische ramplocatie direct aangestuurd door de Commandant van de brandweer of indirect via de Nederlandse LSO's. De Nederlandse LSO's staan op de ramplocatie onder het gezag van de Commandant van de Belgische brandweer.

5.5.3 Belgische eenheden worden ingezet bij de rampenbestrijding in Nederland

Figuur 26: Operationele aansturing Belgische eenheden bij de rampenbestrijding die plaatsvindt binnen Nederland

Toelichting

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de rampenbestrijding in Nederland ligt bij het ROT/RBT. Zij voert het bestuurlijke gezag over de rampenbestrijding binnen de (veiligheids)regio. De operationele leider op de incident- of ramplocatie is in Nederland de COPI. Belgische bijstandseenheden worden op de Nederlandse ramplocatie direct aangestuurd door de COPI of indirect via Belgische LSO's. De Belgische LSO's staan op de ramplocatie onder het gezag van de COPI.

Bijlage 1:

Bevestigingsformulier voor de aanvraag van bijstand GHOR en brandweer

In de bijlage van de overeenkomst die is afgesloten tussen de CdK van de provincie Limburg in Nederland en de Gouverneur van de provincie Limburg over wederzijdse bijstandsverlening bij rampen en ongelukken (Den Bosch, 1992) is een format opgenomen voor de bevestiging van een aanvraag tot bijstand.

Aanvraag door

- Datum
- Naam
- Functie
- Adres
- Telefoon
- Fax
- Email

Nadere omschrijving

- Catastrofe
 - o De locatie
 - o Aard en omvang
- Gewenste bijstand
 - o Aanvangstijdstip
 - o Duur
 - o Aard en omvang
 - o Toe te delen taken
 - o Bijzonderheden ten aanzien van de uitrusting

Overig

- Plaats, tijd en contactpersoon bij wie de commandant van de eenheid zich dient te melden
- Reisroute

Bijlage 2:

Aanvraagformulier en verzamelstaten voor bijstand politie

Deze formats zijn vastgesteld door de werkgroep Centrale overleggroep Werkgroep ad hoc “Verdrag politionele samenwerking op 11 maart 2005.

Aanvraagformulier

- **politie-optreden** door _____ politie-functionarissen, zoals nader aangeduid in de aan dit verzoek gehechte bijlage;

ten behoeve van het bijdragen aan de handhaving van de openbare orde in _____
(plaatsnaam of gebiedsnaam);

onder operationeel bevel van _____ (functionaris).

- **voor akkoord :**

- **het leveren van middelen** ter handhaving van de openbare orde en veiligheid, zoals nader aangeduid in de aan dit verzoek gehechte bijlage.

Deze middelen zullen worden ingezet in _____ (plaatsnaam/gebiedsnaam)
onder operationeel bevel van _____ (functionaris).

- **voor akkoord:**

- het ter beschikkingstellen van _____ **politiefunctionaris(sen)** ter begeleiding of besturing van de hiervoor bedoelde middelen.

- **voor akkoord:**

- **Anders, nl.:**

- **Voor akkoord:**

- **Voorstel kostenverdeling:**

- **Voor akkoord:**

- Eenmalige grensoverschrijding of meerdere binnen een bepaalde periode:
- Voor akkoord

_____ (datum) _____ (plaats)

_____ (Handtekening)

akkoord

_____ (datum) _____ (plaats)

_____ (Handtekening)

Verzamelstaat

Als bedoeld in artikel 6 en 9 van het Verdrag van Luxemburg d.d. 8 juni 2004 inzake grensoverschrijdend politieel optreden.

Kenteken(s)		
Aantal personen		
Persoonlijke bewapening en uitrusting	Aantal handvuurwapens	
	Aantal geweren	
	Aantal machinegeweren	
	Aantal patronen	
	Aantal korte wapenstokken	
	Aantal lange wapenstokken	
	Aantal sets handboeien	
Politiehond	Aantal	
Pepperspray	Aantal	
Traangas (ja of neen)		
Overige wapens	Categorie	aantal
(die niet voor de grens konden worden veiliggesteld)	Categorie	aantal
Roepnaam eenheid		
Regio *		
Naam commandant		
Functie commandant		
Datum		
Handtekening		

* De regio, waar men voorafgaande aan de grensoverschrijding onder commando staat/ stond

Bij het vooruitzicht van een grensoverschrijdend politieoptreden wordt dringend aangeraden deze staat bij aanvang van de dienst in te vullen.

Verzamelstaat

Als bedoeld in artikel 6 en 9 van het Verdrag van Luxemburg d.d. 8 juni 2004 inzake grensoverschrijdend politieel optreden.

VOERTUIGEN T.B.V. PERSOONSBEVEILIGING

Kenteken(s)		
Aantal personen		
Persoonlijke bewapening en uitrusting	Aantal handvuurwapens	
	Aantal geweren	
	Aantal machinegeweren	
	Aantal patronen	
	Aantal korte wapenstokken	
	Aantal sets handboeien	
Pepperspray	Aantal	
Traangas (ja of neen)		
Overige wapens	Categorie	aantal
(die niet voor de grens konden worden veiliggesteld)	Categorie	aantal
Roepnaam eenheid		
Organisatie (KLPD/Regio)		
Naam commandant		
Functie commandant		
Datum		
Handtekening		

Bij het vooruitzicht van een grensoverschrijdend politieoptreden wordt dringend aangeraden deze staat bij aanvang van de dienst in te vullen.

Bijlage 3:

Overzicht van de Nederlandse

Korpsbeheerders en

Commissarissen van de Koningin

Politieregio/korps	Korpsbeheerder (burgemeester van)
Korps Landelijke Politie Diensten	Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Groningen	Groningen
Fryslân	Leeuwarden
Drenthe	Assen
IJsselland	Zwolle
Twente	Enschede
Noord- en Oost-Gelderland	Apeldoorn
Gelderland Midden	Arnhem
Gelderland Zuid	Nijmegen
Utrecht	Utrecht
Noord Holland Noord	Alkmaar
Zaanstreek-Waterland	Zaandam
Kennemerland	Haarlem
Amsterdam-Amstelland	Amsterdam
Gooi en Vechtstreek	Hilversum
Haaglanden	Den Haag
Hollands Midden	Leiden
Rotterdam-Rijnmond	Rotterdam
Zuid Holland Zuid	Dordrecht
Zeeland	Middelburg
Midden- en West Brabant	Tilburg
Brabant Noord	's-Hertogenbosch
Brabant Zuid Oost	Eindhoven
Limburg Noord	Venlo
Limburg Zuid	Maastricht
Flevoland	Almere

Veiligheidsregio	Commissaris van de Koningin
Groningen	Provincie Groningen, Max van den Berg
Fryslân	Provincie Friesland, John Jorritsma
Drenthe	Provincie Drenthe, Jacques Tichelaar
IJsselland	Provincie Overijssel, Geert Jansen
Twente	Provincie Overijssel, Geert Jansen
Noord- en Oost-Gelderland	Provincie Gelderland, Clemens Cornielje
Gelderland Midden	Provincie Gelderland, Clemens Cornielje
Gelderland-Zuid	Provincie Gelderland, Clemens Cornielje
Utrecht	Provincie Utrecht, Roel Robbertsen
Noord-Holland-Noord	Provincie Noord-Holland, Harry Borghouts
Zaanstreek-Waterland	Provincie Noord-Holland, Harry Borghouts
Kennemerland	Provincie Noord-Holland, Harry Borghouts
Amsterdam-Amstelland	Provincie Noord-Holland, Harry Borghouts
Gooi en Vechtstreek	Provincie Utrecht, Roel Robbertsen
Haaglanden	Provincie Zuid-Holland, Jan Franssen
Hollands Midden	Provincie Zuid-Holland, Jan Franssen
Rotterdam-Rijnmond	Provincie Zuid-Holland, Jan Franssen
Zuid-Holland-Zuid	Provincie Zuid-Holland, Jan Franssen
Zeeland	Provincie Zeeland, Karla Peijs
Midden- en West-Brabant	Provincie Brabant, Hanja-Maij Weggen
Brabant-Noord	Provincie Brabant, Hanja-Maij Weggen
Zuidoost-Brabant	Provincie Brabant, Hanja-Maij Weggen
Limburg-Noord	Provincie Limburg, Léon Frissen
Zuid-Limburg	Provincie Limburg, Léon Frissen
Flevoland	Provincie Flevoland, Leen Verbeek

Bijlage 4:

Overzicht aanvullende regelingen bijstandsverlening tussen Nederland, België en Duitsland

B 4.1 Aanvullende regelingen tussen Nederland en Duitsland

B4.1.1 Kostenverdeling

Het Verdrag van Prüm verwoordt de kostenverdeling als volgt, zie artikel 46:

“Elke Verdragsluitende Partij draagt de kosten die voor haar instanties uit de toepassing van dit verdrag voortvloeien. In bijzondere gevallen kunnen de desbetreffende Verdragsluitende Partijen een afwijkende regeling overeenkomen.”

De bijstand vindt dus in principe plaats op grond van het systeem van gesloten beurzen. Eenzelfde regeling geldt voor het uitvoeren van civiele militaire bijstandsverlening, artikel 29 Oslo Guidelines:

“Aan het verlenen van de bijstand zijn voor de getroffen staat geen kosten verbonden.”

In de bilaterale overeenkomst tussen Nederland en Duitsland is afgesproken dat de kosten voor de bijstand en de kosten die tijdens de bijstandsuitvoering zijn ontstaan door gehele of gedeeltelijke vernietiging van uitrusting of meegebrachte goederen, niet vergoed hoeven te worden door het land waaraan de bijstand is verleend. De partijen kunnen echter wel een aparte regeling hiervoor treffen (artikel 9 lid 1). Voor de kosten die gemaakt zijn door grensoverschrijdende bijstandsverlening met luchtvaartuigen geldt een afwijkende regeling. Deze kosten kunnen tot maximaal de helft worden vergoed door het land waaraan de bijstand is verleend (artikel 9 lid 3).

De grensoverschrijdende bijstandseenheden worden verzorgd door het land waaraan de bijstand wordt verleend. Ook de medische zorg en hulp is daarbij inbegrepen (artikel 9 lid 2).

B 4.1.2 Aansprakelijkheid

Nederland en Duitsland onthouden zich van het instellen van een vordering tot schadevergoeding wanneer er schade is ontstaan aan eigendommen van de een van de verdragsluitende partijen, wanneer deze schade is ontstaan tijdens de uitvoering van de bijstandswerkzaamheden. Bij opzet gaat deze regeling niet op (artikel 10 lid 1). Dezelfde regeling geldt voor schade of letsel bij bijstandseenheden (artikel 10 lid 2).

Politieregelingen

Ten aanzien van de strafrechtelijke aansprakelijkheid worden grensoverschrijdende politieambtenaren gelijkgesteld met de politieambtenaren van het land waar ze grensoverschrijdend optreden, tenzij hierover aparte afspraken zijn gemaakt (artikel 33).

In alle andere gevallen van de grensoverschrijdende politiebijstand, geldt de regeling uit de bilaterale overeenkomst tussen Nederland en Duitsland.

B 4.1.3 Aanvullende regelingen voor de uitvoering van politietaken

In het door Nederland en Duitsland overeengekomen verdrag over grensoverschrijdend politieoptreden en de samenwerking in strafrechtelijke aangelegenheden (Verdrag van Enschede 2006), zijn voor het optreden van politiemensen over de grens en de daaruit voortvloeiende gezagsverhoudingen en operationele aansturing, enkele bepalingen opgenomen die uitgebreider zijn dan de grensoverschrijdende bijstandsbepalingen die hierboven staan beschreven. De bepalingen hebben betrekking op situaties waarbij er een noodzaak is de openbare orde te handhaven, het voorkomen van strafbare feiten en situaties die spoedeisend zijn.

Het gaat om de volgende bepalingen:

- Bij een dringende noodzaak tot handhaving van de openbare orde en veiligheid of ter voorkoming en opsporing van strafbare feiten, kunnen grensoverschrijdende politieambtenaren bij wijze van uitzondering onder het gezag van de bevoegde autoriteiten van het andere land worden geplaatst met het oog op de uitvoering van politietaken met inbegrip van de uitoefening van soevereine bevoegdheden (artikel 6 lid 1). De bevoegde autoriteiten moeten hierover wel eerst tot overeenstemming komen (artikel 6 lid 2).
- Van een dringende noodzaak is sprake als het slagen van een noodzakelijke politieke maatregel zonder van grensoverschrijdende politieambtenaren uitblijft. Bij de opsporing van strafbare feiten is gaat het erom dat anders het onderzoek zonder hun inzet geen kans van slagen zou hebben of wezenlijk zou worden bemoeilijkt (artikel 6 lid 3).
- De autoriteiten in het land waar wordt opgetreden zijn verantwoordelijk voor hun werkzaamheden (artikel 6 lid 4).
- Politieambtenaren mogen in spoedeisende gevallen grensoverschrijdende werkzaamheden verrichten in het grensgebied die noodzakelijk zijn om een aanwezig gevaar voor gezondheid of leven af te wenden (artikel 21 lid 1).
- De optredende ambtenaren dienen de gaststaat onverwijld te informeren. De gaststaat dient zo snel mogelijk de noodzakelijke maatregelen te nemen om het gevaar af te wenden en de situatie meester te worden. De grensoverschrijdende ambtenaren mogen in de gaststaat slechts optreden totdat de gaststaat deze maatregelen heeft genomen. De optredende ambtenaren zijn wel aan de aanwijzingen van de gaststaat gebonden (artikel 21 lid 3). De maatregelen die de grensoverschrijdende politieambtenaar heeft genomen vallen onder de verantwoordelijkheid van de gaststaat (artikel 21 lid 5).

B 4.2 Regelingen tussen Nederland en België

B 4.2.1 Kostenverdeling

Het Verdrag van Prüm verwoordt de kostenverdeling als volgt, zie artikel 46:

“Elke Verdragsluitende Partij draagt de kosten die voor haar instanties uit de toepassing van dit verdrag voortvloeien. In bijzondere gevallen kunnen de desbetreffende Verdragsluitende Partijen een afwijkende regeling overeenkomen.”

De bijstand vindt dus in principe plaats op grond van het systeem van gesloten beurzen. Eenzelfde regeling geldt voor het uitvoeren van civiele militaire bijstandsverlening, artikel 29 Oslo Guidelines:

“Aan het verlenen van de bijstand zijn voor de getroffen staat geen kosten verbonden.”

In de bilaterale overeenkomst tussen Nederland en België (Den Haag, 1984) is afgesproken dat de kosten voor de bijstand en de kosten die tijdens de bijstandsuitvoering zijn ontstaan door gehele of gedeeltelijke vernietiging van uitrusting of meegebrachte goederen, niet vergoed hoeven te worden door het land waaraan de bijstand is verleend. De partijen kunnen echter wel een aparte regeling hiervoor treffen (artikel 9 lid 1). Voor de kosten die gemaakt zijn door grensoverschrijdende bijstandsverlening met luchtvaartuigen geldt een afwijkende regeling.

Deze kosten kunnen tot maximaal de helft worden vergoed door het land waaraan de bijstand is verleend (artikel 9 lid 3).

De grensoverschrijdende bijstandseenheden worden verzorgd door het land waaraan de bijstand wordt verleend. Ook de medische zorg en hulp is daarbij inbegrepen (artikel 9 lid 2).

B 4.2.2 Aansprakelijkheid

Nederland en België onthouden zich van het instellen van een vordering tot schadevergoeding wanneer er schade is ontstaan aan eigendommen van de een van de verdragsluitende partijen, wanneer deze schade is ontstaan tijdens de uitvoering van de bijstandswerkzaamheden. Bij opzet gaat deze regeling niet op (artikel 10 lid 1). Dezelfde regeling geldt voor schade of letsel bij bijstandseenheden (artikel 10 lid 2).

B 4.2.3 Kostenverdeling politiebijstand

In het door Nederland, België en Luxemburg overeengekomen verdrag over grensoverschrijdend politie-optreden en de samenwerking in strafrechtelijke aangelegenheden (Verdrag van Senningen 2004), zijn nog enkele aparte regelingen opgenomen ten aanzien van de kostenvergoeding en juridische aansprakelijkheid en strafbaarheid van de politieambtenaren als gevolg van hun optreden.

- De kosten voor het grensoverschrijdend politieoptreden op eigen initiatief komen ten laste van de zendstaat (artikel 41 lid 1)
- De kosten voor het grensoverschrijdend politieoptreden op verzoek worden in onderling overleg vastgesteld (artikel 41 lid 2).
- De kosten ontstaan bij verlies of beschadiging van uitgeleend materieel komen ten laste van de ontleners (artikel 41 lid 3).
- Bij het grensovertredende optreden zijn de politieambtenaren gebonden aan het rechtssysteem van het land waarin zij optreden (artikel 28 lid 1).
- Voor wat betreft strafrechtelijke vervolging worden grensoverschrijdende politieambtenaren gelijkgesteld aan politieambtenaren van de gaststaat (artikel 38).

B 4.2.4 Aanvullende regelingen voor de uitvoering van politietaken

In het door Nederland, België en Luxemburg overeengekomen verdrag over grensoverschrijdend politieoptreden en de samenwerking in strafrechtelijke aangelegenheden (Verdrag van Senningen 2004), zijn voor het optreden van politiemensen over de grens en de daaruit voortvloeiende gezagsverhoudingen en operationele aansturing, enkele bepalingen opgenomen die uitgebreider zijn dan de grensoverschrijdende bijstandsbepalingen die hierboven staan beschreven. De bepalingen hebben betrekking op situaties waarbij er een noodzaak is de openbare orde te handhaven, het voorkomen van strafbare feiten en situaties die spoedeisend zijn.

Het gaat om de volgende bepalingen:

- Politieambtenaren uit de drie lidstaten mogen zonder voorafgaande goedkeuring optreden in het grensgebied van een andere lidstaat wanneer er sprake is van een spoedeisende situatie in het kader van de handhaving van de openbare orde en veiligheid (artikel 7 lid 1).
- Op verzoek van de gaststaat op wiens grondgebied wordt opgetreden, kan de zendstaat gevraagd worden om een zendlijst te sturen van de mensen en middelen die worden ingezet bij het grensoverschrijdende optreden (artikel 9).
- De grensoverschrijdende ambtenaar staat onder het gezag van de ter plaatse in het kader van de handhaving van de openbare orde, de bescherming van personen en goederen dan wel de voorkoming en opsporing van strafbare feiten, bevoegde autoriteiten (artikel 29 lid 1).
- De grensoverschrijdende ambtenaar staat onder het operationele bevel van zijn leidinggevende bevoegd voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid dan wel de voorkoming en opsporing van strafbare feiten op het terreingedeelte waar het grensoverschrijdend politieoptreden wordt uitgevoerd (artikel 29 lid 2)
- Gedurende het grensoverschrijdend politieoptreden is de ambtenaar gehouden de aanwijzingen van de betreffende autoriteiten en de bevelen van de betreffende leidinggevende van de gaststaat op te volgen (artikel 29 lid 3).

Bijlage 5: Opschalingsindeling rampen in België en Nederland

Belgische rampenplannen kennen een indeling in vier fasen. Deze fasering moet gezien worden als een variant van de Nederlandse Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure (Grip).

In België wordt gewerkt met verschillende 'fasen':

- Grip 0 is de routinematige inzet van hulpdiensten.
- Fase 1 in België komt overeen met Grip 1 (een coördinatieteam ter plaatse) en Grip 2 (coördinatie ter plaatse met éénhoofdige leiding en een kernstaf bij de burgemeester).
- Fase 2 komt overeen met Grip 3 (coördinatie ter plaatse, een volledig gemeentelijk beleidsteam bij de burgemeester en een kernstaf bij de Commissaris van de Koningin/Gouverneur). Het incident blijft beperkt tot één gemeente.
- Fase 3 komt overeen met Grip 4 (regionaal gestructureerde samenwerking van hulpdiensten, tevens bestuurlijke coördinatie). Het incident of de effecten overschrijden de gemeentegrens.
- Fase 4 komt overeen met Grip 5¹⁴. Het incident of de effecten overschrijdt de provinciegrens.

¹⁴ GRIP 5 werd gebruikt als de gevolgen van de ramp de provincie/landsgrenzen overschreed. GRIP 5 bestaat officieel niet meer, GRIP 4 heeft delen van GRIP 5 overgenomen. De Minister van Binnenlandse Zaken had in dat geval de bestuurlijke coördinatie van de ramp. GRIP 5 is nog nooit afgekondigd. In feite is GRIP 4 de meer flexibele versie ten opzichte van de oude GRIP 4+5 waarbij in principe dezelfde diensten en functionarissen opgeroepen worden. Sommige diensten kunnen echter kiezen om op het normale operationele niveau te blijven werken of meer mensen in te zetten naar behoefte.

Bijlage 6:

Belangrijkste Nederlandse, Duitse en Belgische instanties en actoren, betrokken bij de rampenbestrijding

B 6.1 Nederlandse instanties en actoren

- **Burgemeester:**

De burgemeester heeft het opperbevel over de bestrijding van rampen en zware ongevallen. Het College van Burgemeester & Wethouders is belast met de voorbereiding op de bestrijding van rampen en ongevallen. Bij een schending of dreigende schending van de orde en rust in de gemeente kan de burgemeester bevelen geven die hij noodzakelijk acht voor de handhaving van de openbare orde.

- **Commando plaats incident (CoPi):**

Het CoPi is er vooral op gericht om een adequate samenwerking en eenduidige prioriteitstelling en communicatie tussen alle betrokkenen te waarborgen. Hierin zijn vertegenwoordigd de officieren van dienst van politie, GHOR en brandweer.

- **Commissaris van de Koningin (CdK):**

De Commissaris heeft coördinerende bevoegdheden bij de rampenbestrijding.

- **Gemeente:**

De gemeente is, na de rijksoverheid en de provincie, de kleinste zelfstandige bestuursseenheid in het Nederlandse staatsbestel.

- **Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC):**

Het LOCC draagt zorg voor de landelijke coördinatie van de operationele inzet tijdens rampen, calamiteiten en grootschalige evenementen. Het LOCC is namens het ministerie van BZK het landelijk aanspreekpunt hiervoor.

- **Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK):**

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft tot taak het bevorderen van de openbare orde en veiligheid. Vanuit deze taakstelling is het ministerie systeemverantwoordelijke voor de rampenbestrijding in het algemeen in Nederland.

- **Nationaal Crisiscentrum (NCC):**

Het Nationaal crisiscentrum verzorgt de informatievoorziening tussen de verschillende bestuurslagen en, als er buitenlandse aspecten meespelen, voor de contacten met de ons omringende landen. Als zodanig is het NCC aangewezen als 'single Point of contact' voor buitenlandse overheidspartners.

- **Officier van Justitie (OvJ):**

De OvJ is voor wat betreft de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde verantwoordelijk voor de inzet van opsporingsdiensten

- **Openbaar Ministerie (OM):**

Het OM is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met andere bij wet vastgestelde taken.

- **Provincies:**

Nederland is ingedeeld in twaalf provincies, te weten Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland, Brabant, Limburg, Utrecht, Overijssel, Drenthe, Flevoland, Drenthe, Groningen en Friesland.

- **Regionaal Beleidsteam (RBT):**

Wanneer bij een incident meerdere gemeenten zijn betrokken, wordt het RBT geformeerd. Het RBT is verantwoordelijk voor de coördinatie tussen het regionaal operationeel team en meerdere gemeentelijke beleidsteams.

- **Regionaal Operationeel Team (ROT):**

Het ROT is operationeel eindverantwoordelijk voor de algemene operationele inzet.

- **Regionale meldkamer**

De meldkamer waar alle alarmmeldingen voor de hulpdiensten uit de betreffende regio binnenkomen.

- **Veiligheidsregio:**

Het gemeentelijk ingedeelde gebied is in Nederland verdeeld in 25 veiligheidsregio's, zie afbeelding 1 op paragraaf 3.2.1. Binnen deze regio's zijn de operationele hulpdiensten actief en worden aangestuurd.

B 6.2 Duitse instanties en actoren

Algemeen

- **Abschnittsleiter (AL)**

Een leidinggevende van een deelgebied van een incident.

- **Bereitschaftsführer/Einsatzleiter**

De operationele leidinggevende op de plek waar het incident wordt bestreden.

- **Bundesländer of Länder (deelstaat of deelstaten)**

Duitsland is een federatie van zestien deelstaten, de zogenaamde "Bundesländer" of "Länder". Door de federale structuur van Duitsland hebben de deelstaten uitgebreide bevoegdheden. Door deze politieke macht en door hun omvang (de meeste deelstaten zijn qua grootte vergelijkbaar met Nederland en België) zijn de Duitse deelstaten niet met Nederlandse of Belgische provincies te vergelijken. De zestien deelstaten zijn Baden-Württemberg, Bayern, Berlin, Brandenburg, Bremen, Hamburg, Hessen, Mecklenburg-Vorpommern, Niedersachsen, Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz, Saarland, Sachsen, Sachsen-Anhalt, Schleswig-Holstein en Thüringen.

Nagenoeg alle hulpdiensten zijn georganiseerd op het niveau van de deelstaten. Het Binnenministerie van de deelstaat (BMI) is verantwoordelijk voor de rampenbestrijding en grootschalig optreden. Voor de dagelijkse uitvoering zijn deze taken ondergebracht bij de onderliggende bestuursniveaus.

- *Bundesminister des Innern*

De Bundesminister des Innern staat aan het hoofd van het BMI en is daarmee als federaal politicus verantwoordelijk voor de rampenbestrijding. De Bundesminister des Innern staat tevens aan het hoofd van de Bundespolizei, THW en het Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe (BBK).

- *Bundesregierung (Bondsregering)*

De federale regering in Berlijn houdt zich slechts ten dele bezig met de rampenbestrijding. Een groot deel van de hulpverlening bij ongevallen en rampen is weggelegd bij de deelstaten. De Bondsregering is verantwoordelijk voor deelstaatoverschrijdende calamiteiten. Voor de bestrijding hiervan is de Bondsregering aangewezen op eenheden afkomstig van de verschillende hulpdiensten uit de deelstaten. Daarnaast heeft de Bondsregering drie organisaties direct ter beschikking, te weten: de Bundeswehr (het leger), de Bundespolizei en de Bundesanstalt Technisches Hilfswerk (THW). De Bundespolizei en de THW zijn beide onderdeel van BMI. Dit is het Ministerie van BiZa van de bondsregering.

- *Bürgermeister*

Een Bürgermeister staat aan het hoofd van een Gemeinde of Stadt en daarmee verantwoordelijk voor de brandweer in zijn of haar Gemeinde of Stadt.

- *Deutsches Lebens-Rettungs-Gesellschaft (DLRG)*

De Deutsche Lebens-Rettungs-Gesellschaft is vergelijkbaar met de Nederlandse reddingsbrigade. Naast de inzet van reddingszwemmers en –vaartuigen heeft de DLRG op een aantal plaatsen in Duitsland ook de beschikking over duikers en reddingshonden.

- *Einsatzleiter (EL)*

De Einsatzleiter is de operationele leidinggevende op de plek waar het incident wordt bestreden.

- *(Kreisangehörige) Gemeinde of Stadt*

Een Gemeinde komt sterk overeen met een Nederlandse gemeente. In het geval een Gemeinde van oudsher stadsrechten heeft spreken we van een Stadt. Voor wat betreft de organisatie is er echter nauwelijks verschil met een Gemeinde. De Gemeinde of Städte heeft als taak om te zorgen voor een adequate brandweerorganisatie.

- *Gemeinsame Melde- und Lagezentrum des Bundes und der Länder (GMLZ)*

Dit is een coördinatiecentrum voor de rampenbestrijding in Duitsland.

Het BBK van het BMI verzorgt het Gemeinsames Melde- und Lagezentrum (GMLZ). Het GMLZ dient als nationaal coördinatie centrum en heeft als doelstelling om de samenwerking tussen bond en deelstaten, tussen nationale en internationale organisaties alsmede tussen de Duitse overheid en andere landen te optimaliseren. Het GMLZ zorgt in geval van een grote of bijzondere calamiteit of crisis voor een optimalisering van informatie- en resourcestromen.

Het GMLZ is voor zijn gebruikers 24 uur per dag bereikbaar.

Adres:

Provinzialstrasse 93

53127 Bonn-Lengsdorf

Telefoon: +49 18886811077

Fax: +49 18886812926

E-mail: poststelle@bbk.bund.de

- *Innenminister*

De Innenminister van de deelstaten staan aan het hoofd van het Innenministerium en daarmee ook aan het hoofd van de rampenbestrijding in de betreffende deelstaat. Onder zijn verantwoordelijkheid zijn organisaties zoals de Polizei, Feuerwehr en Rettungsdienst ingericht.

- *(Land)Kreis of Kreisfrei Stadt*

Een Landkreis (in Niedersachsen) of Kreis (in Nordrhein Westfalen) is een samenwerkingsverband van gemeenten. Een Kreis verzorgt een aantal gemeenschappelijke taken voor de deelnemende Gemeinde en Städte, zoals afvalverwerking, uitgifte van rij- en kentekenbewijzen, gezondheidszorg en openbaar vervoer. Een Kreis wordt geleid door een Landrat en kent een eigen parlement, de Kreistag.

Op het gebied van brandweer worden een aantal bovenlokale voorzieningen geregeld zoals opleidingen en het in stand houden van een meldkamer. Volgens het Rettungsgesetz is de Kreis verantwoordelijk voor de organisatie van de Rettungsdienst binnen de Kreis. Daarbij kan de Kreis dit geheel zelf verzorgen of (deels) uitbesteden aan de Gemeinde of Städte.

Voor grote steden vanaf ongeveer 100.000 inwoners geldt dat zij geen deel uit hoeven te maken van een (Land)Kreis. Deze steden noemt men een Kreisfreie Stadt. Qua organisatie en taakstelling komt een Kreisfreie Stadt overeen met een (Land)Kreis.

- *Kreisleitstelle*

De Kreisleitstelle is de regionale meldkamer. In de meeste gevallen worden Feuerwehr, Rettungsdienst en Katastrophenschutz vanuit dezelfde meldkamer aangestuurd. Men spreekt dan van een Integrierte Leitstelle (ILS). De Polizei heeft doorgaans zijn eigen meldkamer.

- *Krisenstab*

De Krisenstab is het orgaan dat de Landrat ondersteunt in geval van een ramp of crisis. Daarnaast ondersteunt de Krisenstab de Einsatzleiter op de plaats van het incident. Daarmee heeft de Krisenstab gelijkenissen met het Nederlandse ROT. De Krisenstab is opgebouwd uit een aantal secties met elk een specifiek taakveld.

- *Landrat of Oberbürgermeister*

Deze door de bevolking gekozen functionaris staat aan het hoofd van de Landkreis en is verantwoordelijk voor de formele vaststelling dat er sprake is van een ramp. De Landrat voert het opperbevel over de uitvoering van de rampenbestrijding. In een Kreisfreie Stadt liggen de taken van de Landrat bij de Oberbürgermeister.

- *Regierungsbezirk of Bezirksregierung*

De Regierungsbezirken komen slechts in vijf van de zestien deelstaten voor. Van de twee deelstaten die aan Nederland grenzen kent alleen Nordrhein Westfalen deze bijzondere bestuurslaag. De Regierungsbezirke worden in Nordrhein Westfalen, "Bezirksregierungen" genoemd. De Bezirksregierung kan worden gezien als vooruitgeschoven post van de Landesregierung.

- *Regierungspräsident*

De Regierungspräsident staat aan het hoofd van een Regierungsbezirk.

- *Technisches Hilfswerk (THW)*

De Bundesanstalt Technische Hilfswerk (THW) is een vrijwilligersorganisatie voor de civiele bescherming en zware technische hulpverlening bij ongevallen en rampen. De THW is een federale organisatie die onderdeel uitmaakt van het BMI.

De THW is onderverdeeld in Landesverbanden (één deelstaat) en Länderverbände (twee of meer deelstaten). Deze zijn vervolgens weer onderverdeeld in Geschäftsführerbereich (districten). Het laagste organisatieniveau van de THW zijn de Ortverbände (lokale kazerne). Elk Ortverband bestaat uit een basispeloton, "Technischer Zug". De Technischer Zug bestaat altijd uit twee bergingsgroepen, een commandogroep, aangevuld met één of meerdere specialistische vakgroepen voor onder andere elektra, verlichting, instorting, etc.

GHOR

- *Arbeiter-Samariter-Bund (ASB)*

De Arbeiter-Samariter-Bund (ASB) is een private hulpdienst en verzorgt in een aantal Kreise de exploitatie van de Rettungsdienst. Hierbij gaat het zowel om spoedeisende hulp als het ziekenvervoer.

- *Deutsches Rotes Kreuz (DRK)*

Het Deutsches Rotes Kreuz (DRK) is de Nationale Rode Kruis organisatie van Duitsland. Het DRK is niet gebonden aan een geloofsovertuiging. Het DRK is een private hulporganisatie en verzorgt in een aantal Kreise de exploitatie van de Rettungsdienst. Hierbij gaat het zowel om spoedeisende hulp als het ziekenvervoer. Ook kan het DRK bij rampen en zware ongevallen extra eenheden inzetten voor het vervoer en verzorging van gewonden.

- **Leitender Notartz (LNA)**

Leitender Notartz (Rettungsdienst) is de hoogste leidinggevende over de geneeskundige eenheden op de plaats van een incident. Hij wordt voor de technische aspecten bijgestaan door de organisatorische Leiter Rettungsdienst.

- **Maltezer Hilfsdienst (MHD)**

De Maltezer Hilfsdienst is een private hulpdienst en verzorgt in een aantal Kreise de exploitatie van de Rettungsdienst. Hierbij gaat het zowel om spoedeisende hulp als het ziekenvervoer. Ook kan de MHD bij rampen en zware ongevallen extra eenheden inzetten voor het vervoer en verzorging van gewonden. De MHD is een van oorsprong een Rooms Katholieke organisatie.

- **Organisatorischer Leiter Rettungsdienst (OrgL)**

De Organisatorische Leiter Rettungsdienst biedt technische ondersteuning aan de Leitenden Notartz en neemt taken waar die betrekking hebben op de commandovoering en coördinatie van geneeskundige eenheden.

- **Rettungsdienst**

De Kreise en de Kreisfreie Städte zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de ambulancezorg, zowel voor de spoedeisende hulpverlening als het vervoer van liggende patiënten van en naar ziekenhuizen. Voor de spoedeisende geneeskundige hulpverlening kunnen ambulance-eenheden – bestaande uit een auto met een noodarts (Notarzteinsatzfahrzeug, NEF) en een ambulance (Rettungswagen, RTW) - worden ingezet. Bij spoedeisende hulpverlening wordt altijd een Rettungswagen ingezet. Het personeel van een Rettungswagen bestaat uit een verpleegkundige (Rettungsassistent) die op de plaats van het ongeval Basic Life Support mag verlenen en een chauffeur (Rettungsassistent). Een Notarzt is gespecialiseerd in spoedeisende medische hulpverlening en wordt ingezet wanneer er bij een ongeval sprake is van een acuut levensgevaar voor de patiënt of wanneer bepaalde letsels zijn geconstateerd.

Op aanvraag kunnen, al naar gelang de situatie, meer eenheden ter beschikking worden gesteld. De huidige Geneeskundige Combinatie (Behandlungsplatz, BHP) is een eenheid met een vaste structuur, waarin gewonden en zieken na triage geneeskundige hulpverlening krijgen waarna ze naar ziekenhuizen worden vervoerd. Een combinatie bestaat uit voertuigen, hulpverleners en een arts.

Verder is er nog de Patiententransportcombinatie (PTZ), bestaande uit ambulances en transportvoertuigen, onder leiding van een commandowagen. Voor het niet-spoedeisende vervoer van patiënten beschikt men over Krankentransportwagen. De Krankentransportwagen heeft een Rettungshelfer als chauffeur en een Rettungsassistent als verpleegkundige.

Brandweer

- **Bezirksbrandmeister**

Voor zaken die betrekking hebben op brandweer- en rampenbestrijding heeft de Regierungspräsident de beschikking over een adviseur, de Bezirksbrandmeister. De Bezirksbrandmeister houdt toezicht op de brandweereenheden binnen zijn eigen gebied. In bijzondere situaties kan de Bezirksbrandmeister de leiding over een inzet overnemen. Dit gebeurt echter alleen bij hoge uitzondering.

- **Feuerwehr**

De Feuerwehr is te vergelijken met de Nederlandse brandweer. De Feuerwehr is voor het grootste deel lokaal georganiseerd en bestaat voor het overgrote deel uit vrijwilligers.

Bij brand kan een bluseenheid (Löschinheit) – bestaande uit een verbindings- / commandovoertuig en twee tankautospuitten worden ingezet. De bemanning van de voertuigen bestaat uit maximaal 20 man. Er wordt minstens 1200 liter bluswater meegenomen.

Voor de technische hulpverlening kan er een hulpverleningseenheid (Hilfeleistungseinheit) – bestaande uit een verbindingscommandovoertuig, een tankautospuiter en een hulpverleningsvoertuig – worden ingezet.

De bemanning van de voertuigen bestaat uit maximaal 14 man.

Naast de bovenstaande taken is de Feuerwehr ook uitgerust voor incidenten met gevaarlijke stoffen en waterongevallen. Dergelijke eenheden zijn vaak ondergebracht bij grotere korpsen.

In sommige deelstaten voert de Feuerwehr ook de taken uit van de Rettungsdienst (ambulancedienst).

- *Gemeinde- of Stadtbrandmeister*

De Gemeinde- of Stadtbrandmeister staat aan het hoofd van de brandweerorganisatie in de betreffende Gemeinde of Stadt.

- *Inspekteur des Feuer- und Katastrophenschutzes*

De Inspekteur des Feuer- und Katastrophenschutzes is de brandweerfunctionaris met de hoogste rang in de deelstaat. Hij bewaakt de inzet en oefeningen van alle diensten die zich bezig houden met de hulpverlening, met uitzondering van de Polizei. Als het gaat om hulpverlening en rampenbestrijding, is hij de adviseur van de Innenminister.

- *Kreisbrandmeister*

De Kreisbrandmeister is de adviseur van de Landrat als het gaat om brandweer en rampenbestrijding. De Kreisbrandmeister ziet er namens hem op toe dat de brandweezorg en rampenbestrijding in de betreffende Kreis goed is georganiseerd. In specifieke gevallen kan de Kreisbrandmeister de operationele leiding van een lokale functionaris overnemen. Dit gebeurt in de praktijk alleen bij hele grote of complexe incidenten.

- *Zugführer (ZFü)*

De Zugführer geeft leiding aan een Feuerwehruzug (brandweerpeloton). Een zug kan ingericht zijn voor brandbestrijding, hulpverlening of gevaarlijke stoffen. Bij kleinere incidenten is de Zugführer veelal ook de Einsatzleiter. Wordt een incident groter of complexer dan wordt de functie van Einsatzleiter overgenomen door bijvoorbeeld de Kreisbrandmeister.

Politie

- *Bundeskriminalamt (BKA)*

Het BKA maakt onderdeel uit van het Ministerie van BiZa. Het BKA heeft als belangrijkste taak de communicatie en coördinatie tussen de decentrale politiediensten onderling (Länderpolizei) en tussen Duitse politiediensten en internationale politiediensten tot stand te brengen. In het kader daarvan opereert het BKA als informatie- en communicatiecentrum van de Duitse politieorganisatie. Deze ondersteuning vindt met name plaats wanneer er sprake is van incidenten die deelstaatsverschrijdend zijn of internationaal van karakter zijn.

- *Bundespolizei*

De Duitse politie is voor het grootste deel georganiseerd op het niveau van de deelstaat. In Duitsland wordt er een onderscheid gemaakt tussen de Bundespolizei en de Länderpolizei. De Bundespolizei is de politie van de federale bondstaat. Zij heeft tot haar taken grensbewaking, spoorwegpolitie, luchthavenpolitie, kustpolitie, zelfstandige ME-taken en ME-bijstand aan de Länderpolizei.

De Bundespolizei opereert in de hele bondsrepubliek en heeft een executieve sterkte van ca. 45.000 personen.

- *Länderpolizei (Polizei)*

De organisatie van de politie in Duitsland is een aangelegenheid van de deelstaat. Iedere deelstaat heeft dan ook zijn eigen politiewetgeving. De organisatie en de taken van de Landespolizei (kortweg Polizei) worden beschreven in het "Polizeigesetz (PolG)" van de betreffende deelstaat. Een deelstaat kan weer worden onderverdeeld in Kreisen und Kreisfreie Städte. In een Kreis is de Polizei ondergebracht in een Kreis-polizeibehörde. Het hoofd hiervan is de Landrat terwijl de dagelijkse leiding bij de Leitender Polizeidirektor ligt. In een Kreisfreie Stadt is de Polizei ondergebracht in een Polizeipräsidium. Het hoofd hiervan is de Polizeipräsident die tevens de dagelijkse leiding over de politie heeft. De Polizei is doorgaans onderverdeeld in de gebieden Bezirksregierungen (Nordrhein Westfalen) of Polizeidirektionen (Niedersachsen). In Nordrhein Westfalen (NRW) stuurt het ministerie van binnenlandse zaken de verschillende "korpsen" aan binnen de deelstaat en bedient zich hierbij van drie zogenaamde Oberbehörden, die aanwijzingen kunnen geven aan de Landraten en Polizei-Präsidenten. Deze Oberbehörden opereren op de terreinen van Opleiding, vorming en personeel, bijstandseenheden en centrale meldkamer van NRW en recherche-informatie (Landeskriminalamt).

De vijftien andere deelstaten hebben dit zelf weer anders georganiseerd.

B 6.3 Belgische actoren en instanties

- **100-Centrale**

De 100-Centrale fungeert als meldkamer voor zowel brandweer als ambulances en de Mobiele Urgentie Groep (MUG).

- **Brandweer**

Er zijn in België vier verschillende soorten brandweerkorpsen, ingedeeld in de categorieën: X, Y, Z en C. Dit om bij grote interventies sneller beroep te kunnen doen op andere korpsen.

Een X-korps is een louter beroepskorps, en met name in de grote steden actief. Alle leden ervan zijn in vast dienstverband.

Een Y-korps is een gemengd korps. Het bestaat uit ofwel beroeps, ofwel een deel beroepsbrandweermannen en een deel vrijwilligers. Y-korpsen zijn het centrumkorps van een zogenaamde gewestelijke groep.

Een Z-korps is een korps dat buiten zijn gemeentegrenzen opereert. Zij bedienen dus een buurgemeente die geen eigen korps heeft. Dit zijn de gewestelijke korpsen die geen hoofd zijn van hun gewestelijke groep.

De C-korpsen zijn louter gemeentelijke korpsen. Zij opereren nooit buiten hun grondgebied (behalve bij versterking natuurlijk) en bestaan louter uit vrijwilligerspersoneel.

- **CGCCR Meldkamer**

Dit is een centraal coördinatiecentrum voor de rampenbestrijding in België.

Adres:

53, rue Ducale

B-1000 Bruxelles

Telefoon: +32 25064711

+32 70233254

Fax: +32 25064709

E-mail: cgccr@mibz.fgov.be

- **Civiele Bescherming**

De Civiele Bescherming is een federale hulpdienst die ressorteert onder de Federale overheidssdienst Binnenlandse Zaken afdeling Civiele Veiligheid. Naast de brandweerdiensten vormt de Civiele Bescherming een belangrijk instrument in de strijd tegen ernstige rampen of ongevallen.

Het gaat om een federale dienst, die rechtstreeks onder het gezag van de Minister van Binnenlandse Zaken geplaatst is en die belast is met de hulpverlening aan de bevolking in geval van catastrofes, rampen en schadegevallen. De Civiele Bescherming is belast met het verstrekken van logistieke versterking inzake personeel en materiaal aan de verschillende hulpdisciplines: brandweerdiensten, medische hulp en politie. In totaal zijn er bij de Civiele Bescherming ongeveer 600 beroepsmensen en ongeveer 2200 vrijwilligers. De vrijwilligers zijn ondergebracht in een aantal voorposten. Iedere voorpost is een uitvalsbasis voor eventuele interventies en is een opleidingscentrum. De voorposten beschikken dan ook over een aantal voertuigen en materieel

- **Commandant van de brandweer**

De Commandant van de brandweer is in België de operationele leider van de incidentlocatie.

- **Dringende Geneeskundige Hulp**

Dringende Geneeskundige Hulp bestaat uit een keten van schakels. Iedere keer dat iemand naar het noodnummer 100 of 112 belt voor een medisch probleem wordt er een ambulance uitgestuurd. Een ambulance wordt bemand door twee mensen die het brevet hulpverlener-ambulancier gehaald hebben. Zij beschikken over een "badge 100". Dergelijke badge wordt uitgereikt door het Federale Overheidsdienst Volksgezondheid. Een ambulance kan gestationeerd zijn bij de Brandweer, bij een Kruisvereniging of bij een privaat initiatief. Ambulances zijn verantwoordelijk voor dringend ziekenvervoer. Indien nodig kan de bemanning van de ambulance een Mobiele Urgentie Groep (MUG) ter plaatse vragen.

- **Federale overheidsdienst het ministerie van Binnenlandse Zaken (BiZa)**

Het ministerie van Binnenlandse Zaken in België is verantwoordelijk voor politionele en civiele veiligheid, crisisbeheer, vreemdelingenbeleid, registratie en identificatie van natuurlijke personen, beheer van de institutionele en reglementaire aspecten en van de uitoefening van democratische rechten.

- **Federale politie**

Op het federale niveau is de federale politie voor de gespecialiseerde politiezorg. Ze vervult gespecialiseerde opdrachten van gerechtelijke politie en van bestuurlijke politie. Ze verzekert ook “bovenlokale” opdrachten en geeft steun aan de lokale politie.

Zij omvat zowel operationele (vb. gerechtelijke politie, wegpolie, spoorwegpolitie, ruiterij, luchtsteun en hondensteun) als administratieve diensten (vb. human resources en materiële middelen).

Inzake gerechtelijke politie houdt de federale politie zich o.a. bezig met georganiseerde en zware criminaliteit, zoals de criminaliteit tegen personen (vb. mensenhandel en –smokkel, drugs, enz.) de criminaliteit tegen goederen (vb. gewapende en georganiseerde diefstal, car- en homejacking), de economische en financiële delinquentie (vb. witwassen).

Inzake bestuurlijke politie verzekert de federale politie o.a. de politie op de autosnelwegen, de scheepvaartpolitie, de spoorwegpolitie, de luchtvaartpolitie en de controle aan de Schengen-buitengrenzen. Zij voert ook gespecialiseerde beveiligingsopdrachten uit, zoals escortes van waardetransporten en de bewaking van de Koninklijke familie.

Inzake operationele steun verschaft de federale politie o.a. steun aan de bestuurlijke overheden en aan lokale politiediensten, bijvoorbeeld door gespecialiseerd materieel en personeel (helikopters, honden, enz.) ter beschikking te stellen voor ordehandhaving.

- **Gouverneur van de provincie**

In het koninkrijk België staat een gouverneur aan het hoofd van een provincie. De gouverneur is voorzitter van de deputatie van de provincie en vertegenwoordigt binnen de provincie de federale regering en de gewestregering. Ten aanzien van de rampenbestrijding heeft de Gouverneur en zijn staf de bestuurlijke verantwoordelijkheid wanneer er sprake is van een grote ramp in België of als er sprake is van een ramp die zich afspeelt binnen meerdere gemeente.

- **Lokale politie**

De lokale politie verzekert de “basis politiezorg”. Concreet wil dat zeggen dat elke zone minstens zes basistaken moet uitvoeren: wijkwerking, onthaal, interventie, politionele slachtofferbejegening, lokale opsporing en de handhaving van de openbare orde.

Zij moet ook sommige politietaken van federale aard verzekeren. Dat kan bijvoorbeeld gaan om de ordehandhaving bij grote manifestaties of nog, tijdens voetbalwedstrijden.

De lokale politie is samengesteld uit 196 politiezones die verspreid zijn over het gehele grondgebied en telt ongeveer 33000 personeelsleden.

- **Mobiele Urgente Groep (MUG)**

MUG staat voor Mobiele Urgentie Groep. Een MUG is een snel voertuig dat bemand wordt door een verpleegkundige en een arts. Soms is er ook een chauffeur-ambulancier aan boord. Een MUG heeft gespecialiseerd materiaal bij zich om geneeskundige zorgen te kunnen verstrekken (advanced life support of ALS). Na de stabilisatie ter plaatse wordt de patiënt overgebracht naar de spoedopname van een erkend ziekenhuis.

- **Rode Kruis en het Vlaamse Kruis**

Beide diensten zijn verantwoordelijk voor enkele 100 sectoren in Vlaanderen. Dit wil zeggen dat zij de ambulance en de bemanning leveren voor een bepaald grondgebied. Daarnaast beschikken beide verenigingen over een Hulpdienst die kan optreden bij rampen. Ook bieden beiden een basisopleiding EHBO aan. De mensen die dergelijke opleiding gevolgd hebben, vormen in feite de eerste schakel in de hulpverlening.

Bijlage 7: Overzicht bronnen

B 7.1 Verdragen en bilaterale overeenkomsten

- Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake wederzijdse bijstandsverlening bij het bestrijden van rampen en ongevallen, 1984.
- Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland inzake wederzijdse bijstandsverlening bij het bestrijden van rampen en ongevallen, 1988, herziening 1997.
- Kaderovereenkomst van Madrid (1980), Raad van Europa. Het Acquis van de Raad van Europa levert regionale en lokale overheden het juridische kader waarbinnen ze op publiekrechtelijke basis over de grens heen kunnen samenwerken. Tweede protocol in 1998 opgesteld.
- Benelux Overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale samenwerkingsverbanden of autoriteiten (1991).
- Grensoverschrijdende samenwerking Nederland, België, Vlaanderen en Wallonië (2002). Politiesamenwerking en samenwerking in de rampenbestrijding.
- Verdrag van Anholt Overeenkomst Nederland, Duitsland, Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen inzake grensoverschrijdende samenwerking (1991).
- Gemeenschappelijke verklaring Nederland-Nordrhein-Westfalen inzake grensoverschrijdende samenwerking (2000).
- Verdrag van Prüm:
Verdrag tussen het Koninkrijk België, de Bondsrepubliek Duitsland, het Koninkrijk Spanje, de Republiek Frankrijk, het Groot-hertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Oostenrijk inzake de intensivering van de grensoverschrijdende samenwerking, in het bijzonder ter bestrijding van het terrorisme, de grensoverschrijdende criminaliteit en de illegale migratie. Het verdrag voorziet in de eerste plaats in een aantal regelingen ter vereenvoudiging van informatie-uitwisseling tussen de deelnemende landen. Daarnaast moet het leiden tot verbetering van de operationele samenwerking (2005).
- Verdrag van Schengen:
Akkoord tussen de regeringen van de staten van de Benelux Economische Unie, van de Bondsrepubliek Duitsland en van de Franse Republiek betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen (1995). Afschaffing van de gemeenschappelijke binnengrenzen van de betrokken Europese verdragspartijen.
- Verdrag van Prüm (Schengen III) (2008)
- Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland inzake de grensoverschrijdende politieke samenwerking en de samenwerking in strafrechtelijke aangelegenheden (Verdrag van Enschede) (2005).

- Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake grensoverschrijdend politieel optreden (2004).

B 7.2 Regionale afspraken en overeenkomsten

- Grensoverschrijdende samenwerking bij rampen en zware ongevallen regio IJsselland regio Twente, gemeente Hardenberg, gemeente Coevorden en Graftschaft Bentheim.
- Overeenkomst ten aanzien van grensoverschrijdende samenwerking bij zware ongevallen en rampen tussen de regio's Twente, Achterhoek, De Kreis Borken en de Landkreis Graftschaft Bentheim.
- Bilaterale bijstandsovereenkomst tussen de provincies Noord-Brabant en Limburg (België), Den Bosch 1992
- Bilaterale bijstandsovereenkomst tussen de provincies Noord-Brabant en Antwerpen, Den Bosch 1992.
- Bilaterale Bijstandsovereenkomst tussen de provincies Limburg (NL) en Luik (B), Den Bosch 1992
- Bilaterale Bijstandsovereenkomst tussen de provincies Limburg (B) en Limburg (NL), Den Bosch 1992.
- Protocol rampen kennen geen grenzen, overeenkomst tussen Belgische en Nederlandse grensgemeenten, Baarle-Nassau 2002.

B 7.3 Overige documenten

- Guidelines on the Use of Military and Civil Defence Assets in Disaster Relief ('Oslo Guidelines') en Update van de Oslo Guidelines uit 1994, opgesteld door de Civil-Military Coordination Section van UN OCHA. Framework voor het formaliseren en verbeteren van de effectiviteit van het gebruik van buitenlandse Military and Civil Defence Assets (MCDA), in geval van een ramp (2006):
- VN-resolutie 57/150: Strengthening the Effectiveness and Coordination of International Urban Search And Rescue Assistance, Resolutie van de General Assembly met betrekking tot bijstand door internationale Urban Search And Rescue teams (2003).
- Council Decision establishing a Community Civil Protection Mechanism 2007/779/EC:
- Council Decision on the Improvement of Coordination between the Special Intervention Units of the Member States of the European Union in Crisis Situations.
- Commission Decision 2008/73/EC.
- Document met belangrijkste afspraken met betrekking tot bewapening, uitrusting, kosten en aansprakelijkheid.
- Public Protection and Disaster Relief Spectrum Requirements, rapport 102 van het Electronic Communications Committee van de European Conference of Postal and Telecommunications Administrations.
- Resolutie van de Raad van de Europese Unie (1991): verbetering van de wederzijdse hulp van lidstaten in gevallen van natuurrampen of technologische rampen.
- Samenwerking tussen België, Denemarken, Frankrijk, Duitsland, Nederland, Noorwegen, Zweden, Groot-Brittannië, Noord-Ierland en de Europese economische gemeenschap in gevallen van rampen of vervuilingen van de Noordzee.
- Resolutie van de Raad van de Europese Unie (1991): verbetering van de wederzijdse hulp van lidstaten in gevallen van natuurrampen of technologische rampen.
- Samenwerking tussen België, Denemarken, Frankrijk, Duitsland, Nederland, Noorwegen, Zweden, Groot-Brittannië, Noord-Ierland en de Europese economische gemeenschap in gevallen van rampen of vervuilingen van de Noordzee.
- Brandweerwet 1985. *Taken en bevoegdheden van gemeentelijke en regionale brandweer (1985). Bijstandsbepalingen met betrekking tot opschaling tot nationaal niveau.*
- Handboek Bijstand deel 1: nationaal (concept)
Conceptversie van het eerste handboek ontwikkeld binnen het kader van het Project handboek Bijstand, versie 110707 (2007). Nationale bijstandsprocedures.
- Handboek Bijstand deel 3: inkomende buitenlandse bijstand (concept)
Conceptversie van het eerste handboek ontwikkeld binnen het kader van het Project handboek Bijstand, versie 22-01-2009).
- Handboek Crisisbeheersing:
Handboek samengesteld door het Departementaal Coordinatiecentrum van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, dat een overzicht geeft van de nationale en departementale structuur van crisisbeheersing. 4e versie (2005). Kort overzicht van crisisstructuur op landelijk niveau. Werkwijze, organisatie en bevoegdheden van (sectoren van) DCC V&W, wetgeving specifiek van belang voor V&W.

- Internationale afspraken over evacuatie (korte internationale studie vanuit het Project Nationale Veiligheid door de Werkgroep Evacuatie):
Inventarisatie binnen het Project Nationale veiligheid van de afspraken die Nederland met (buur)landen heeft gemaakt ten aanzien van overstromingen (2007). Versnelde EU crisisbesluitvormingsproces 'Crisis Coordination Arrangements'. Crisisstructuur in Duitsland en België.
- MvT bij het Verdrag van Enschede:
Goedkeuring van dit verdrag op het gebied van grensoverschrijdend politieke samenwerking en samenwerking in strafrechtelijke aangelegenheden. Artikelsgewijze toelichting op (enkele voor het handboek relevante) bepalingen.
- MvT bij het Verdrag van Prüm:
Goedkeuring van dit verdrag inzake de intensivering van grensoverschrijdende samenwerking (2006-2007). Artikelsgewijze toelichting op (enkele voor het handboek relevante) bepalingen
- MvT bij het Verdrag van Senningen:
Goedkeuring van dit verdrag dat grensoverschrijdende politiek optreden tussen Nederland, België en Luxemburg regelt (2004-2005). Artikelsgewijze toelichting op (enkele voor het handboek relevante) bepalingen.
- Ratificatie van het Verdrag van Prüm:
Ratificatie van dit verdrag inzake het intensiveren van grensoverschrijdende samenwerking (2008).
- Stroomschema's in gebruik bij de provincie Limburg:
Overzichten van de procedures voor het aanvragen van bijstand van en aan België en Duitsland, voor aangrenzende en niet-aangrenzende gebieden. Stroomschema's aanvraag bijstand uit België en Duitsland.
- Wet Geneeskundige Hulpverlening bij Rampen:
Organisatie en overzicht van bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van gewondenzorg op of nabij de plek van een ramp (1991). Artikelen met betrekking tot de rol van B&W, leidinggevende van de gemeentelijke gezondheidsdienst, ziekenhuizen en ambulancecentrales ten tijde van de georganiseerde gewondenzorg, geneeskundige bijstand na verzoek door burgemeester aan CdK, die zich tot MinBZK wendt.
- Wet Rampen en Zware Ongevallen:
Vorbereiding van bestrijding, taken en bevoegdheden in geval van een ramp of zwaar ongeval, bijzondere bepalingen voor buitengewone omstandigheden (1985). Verantwoordelijkheden en bevoegdheden van burgemeester, CdK en MinBZK ten aanzien van de bestrijding van rampen en bijstandsverlening (al dan niet onder bijzondere omstandigheden).
- Besluit van 24 januari 2002 inzake rijksbijdragen in de kosten van het verlenen van bijstand en van de bestrijding van een ramp of zwaar ongeval in Nederland, als ook in België of Duitsland (Besluit rijksbijdragen bijstands- en bestrijdingskosten).
- Onderzoek grensoverschrijdende samenwerking bij crisisebeheersing, door: Cap Gemini, Ministerie van BZK: 2009.
- Concept- Draaiboek voor procedure bij grensoverschrijdend politieoptreden. Werkgroep ad hoc "Verdrag politieke samenwerking" – Sub-werkgroep "Uitvoeringsmaatregelen, 11 maart 2005.
- Gemeenschappelijke verklaring van Nederland, België, Vlaanderen en Wallonië inzake grensoverschrijdende samenwerking 2002.
- Goedkeuring van het op 8 juni 2004 te Luxemburg totstandgekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake grensoverschrijdend politiek optreden (Trb. 2005, 35).
- Informatiekaart INF 209. Hulpverleningsdienst Twente, Versie: 1.0, dd. 05-10-2006.
- Algemene informatie INF 219: THW, Technisches Hilfswerk. Hulpverleningsdienst Twente, versie: 1.1, dd. 18-7-2007.
- Overzicht structuur grensoverschrijdende samenwerkingsniveau's en overeenkomsten, R.E. Pater, Hulpverleningsdienst Regio Twente, september 2007.
- Slachtofferregistratie bij ongevallen en rampen in België, Duitsland en Nederland, Tom Bindels en Marian Ramakers, GGD Zuid Limburg, afdeling GHOR, oktober 2007.
- Goedkeuring van het op 2 maart 2005 te Enschede totstandgekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland inzake de grensoverschrijdende politieke samenwerking en de samenwerking in strafrechtelijke aangelegenheden (Trb. 2005, 86 en 241).
- Naar een openbaar lichaam onder Anholt – Een handreiking voor de decentrale bestuurlijke samenwerkingsverbanden aan de Nederlands-Duitse grens, Prof.Dr. B.J.S. Hoetjes, Mr. M.W.J.A. Hertoghs, Universiteit Maastricht: 2004.
- Verbetering grensoverschrijdende hulpverlening, Eindrapportage INTERREG IIIA-project 2005-2007, 20 september 2007.

- BENELUX Almanak 2005.
- Ambulancebijstand en gewondespreiding Zuid-Limburg, GGD Zuid-Limburg, oktober 2006.
- Beter een goede buur, dan een verre vriend, Emric en Eumed, afspraken met betrekking tot grensoverschrijdende geneeskundige, brandweer-, technische en specialistische hulpverlening in de Euregio Maas-Rijn, versie 2.0, november 2007.
- Euregionaal rampenplan voor de Euregio Rijn-Maas-Noord, Berenschot, juni 2006.
- Grensoverschrijdend bijstandplan bij zware ongevallen en rampen tussen de regio's Twente, Achterhoek, De Kreis Borken en de Landkreis Grafschaft Bentheim.
- Grensoverschrijdende hulpverlening in de Euregio Maas-Rijn, Wet- en regelgeving, overeenkomsten en afspraken met betrekking tot de grensoverschrijdende ambulance- en brandweerbijstand in de Euregio Maas-Rijn, M. Ramakers, T. Bindels en J. Wellding, augustus 2007.
- Handboek Euregionale samenwerking rampenbestrijding Scheldemond.
- Project grensoverschrijdende samenwerking – eindrapport, Kreis Kleve en brandweerkorps Gelderland-Zuid